

“કબ્ર જન્મત કે બાગોં મેં સે એક બાગ હૈ યા દોઝખ કે ગઢોં મેં સે એક ગઢા”

કબ્ર મેં આને વાલા દોસ્ત

- વફાદાર કોન ?
- સૂદખોર કી હલાકત
- મૌત કો યાદ કરને કા ફાએદા
- કબ્ર કો જન્મત કા બાગ બનાને વાલે આ'માલ
- કબ્ર કો જહન્મકા ગઢા બનાને વાલે આ'માલ
- અઝાબે કબ્ર સે મહફૂઝ રહને વાલે ખુશ નસીબ
- લૂટ કે માલ સે હજ કરને વાલે કા અન્જમ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

કિતાબ પઢો ઠી દુઆ

અઝ : શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે
દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ
મુહમ્મદ ઇબ્ના અબ્દુલ કાદિરી ૨-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ أَفْعَالِهِ

દીની કિતાબ યા ઇસ્લામી સબક પઢને સે પહલે ઝૈલ
મેં દી હુઈ દુઆ પઢ લીજિયે إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ જો કુછ પઢેંગે યાદ
રહેગા. દુઆ યેહ હૈ :

اللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَأَنْشُرْ
عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

તરજમા: ઐ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ હમ પર ઇલ્મો હિક્મત કે દરવાઝે ખોલ દે
ઔર હમ પર અપની રહમત નાઝિલ ફરમા ! ઐ અ-ઝમત ઔર બુરુર્ગા
વાલે. (المُسْتَرْف ج ١ ص ٤٠ دار الفكر بيروت)

નોટ : અવ્વલ આબિર એક એક બાર દુરુદ શરીફ પઢ લીજિયે.

તાલિબ ગમે મદીના

વ બકીઅ

વ મફિરત

13, શવ્વાલુલ મુકર્રમ સિ. 1428 હિ.

કબ્ર મેં આને વાલા દોસ્ત

યેહ કિતાબ (કબ્ર મેં આને વાલા દોસ્ત)

મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા (દા'વતે ઇસ્લામી)

ને ઉર્દૂ ઝબાન મેં પેશ કી હૈ.

મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઇસ્લામી) ને ઇસ કિતાબ
કો ગુજરાતી રસ્મુલ ખત મેં તરતીબ દે કર પેશ કિયા હૈ ઔર
મક-ત-બતુલ મદીના સે શાએઅ કરવાયા હૈ. ઇસ મેં અગર
કિસી જગહ કમી બેશી પાએં તો મજલિસે તરાજિમ કો
(બ ઝરીઅએ મક્તૂબ, ઇ-મેઈલ યા SMS) મુત્તલઅ ફરમા કર
સવાબ કમાઈયે.

રાબિતા : મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઇસ્લામી)

: મક-ત-બતુલ મદીના :

સિલેક્ટેડ હાઉસ, અલિફ કી મસ્જિદ કે સામને,

ત્રીન દરવાઝા, અહમદઆબાદ ગુજરાત.

Mobile. 9374031409

E mail : translationmaktabhind@dawateislami.net

યાદ દાશત

ઘૌરાને મુતા-લઆ ઝરતન અન્ડર લાઈન કીજિયે, ઇશારાત લિખ કર સફલા નમ્બર નોટ ફરમા લીજિયે. إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ઇલ્મ મેં તરક્કી હોગી.

[illegible]

“કબ્ર જન્મત કે બાગોં મેં સે એક બાગ હે યા દોઝખ કે ગઢોં મેં સે એક ગઢા”

(التَّوَّعُّبُ وَالتَّوَّعُّبُ ج ٤ ص ٢٠١، الحديث ٤١١)

કબ્ર મેં આલે વાલા દોસ્ત

www.dawateislami.net

પેશકશ

મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા (શો'બએ ઇસ્લાહી કુતુબ)

નાશિર

મક-ત-બતુલ મદીના અહમદઆબાદ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

નામ કિતાબ : કબ્ર મેં આને વાલા દોસ્ત
પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇસ્લિમિયા (શો'બએ ઇસ્લાહી કુતુબ)
સિને તબાઅત : જુમાદિલ અવ્વલ 1432 હિ.
નાશિર : મક-બ-તુલ મદીના અહમદઆબાદ

તસ્દીક નામા

તારીખ : હવાલા:

الحمد لله رب العلمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى آله واصحابه اجمعين

તસ્દીક કી જાતી હે કે કિતાબ

“કબ્ર મેં આઢે વાલા દોસ્ત”

(મતબૂઆ મક-ત-બતુલ મદીના) પર મજલિસે તફ્તીશે કુતુબો રસાઈલ કી જાનિબ સે નઝરે સાની કી કોશિશ કી ગઈ હે. મજલિસ ને ઇસે અકાઈદ, કુફિયા ઇબારાત, અખ્લાકિયાત, ફિક્હી મસાઈલ ઓર અ-રબી ઇબારાત વગૈરા કે હવાલે સે મકદૂર ભર મુલા-હઝા કર લિયા હે, અલબત્તા કમ્પોઝિંગ યા કિતાબત કી ગ-લતિયોં કા ઝિમ્મા મજલિસ પર નહીં.

મજલિસે તફ્તીશે કુતુબો રસાઈલ
(દા'વતે ઇસ્લામી)

14-12-2010

E-mail : ilmia26@dawateislami.net

maktabahind@gmail.com

www.dawateislami.net

મ-દની ઇત્તિજા : કિસી ઓર કો યેહ કિતાબ છાપને કી ઇજાઝત નહીં.

પેશકશ: મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇસ્લિમિયા (દા'વતે ઇસ્લામી)

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

“અમાલે કલ્લ બરહક હૈ” કે 13 હુરૂફ કી નિસ્બત સે
ઇસ કિતાબ કો પઢને કી “13 નિયતે”

मुसल्मान मुसल्मानُ مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
કી નિયત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ. (المعجم الكبير للطبراني، الحديث: ٥٩٤٢، ج ٦، ص ١٨٥)

દો મ-દની ફૂલ : **(1)** બિગૈર અચ્છી નિયત કે કિસી ભી અ-મલે
ખૈર કા સવાબ નહીં મિલતા.

(2) જિતની અચ્છી નિયતે ઝિયાદા, ઉતના સવાબ ભી ઝિયાદા.

(1) હર બાર હમ્દ વ **(2)** સલાત ઓર **(3)** તઅવ્વુઝ વ
(4) તસ્મિયા સે આગાઝ કરૂંગા. (ઇસી સફહા પર ઊપર દી હુઈ
દો અ-રબી ઇબારાત પઢ લેને સે ચારોં નિયતોં પર અમલ હો જાએગા).

(5) હત્તલ વસ્અ ઇસ કા બા વુઝૂ ઓર **(6)** કિબ્લા રૂ મુતા-લઆ
કરૂંગા. **(7)** કુરઆની આયાત ઓર **(8)** અહાદીસે મુબારકા કી
ઝિયારત કરૂંગા. **(9)** જહાં જહાં “અલ્લાહ” કા નામે પાક આએગા

વહાં غَوْجَلْ ઓર **(10)** જહાં જહાં “સરકાર” કા ઇસ્મે મુબારક આએગા
વહાં صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ પઢૂંગા. **(11)** શર-ઈ મસાઈલ સિખૂંગા.

(12) અગર કોઈ બાત સમઝ ન આઈ તો ઉ-લમા સે પૂછ લૂંગા.

(13) કિતાબત વગૈરા મેં શર-ઈ ગ-લતી મિલી તો નાશિરીન કો
તહરીરી તૌર પર મુત્તલઅ કરૂંગા. (મુસન્નિફ યા નાશિરીન વગૈરા કો
કિતાબોં કી અગલાત સિર્ફ ઝબાની બતાના ખાસ મુફીદ નહીં હોતા.)

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
مَا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા

અઝ : બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, આશિકે આ'લા હઝરત, શૈખે તરીકત,
અમીરે અહલે સુન્નત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ
મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી ઝિયાઈ دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ

الحمد لله على إحسانه وبفضلِ رسوله صلى الله تعالى عليه وسلم

તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી
તહરીક, “દા'વતે ઇસ્લામી” નેકી કી દા'વત, એહ્યાએ સુન્નત ઔર
ઈશાઅતે ઇલ્મે શરીઅત કો દુન્યા ભર મેં આમ કરને કા અઝ્મે
મુસમ્મમ રખતી હૈ, ઇન તમામ ઉમૂર કો બ હુસ્નો ખૂબી સર અન્જામ
દેને કે લિયે મુ-તઅદદ મજલિસ કા કિયામ અમલ મેં લાયા ગયા હૈ
જિન મેં સે એક મજલિસ “અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા” ભી હૈ જો
દા'વતે ઇસ્લામી કે ઉ-લમા વ મુફ્તિયાને કિરામ كَرَّمَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى પર
મુશ્તમિલ હૈ, જિસ ને ખાલિસ ઇલ્મી, તહકીકી ઔર ઇશાઅતી કામ
કા બીડા ઉઠાયા હૈ. ઇસ કે મુન્દરિ-જએ ઝૈલ છ શો'બે હૈં :

- رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ
- (1) શો'બએ કુતુબે આ'લા હઝરત
 - (2) શો'બએ દર્સી કુતુબ
 - (3) શો'બએ ઇસ્લાહી કુતુબ
 - (4) શો'બએ તરાજિમે કુતુબ
 - (5) શો'બએ તફ્તીશે કુતુબ
 - (6) શો'બએ તખરીજ

“અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા” કી અવ્વલીન તરજીહ સરકારે

આ'લા હઝરત ઇમામે અહલે સુન્નત, અઝીમુલ બ-ર-કત, અઝીમુલ મર્તબત, પરવાનએ શમ્મે રિસાલત, મુજદિદે દીનો મિલ્લત, હામિયે સુન્નત, માહિયે બિદ્અત, આલિમે શરીઅત, પીરે તરીકત, બાઈસે ખૈરો બ-ર-કત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અલહાજ અલ હાફિઝ અલ કારી શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن کی گिरاں ماया तसानीक को अस्से હાઝિર કે તકાઝોં કે મુતાબિક હત્તલ વસ્અ સહૂલ ઉસ્લૂબ મેં પેશ કરના હૈ. તમામ ઇસ્લામી ભાઈ ઔર ઇસ્લામી બહનેં ઇસ ઇલ્મી, તહકીકી ઔર ઇશાઅતી મ-દની કામ મેં હર મુશ્કિન તઆવુન ફરમાએ ઔર મજલિસ કી તરફ સે શાએઅ હોને વાલી કુતુબ કા ખુદ ભી મુતા-લઆ ફરમાએ ઔર દૂસરોં કો ભી ઇસ કી તરગીબ દિલાએ.

અલ્લાહ عزوجل “દા'વતે ઇસ્લામી” કી તમામ મજલિસ બ શુમૂલ “અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા” કો દિન ગ્યારહવીં ઔર રાત બારહવીં તરક્કી અતા ફરમાએ ઔર હમારે હર અ-મલે ખૈર કો ઝેવરે ઇખ્લાસ સે આરાસ્તા ફરમા કર દોનોં જહાં કી ભલાઈ કા સબબ બનાએ. હમેં ઝેરે ગુમ્બદે ખઝરા શહાદત, જન્નતુલ બકીઅ મેં મદફન ઔર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં જગહ નસીબ ફરમાએ.

امين بجاہ النبی الامین صَلَّى اللہ تعالیٰ علیہ و آلہ وسلم

ર-મઝાનુલ મુબારક 1425 હિ.

ફહરિસ

ઉત્વાન	સફલા નમ્બર	ઉત્વાન	સફલા નમ્બર
દુરુદ શરીફ કી ફઝીલત	9	અભી સે તથ્યારી કર લીજિયે	33
વફાદાર કૌન ?	11	જન્ત કા બાગ યા જહન્નમ કા ગઢા	35
હમ કિસ પર મેહરબાન હૈં ?	12	કબ્ર કો જહન્નમ કા ગઢા બનાને વાલે આ'માલ	35
પીછે ક્યા છોડા ?	13	યુગુલ ખોરી	35
અહલો અયાલ કો અપના સબ કુછ સમઝને વાલે	14	કબ્ર મેં આગ ભડક રહી થી	36
અપને આપ કો હલાકત મેં ડાલને વાલા બદ નસીબ	14	ગીબત	37
કિયામત કે દિન અહલો અયાલ કા દા'વા	15	ગીબત કિસે કહતે હૈં ?	38
ક્યું રોતે હો ?	16	અક્સરિય્યત ગીબત કી લપેટ મેં હે	38
અમલ ને કામ આના હૈ	18	નમાઝ ન પઢના	39
મુર્દે કી હસરત !	19	સિયાહ ખચ્ચર નુમા બિચ્છૂ	40
નેક વ બદ દોનોં કો હસરત હોગી	20	વાલિદૈન કી ના ફરમાની	41
હમ ભી તુમ્હારે પીછે આને વાલે હૈં	21	રૈંકને વાલા ગધા	42
ધોકે મેં ન રહિયે	21	કિન બાતોં મેં ઇતાઅત કી જાએગી ?	43
કબ્ર કી પુકાર	23	ઝકાત ન દેને કા વબાલ	43
તન્હાઈ હી કાફી હૈ	24	ગન્જ સાંપ ગલે મેં ડાલ દિયા જાએગા	45
દુન્યા સે જાને વાલોં કો યાદ કીજિયે	25	અઝાબાત કા દર્દનાક નકશા	45
એક દિન મરના હૈ આખિર મૌત હૈ	26	ઝકાત કિસ પર ફર્જ હૈ ?	47
મૌત કો યાદ કરને કા ફાએદા	27	લૂટ કે માલ સે હજ કરને વાલે કા અન્જામ	47
અપની મૌત કો યાદ કીજિયે	27	શરાબ, ઝિના, ગીબત, ઝૂટી કસમેં	
હમ પર ક્યા ગુઝરેગી ?	29	ખાના ઔર રોઝા ન રખના	48
મુર્દે કે સદમે	30	શરાબી કા અન્જામ	49
કબ્ર વાલે કિસ પર રશક કરતે હૈં ?	32	ખિન્જીર નુમા મુર્દા	49

ઉન્વાન	સફલા નમ્બર	ઉન્વાન	સફલા નમ્બર
આગ કી કીલેં	50	બદ અકી-દગી સે તૌબા	66
આગ કી લપેટ મેં	50	મસ્જિદ રોશન કરને કી ફઝીલત	69
જવાની મેં તૌબા કા ઇન્આમ	50	મરીઝ કી ઇયાદત	70
પેશાબ સે ન બચના	51	ઇયાદત કે મ-દની ફૂલ	70
મિલાવટ કરને કી સઝા	51	મરીઝ કે લિયે એક દુઆ	71
મિલાવટ કા શર-ઈ હુકમ	52	મ-દની ઇન્આમાત ઓર ઇયાદત	71
ગુસ્લે જનાબત મેં તાખીર	54	સૂરએ મુલક પઢને કા ઇન્આમ	73
ગુસ્લે જનાબત મેં તાખીર કબ હરામ હૈ	54	કબ્ર મેં સૂરએ મુલક પઢી જા રહી થી	73
જનાબત કી હાલત મેં સોને કે અહકામ	55	કબ્ર મેં ફિરિશ્તા કુરઆન પઢાએગા	74
સૂદખોર કા અન્જામ	56	સૂરએ યાસીન શરીફ કી બ-ર-કત	74
મુદા ઉઠ બૈઠા	57	સૂરએ સજદહ શફાઅત કરેગી	74
માં સે ઝિના કરને વાલા	58	સૂરએ ઝિલઝાલ પઢને કી બ-ર-કતેં	75
પેટ મેં સાંપ	58	સૂરએ ઇખ્લાસ પઢને કા ફાએદા	76
મસ્જિદ મેં હંસના	59	શબે જુમુઆ કા દુરૂદ	76
લઝઝત પર નહીં હલાકત પર નઝર રખિયે	59	કબ્ર કી ગમ ગુસાર	76
કબ્ર કો જન્મત કા બાગ બનાને વાલે આ'માલ	61	તહજજુદ કા નૂર	77
નમાઝ, રોઝા, હજ ઓર ઝકાત વગૈરા	62	એક હઝાર અન્વાર	78
મુઝે નમાઝ પઢને દો	63	નેકી કી દા'વત	79
કબ્ર મેં નમાઝ પઢને વાલે બુરુર્ગ	64	મુબલ્લિગીન કી કબ્રોں اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ	
દો અંધેરે દૂર હોંગે	64	જગ-મગાએંગી	79
ખુશબૂદાર કબ્ર	65	દુન્યા મેં મુસીબત ઉઠાના	80
કબ્ર મેં તિલાવત કરને વાલે બુરુર્ગ	65	લોગોં કો તક્લીફ ન પહોંચાને કા ઇન્આમ	80
સબ્ર કે અન્વાર	66	ઈસાલે સવાબ	81

ઉન્વાન	સફલા નમ્બર	ઉન્વાન	સફલા નમ્બર
ઝિન્દોં કા તોહફા	81	કબ્ર મેં ખુશ ખબરી પાને વાલોં કી હિકાયાત	91
“કરમ” કે તીન હુરફ કી નિસ્બત		કલિમએ શહાદત કી તસ્દીક કરને	
સે ઈસાલે સવાબ કી 3 હિકાયાત	82	વાલે કી બખ્શિશ હો ગઈ	91
બાગ સન્દકા કર દિયા	82	અઝાન કે જવાબ કી ફઝીલત	93
ફસાદી કી મગ્ફિરત	82	3 કરોડ 24 લાખ નેકિયાં કમાઈયે	93
રોઝાના એક કુરઆને પાક ઈસાલે		અઝાન વ ઇકામત કે જવાબ કા તરીકા	94
સવાબ કરને વાલા નૌ જવાન	83	સૂરએ કહ્ફ કી તિલાવત કી બ-ર-કત	96
સન્દકા દેને સે કબ્ર કી ગરમી દૂર હોતી હૈ	84	કબ્ર મેં લાયઘેરી	97
રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કીજિયે	84	શૈખેન કે દીવાને કી નજાત	97
અપને સન્દકાત દા'વતે ઈસ્લામી કો દીજિયે	85	ઔલિયા કે નામ લેવા કી નજાત	97
ખત્મ ન હોને વાલે 7 આ'માલ	86	બેશક મુઝે દો જન્મતેં અત્તા કી ગઈ	98
ઈલ્મ કબ્ર મેં સાથ રહેગા	86	દ-રજાત મેં ફર્ક	100
ઔલાદ કો ઈલ્મે દીન સિપાને કી બ-ર-કત	86	મુસ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી કી જબ કબ્ર ખુલી	101
મુસલ્માન કે દિલ મેં ખુશી દાખિલ		કબ્ર મેં મયિત કે સાથ તબરુકાત રખિયે	104
કરને કા સવાબ	87	હઝરતે સચ્ચિદુના અમીરે	
કિસી કે દિલ મેં ખુશી દાખિલ		મુઆવિયા رَضِيَ اللهُ عَنْهُ કી વસિયત	104
કરને કે ચન્દ કામ	88	તબરુકાત રખને કા તરીકા	105
અઝાબે કબ્ર સે મહફૂઝ રહને વાલે		કબ્ર પર તલ્કીન કા તરીકા	105
ખુશ નસીબ	89	કબ્ર પર અઝાન દીજિયે	106
શહીદ અઝાબે કબ્ર સે મહફૂઝ રહતા હૈ	89	કફન કે લિયે તીન અનમોલ તોહફે	107
પેટ કે મરઝ મેં મરને વાલા	90	માખઝ વ મરાજેઅ	109
જુમુઆ કે દિન ફૌત હોને વાલા	90	અલમદીનતુલ ઈલ્મિયા કી કુતુબ વ રસાઈલ	111
કબ્ર મેં વહ્શત ન હોગી	91		

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
مَا بَعُدَ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

કબ્ર મેં આભે વાલા દોશ

શૈતાન આપ કો લાખ સુસ્તી દિલાએ મગર આપ યેહ કિતાબ પઢ
લીજિયે, કબ્ર વ હશર કી તય્યારી કા ઝેહન બનેગા, *إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ*

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત

બેચૈન દિલોં કે ચૈન, રહમતે દારૈન, તાજદારે હ-રમૈન, સરવરે
કોનૈન *صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ* કા ફરમાને રહમત નિશાન હૈ : જબ
જુમા'રાત કા દિન આતા હૈ *اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ* ફિરિશ્તોં કો ભેજતા હૈ
જિન કે પાસ ચાંદી કે કાગઝ ઔર સોને કે કલમ હોતે હૈં વોહ લિખતે
હૈં, કૌન યૌમે જુમા'રાત ઔર શબે જુમુઆ મુઝ પર કસરત સે દુરૂદે
પાક પઢતા હૈ. (کنز العمال ج ۱ ص ۲۵۰ حدیث ۴۷۱۲)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّدٍ

ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સચ્ચિ-દતુના આઈશા સિદીકા
રઝીલ્લાહુનૈઝ્ઝાલૈ સે મરવી હૈ કે એક દિન નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે
સરવર, સુલ્તાને બહ્રો બર *صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ* ને સહાબએ કિરામ
રઝીલ્લાહુનૈઝ્ઝાલૈ સે દરયાફત ફરમાયા : “તુમ જાનતે હો કે તુમહારી,
તુમહારે અહલો અયાલ, માલ ઔર આ'માલ કી મિસાલ કેસી હૈ ?”
અઝ કી : *يَا اَللّٰهُ وَرَسُولُكَ اَعْلَمُ* : “અલ્લાહ ઔર ઉસ કા રસૂલ
બેહતર જાનતે હૈં.” ઈશાદ ફરમાયા : “તુમહારી,

તુમ્હારે અહલો અયાલ, માલ ઔર આ'માલ કી મિસાલ ઉસ શખ્સ કી તરહ હૈ જિસ કે ત્રીન ભાઈ હોં, જબ ઉસ કી મૌત કા વક્ત કરીબ આએ તો વોહ અપને ત્રીનોં ભાઈયોં કો બુલાએ ઔર એક સે કહે : “તુમ મેરી હાલત દેખ રહે હો, યેહ બતાઓ કે તુમ મેરે લિયે ક્યા કર સકતે હો?” વોહ જવાબ દે : “મેં તુમ્હારે લિયે ઇતના કર સકતા હૂં કે ફિલહાલ તુમ્હારી તીમાર દારી કરૂં, તુમ્હારે સાથ રહ કર તુમ્હારી હાજત વ ઝરૂરિયાત કો પૂરા કરૂં ફિર જબ તુમ્હારા ઇન્તિકાલ હો જાએ તો તુમ્હેં ગુસ્લ દે કર કફન પહનાગિં ઔર લોગોં કે સાથ મિલ કર તુમ્હારા જનાઝા ઉઠાગિં કે કબી મેં કન્યા દૂં તો કબી કોઈ ઔર શખ્સ, જબ (તુમ્હેં દફન કર કે) વાપસ આગિં તો જો કોઈ તુમ્હારે બારે મેં પૂછે ઉસ કે સામને તુમ્હારી ભલાઈ હી બયાન કરૂં.” યેહ ભાઈ દર હકીકત ઉસ શખ્સ કે અહલો અયાલ હૈ. યેહ ફરમાને કે બા'દ સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان સે પૂછા : “ઇસ કે બારે મેં તુમ્હારા ક્યા ખયાલ હૈ?” અર્ઝ કી : “યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! હમ ઇસ મેં કોઈ ભલાઈ નહીં પાતે.” આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને કલામ જારી રખતે હુએ ઇશાદિ ફરમાયા : ફિર વોહ અપને દૂસરે ભાઈ સે કહે : “તુમ ભી મેરી હલાત દેખ રહે હો, મેરે લિયે ક્યા કર સકતે હો?” તો વોહ જવાબ મેં કહે : “મેં ઉસ વક્ત તક તુમ્હારા સાથ દૂંગા જબ તક તુમ ઝિન્દા હો, જૂંહી તુમ દુન્યા સે રુખ્સત હોગે હમારે રાસ્તે જુદા હો જાએંગે ક્યૂંકે તુમ કબ્ર મેં પહોંચ જાઓગે ઔર મેં યહીં દુન્યા મેં રહ જાગિંગા.” યેહ ભાઈ અસ્લ મેં ઉસ શખ્સ કા માલ હૈ, ઇસ કે બારે મેં તુમ્હારા

ક્યા ખયાલ હૈ ? સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : “યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! હમ ઇસે ભી અચ્છા નહીં સમજતે.” મ-દની આકા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને મઝીદ ઇશાદિ ફરમાયા : ફિર વોહ શખ્સ અપને તીસરે ભાઈ સે કહે : “યકીનન તુમ ભી મેરી હાલત દેખ રહે હો ઔર તુમ ને મેરે અહલો અયાલ ઔર માલ કા જવાબ ભી સુન લિયા હૈ, બતાઓ તુમ મેરે લિયે ક્યા કર સકતે હો ?” વોહ ઉસે તસલ્લી દેતે હુએ કહે : “મેરે ભાઈ ! મેં તો કબ્ર મેં ભી તુમ્હારે સાથ રહૂંગા ઔર તુમ્હેં વહ્શત સે બચાઉંગા ઔર જબ યોમે હિસાબ આએગા તો મેં તેરે મીઝાન મેં જા બેઠૂંગા ઔર ઉસે વઝૂન દાર કર દૂંગા.” યેહ ઉસ કા અમલ હૈ, ઇસ કે બારે મેં તુમ્હારા ક્યા ખયાલ હૈ ? સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : “યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! યેહ તો બહુત અચ્છા દોસ્ત હૈ.” હુઝૂરે પુરનૂર, શાફેએ યૌમુન્નુશૂર صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાદિ ફરમાયા : “**اَلْاَكْرَمُ هَكَذَا**” યા’ની યેહી હકીકત હૈ.”

(کنز العمال، کتاب الموت، ج ۱، ص ۳۱۸)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

વફાદાર કૌન ?

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! આપ ને મુલા-હઝા ફરમાયા કે હમારે આકા, મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને એક આસાન મિસાલ કે ઝરીએ અમલ કી અહમ્મિયત કો બયાન ફરમાયા. યકીનન માલ, અહલો અયાલ ઔર આ’માલ મેં સે હમારા સબ સે વફાદાર

દોસ્ત “અમલ” હૈ જો કબ્ર વ હશર મેં ભી હમારા મદદગાર હોગા.
તૂ અપની મૌત કો મત ભૂલ કર સામાન ચલને કા ઝમીં કી ખાક પર સોના હૈ ઈંટોં કા સિરકાના હૈ
ન બૈલી હો સકે ભાઈ ન બેટા બાપ તે માઈ તૂ ક્યૂં ફિરતા હૈ સૌદાઈ અમલ ને કામ આના હૈ

હમ કિસ પર મેહરબાન હૈ ?

ઈન્સાન વફાદાર દોસ્ત કા કદ્રદાન ઔર ઉસી પર ઝિયાદા મેહરબાન હોતા હૈ, ઈસી બાત કે પેશે નઝર હમેં ઝિયાદા અહમ્મિયત “કબ્ર વ હશર મેં કામ આને વાલે દોસ્ત” યા’ની અમલ કો દેની ચાહિયે થી મગર અફસોસ ! ઐસા નહીં હૈ, હમ મેં સે કુછ લોગ માલ કો ઝિયાદા અહમ સમઝતે હૈં હાલાંકે યેહ ઉસ વક્ત તક હમારા સાથ દેતા હૈ જબ તક હમારી સાંસેં બહાલ હૈં, આંખેં બન્દ હોતે હી હમેં છોડ કર હમારે વારિસોં કે પાસ ચલા જાતા હૈ ઔર કબ્ર મેં “ફૂટી કોડી” ભી હમારે સાથ નહીં જાતી ક્યૂંકે કફન મેં થેલી હોતી હૈ ન કબ્ર મેં તિજોરી ! ઝરૂરિયાતે ઝિન્દગી કી તકમીલ કે લિયે માલ કી અહમ્મિયત સે ઈન્કાર નહીં મગર આજ હમારી ગાલિબ અક્સરિયત માલો દૌલત કી મહબ્બત મેં ઐસી ગરિફતાર હૈ કે ઝિયાદા સે ઝિયાદા માલ કમાને કી ધુન મેં હરામ વ ના જાઈઝ ઝરાએઅ બે દરેગ ઈસ્તિ’માલ કિયે જાતે હૈં મ-સલન રિશવત ઔર સૂદ કા લૈન દૈન કિયા જાતા હૈ, ઝખીરા અન્દોઝી કી જાતી હૈ, ઝમીનોં પર કબ્જે કિયે જાતે હૈં, લોગોં કે કર્ઝે દબાએ જાતે હૈં, અમાનત મેં ખિયાનત કી જાતી હૈ, વક્ફ કે અમ્વાલ મેં ખુર્દ ખુર્દ કી જાતી હૈ, ચોરી કી જાતી હૈ, ડાકા મારા જાતા હૈ, ચિઠ્ઠિયાં ભેજ કર લોગોં સે ભત્તા વુસૂલ કિયા જાતા હૈ, માલદારોં કો તાવાન કી ખાતિર ઈગ્વા કિયા જાતા હૈ, અલ ગરઝ તિજોરી કો રુપૈ પૈસે ઔર સોના ચાંદી સે ભરને કે લિયે નામએ

આ'માલ કો ખૂબ ગુનાહોં સે ભરા જાતા હૈ. એસા કરને વાલોં કે દિલો દિમાગ પર હિર્સ વ લાલચ કા ઈતના ગ-લબા હો જાતા હૈ કે ઉન્હેં યેહ એહસાસ તક નહીં હોતા કે એક દિન સબ યહીં છોડ જાના હૈ, જૈસા કે

પીછે ક્યા છોડા ?

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رضي الله تعالى عنه સે મરફૂઅન મરવી હૈ : “જબ કોઈ શખ્સ મર જાતા હૈ તો ફિરિશ્તે કહતે હૈં કે ઈસ ને આગે ક્યા ભેજા ? ઔર લોગ પૂછતે હૈં : ઈસ ને પીછે ક્યા છોડા ?”

(شعب الإيمان، الحديث ١٠٤٧٥، ج ٧، ص ٣٢٨)

મુફ્સિરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عليه رحمة الحنان ઈસ હદીસે પાક કે તહત ફરમાતે હૈં : “યા'ની મરતે વક્ત ઉસ કે વારિસીન તો છોડે હુએ માલ કી ફિક મેં હોતે હૈં કે ક્યા છોડે જા રહા હૈ ? ઔર જો મલાએકા (યા'ની ફિરિશ્તે) ઉસ કી કબ્જે રૂહ વગૈરા કે લિયે આતે હૈં વોહ ઉસ કે આ'માલ વ અકાઈદ કા હિસાબ લગાતે હૈં.”

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 7, સ. 84)

દૌલતે દુન્યા કે પીછે તૂ ન જા આખિરત મેં માલ કા હૈ કામ ક્યા

દિલ સે દુન્યા કી મહબ્બત દૂર કર દિલ નબી કે ઈશક સે મા'મૂર કર

લન્દનો પેરિસ કે સપને છોડ દે

બસ મદીને હી સે રિશ્તા જોડ લે

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 375)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

પેશકશ: મજલિસે અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા (દા'વતે ઇસ્લામી)

અહલો અયાલ કો અપના સબ કુછ સમઝને વાલે

હમ દુન્યા મેં તન્હા આએ થે ઔર તન્હા હી લૌટ જાએંગે, લેકિન ઈસ દુન્યા મેં હમ તન્હા નહીં રહતે બલ્કે બહુત સે અફરાદ મ-સલન માં બાપ, બહન ભાઈ, બીવી બચ્ચે, અઝીઝો અકારિબ ઔર દોસ્ત અહબાબ વગેરા હમારી ઝિન્દગી કા હિસ્સા હોતે હૈં, વોહ હમારા ઔર હમ ઉન કા ખયાલ રખતે હૈં ઔર રખના ભી ચાહિયે ક્યૂંકે શરીઅત ને ભી ઈન કે હુકૂક બયાન કિયે હૈં. ફિઝી તૌર પર હમેં ઈન સે મહબ્બત હોતી હૈ મગર અકસર લોગ અપને અહલો અયાલ કી મહબ્બત મેં ઐસા ગુમ હો જાતે હૈં કે ફિર ઉન્હેં કબ્ર યાદ રહતી હૈ ન મૈદાને મહશર, જિસ કા નતીજા યેહ નિકલતા હૈ કે મુઅઝ્ઝિન નમાઝ કે લિયે બુલા રહા હોતા હૈ મગર યેહ ઘર વાલોં સે ખુશ ગણ્ણિયોં મેં ઐસે મગન હોતે હૈં કે ભરી મહફિલ છોડ કર મસ્જિદ કા રુખ કરને કો ઈન કા જી નહીં ચાહતા, ઈન કે બચ્ચોં કા કિસી કે બચ્ચોં સે ઝગડા હો જાએ તો અપની ઔલાદ કા કુસૂર હોને કે બા વુજૂદ મુઆફી માંગને કે બજાએ તૂ તુકાર બલ્કે મારઘાડ પર ઉતર આતે હૈં, શરીઅત ઔરત સે પર્દે કા તકાઝા કરતી હૈ મગર યેહ અપને શોહર કો રાઝી રખને કે લિયે બે પર્દગી કા ઈશ્તિહાર બન કર રહ જાતી હૈ, ઈસી તરહ બા'ઝ નાદાન અપને ઘર વાલોં કી ફરમાઈશોં ઔર ઝરૂરતેં પૂરી કરને કે લિયે માલે હરામ કા વબાલ ભી અપને સર લે લેતે હૈં જો કે સરાસર ખસારે કા સૌદા હૈ, યુનાન્ચે

અપને આપ કો હલાકત મેં ડાલને વાલા બદ બરીબ

હમારે પ્યારે આકા, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઈર્શાદ ફરમાયા : “લોગોં પર એક ઝમાના ઐસા આએગા કે મોમિન કો અપના દીન બચાને કે લિયે

એક પહાડ સે દૂસરે પહાડ ઔર એક ગાર સે દૂસરી ગાર કી તરફ ભાગના પડેગા તો ઉસ વક્ત રોઝી **अल्लाह** عَزَّوَجَلَّ કી નારાઝી હી સે હાસિલ કી જાએગી ફિર જબ એસા ઝમાના આ જાએગા તો આદમી અપને બીવી બચ્ચોં કે હાથોં હલાક હોગા, અગર ઉસ કે બીવી બચ્ચે ન હોં તો વોહ અપને વાલિદૈન કે હાથોં હલાક હોગા, અગર ઉસ કે વાલિદૈન ન હુએ તો વોહ રિશ્તેદારોં ઔર પડોસિયોં કે હાથોં હલાક હોગા.” સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : “યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! વોહ કેસે ?” ફરમાયા : “વોહ ઉસે માલ કી કમી કા તા’ના દેંગે તો આદમી અપને આપ કો હલાકત મેં ડાલને વાલે કામોં મેં મસરૂફ કર દેગા.” (તો ગોયા ઉન્હીં કે હાથોં હલાક હુવા)

(التَّوْبَةُ وَالتَّوْبَةُ، کتاب الادب، باب فی العزلة لمن لا یامن... الخ رقم ۱۶، ج ۳، ص ۲۹۹)

અપને ઘર વાલોં કો હરામ કમા કર ખિલાને વાલોં કો સંભલ જાના ચાહિયે કે મૈદાને મહશર, કે જહાં એક એક નેકી કી સખ્ત હાજત હોગી, યેહી “અપને” ઉસ સે ક્યા સુલૂક કરેંગે ? યેહ જાનને કે લિયે નીચે દી ગઈ રિવાયત બાર બાર પઢિયે, યુનાન્થે

કિયામત કે દિન અહલો અયાલ કા દા’વા

મરવી હૈ કે “મુર્દે સે તઅલ્લુક રખને વાલોં મેં પહલે ઉસ કી ઝોજા ઔર ઉસ કી ઔલાદ હૈ, મગર યેહ સબ (યા’ની બીવી, બચ્ચે કિયામત મેં) **अल्लाह** عَزَّوَجَلَّ કી બારગાહ મેં અર્ઝ કરેંગે : “ઐ હમારે રબ عَزَّوَجَلَّ ! હમેં ઈસ શખ્સ સે હમારા હક લે કર દે, ક્યૂંકે ઈસ ને કમી હમેં દીની ઉમૂર નહીં સિખાએ ઔર યેહ હમેં હરામ ખિલાતા

થા જિસ કા હમેં ઈલ્મ નહીં થા.” યુનાન્હે ઉસ શખ્સ સે ઉન કા બદલા લિયા જાએગા.” એક ઔર રિવાયત મેં હે કે “બન્દે કો મીઝાન કે પાસ લાયા જાએગા, ફિરિશ્તે પહાડ કે બરાબર ઉસ કી નેકિયાં લાએંગે તો ઉસ સે ઉસ કે અયાલ કી ખબર ગીરી ઔર ખિદમત કે બારે મેં સુવાલ હોગા ઔર માલ કે બારે મેં પૂછા જાએગા કે કહાં સે હાસિલ કિયા ? ઔર કહાં ખર્ચ કિયા ? હત્તા કે ઉસ કે તમામ આ’માલ ઉન કે મુતા-લબાત મેં ખર્ચ હો જાએંગે ઔર ઉસ કે લિયે કોઈ નેકી બાકી નહીં રહેગી, ઉસ વક્ત ફિરિશ્તે આવાઝ દેંગે : “યેહ વોહ શખ્સ હે જિસ કી નેકિયાં ઉસ કે અહલો અયાલ લે ગએ ઔર વોહ અપને આ’માલ કે સાથ ગિરવી હે.”

(قوت القلوب، باب ذكر التزويج الخ، ج ۲ ص ۴۷۸، ۴۷۹)

હમારી બિગડી હુઈ આદતેં નિકલ જાએં મિલે ગુનાહોં કે અમરાઝ સે શિક્ષા યા રબ
રહેં ભલાઈ કી રાહોં મેં ગામઝન હર દમ કરેં ન રબ મેરે પાઉં ગુનાહ કા યા રબ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 56)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ક્યું રોતે હો ?

એક શખ્સ શદીદ બીમાર થા, એસા લગતા થા કે દુન્યા મેં કુછ હી દેર કા મેહમાન હે. ઉસ કે બચ્ચે, ઝૌજા ઔર માં બાપ ઈદ ગિદ ખડે આંસૂ બહા રહે થે. ઉસ ને અપને વાલિદ સે પૂછા : “અબ્બાજાન ! આપ કો કિસ ચીઝ ને રુલાયા ?” કહને લગે : “મેરે જિગર કે ટુકડે ! જુદાઈ કા ગમ રુલા રહા હે, તુમ્હારે મરને કે બા’દ હમારા ક્યા બનેગા ?” ઉસ શખ્સ ને અપની વાલિદા સે પૂછા :

“પ્યારી અમ્મીજાન ! આપ ક્યૂં રો રહી હૈં ?” માં ને જવાબ દિયા :
 “મેરે લાલ ! દુન્યા સે તેરી રુખ્સતી કા સોચ કર રો રહી હૂં, મેં તેરે
 બિગૈર કેસે રહ પાઊંગી ?” ફિર અપની બીવી સે પૂછા : “તુમ્હેં કિસ
 ચીઝ ને રોને પર મજબૂર કિયા ?” ઉસ ને ભી કહા : “મેરે સરતાજ !
 આપ કે બિગૈર હમારી ઝિન્દગી અજીરન હો જાએગી, જુદાઈ કા
 ગમ મેરે દિલ કો ઘાઈલ કર રહા હૈ, આપ કે બા’દ મેરા ક્યા બનેગા ?”
 ફિર અપને રોતે હુએ બચ્ચોં કો કરીબ બુલાયા ઔર પૂછા : “મેરે
 બચ્ચો ! તુમ્હેં કિસ ચીઝ ને રુલાયા હૈ ?” બચ્ચે કહને લગે : “આપ
 કે વિસાલ કે બા’દ હમ યતીમ હો જાએંગે, હમારે સર સે બાપ કા
 સાયા ઉઠ જાએગા, આપ કે બા’દ હમારા ક્યા બનેગા ?” ઉન સબ
 કી યેહ બાતેં સુન કર વોહ શખ્સ કહને લગા : “તુમ સબ અપની
 દુન્યા કે લિયે રો રહે હો, તુમ મેં સે હર શખ્સ મેરે લિયે નહીં બલ્કે
 અપના નફ્અ ખત્મ હો જાને કે ખૌફ સે રો રહા હૈ, ક્યા તુમ મેં સે
 કોઈ ઐસા ભી હૈ જિસે ઈસ બાત ને રુલાયા હો કે મરને કે બા’દ કબ્ર
 મેં મેરા ક્યા હાલ હોગા, અન્કરીબ મુઝે વહ્શત નાક, તંગો તારીક
 કબ્ર મેં છોડ દિયા જાએગા, ક્યા તુમ મેં સે કોઈ ઈસ બાત પર ભી
 રોયા કે મુઝે મરને કે બા’દ મુન્કર નકીર (યા’ની કબ્ર મેં સુવાલાત કરને
 વાલે ફિરિશ્તોં) સે વાસિતા પડેગા ! ક્યા તુમ મેં સે કોઈ ઈસ ખૌફ સે
 ભી રોયા કે મુઝે મેરે પરવર્દ ગાર جَزَاء کے સામને હિસાબો કિતાબ કે
 લિયે ખડા કિયા જાએગા ! આહ ! તુમ મેં સે કોઈ ભી મેરી ઉખરવી
 પરેશાનિયોં કી વજહ સે નહીં રોયા બલ્કે હર એક અપની દુન્યા કી
 વજહ સે રો રહા હૈ.” ઈસ ગુફ્ત-ગૂ કે કુછ હી દેર બા’દ ઉસ કી રૂહ
 ક-ફસે ઉન્સુરી સે પરવાઝ કર ગઈ. (عیون الحکایات ص ۸۹ ملخصاً)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઇસ હિકાયત મેં હમારે લિયે ઇબ્રત હી ઇબ્રત હૈ કે વોહ અહલો અયાલ જિન કે ઐશો આરામ કે લિયે હમ અપની નીદેં કુરબાન કર દેતે હૈં, જિन्हેં આસાઈશેં દેને કે લિયે હમ બડી ખુશી સે મશક્કતેં બરદાશત કરતે હૈં, જિન કી રાહતોં કે લિયે હમ ખુદ કો ગમોં કે હવાલે કર દેતે હૈં, જૂંહી હમારા સફરે ઝિન્દગી ખત્મ હોતા હૈ ઉન્હેં હમારી નહીં અપની ફિક સતાને લગતી હૈ કે ઇસ કે જાને કે બા'દ હમારા ક્યા બનેગા ? કાશ વોહ યેહ ભી સોચતે કે મરને કે બા'દ ઇસ કા ક્યા બનેગા ? ઔર હમારે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત વ ઇસાલે સવાબ કી કસરત કરતે.

જબ કે પૈકે અજલ રૂહ લે જાએગા જિસ્મે બે જાં તડપ કર ઠહર જાએગા
લહ્દ મેં કોઈ તેરી નહીં આએગા તુઝ કો દફના કે હર ઇક પલટ જાએગા
(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 355)

અમલ ને કામ આના હૈ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દૂસરોં કી દુન્યા રોશન કરને કે લિયે અપની કબ્ર મેં અંધેરા મત કીજિયે, દૌલત વ માલ ઔર અહલો અયાલ કી મહબ્બત મેં નેકિયાં છોડિયે ન ગુનાહોં મેં પડિયે કે ઇન સબ કા સાથ તો આંખ બન્દ હોતે હી છૂટ જાએગા જબકે નેકિયાં
کَافِرًا ۖ اَللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ કબ્ર વ આખિરત બલ્કે દુન્યા મેં ભી કામ આએંગી, મગર અફસોસ ! કે આજ હમારી અક્સરિયત કી તુવાનાઈયાં સુબ્હ સે લે કર શામ તક અપની દુન્યવી ઝિન્દગી કો હી બેહતર સે બેહતર ઔર મજેદાર બનાને કી દૌડધૂપ મેં સર્ફ હો રહી હૈં, સામાને આખિરત કી ફિક બહુત કમ દિખાઈ દેતી હૈ, યાદ રખિયે ! નેક આ'માલ કી

કબ્ર આજ નહીં તો કલ ઝરૂર મા'લૂમ હો જાએગી મગર ઉસ વક્ત સિવાએ હસરત કે કુછ હાથ ન આએગા, જૈસા કે

મુદ્દે કી હસરત !

દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કે મતબૂઆ 32 સફહાત પર મુશ્તમિલ રિસાલે “કબ્ર કા ઇમ્તિહાન” કે સફહા 4 પર શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી رحمۃ اللہ علیہ નક્લ કરતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના અતા બિન યસાર رضی اللہ تعالیٰ عنہ ફરમાતે હૈં : “જબ મય્યિત કો કબ્ર મેં રખા જાતા હે તો સબ સે પહલે ઉસ કા અમલ આ કર ઉસ કી બાઈ રાન કો હ-ર-કત દેતા ઔર કહતા હે : મૈં તેરા અમલ હૂં. વોહ મુદ્દા પૂછતા હે : “મેરે બાલ બચ્ચે કહાં હૈં ? મેરી ને'મતેં, મેરી દૌલતેં કહાં હૈં ?” તો અમલ કહતા હે : “યેહ સબ તેરે પીછે રહ ગએ ઔર મેરે સિવા તેરી કબ્ર મેં કોઈ નહીં આયા.” વોહ મુદ્દા હસરત સે કહતા હે : “ઔ કાશ ! મૈં ને અપને બાલ બચ્ચોં, અપની ને'મતોં ઔર દૌલતોં કે મુકાબલે મેં તુઝે તરજીહ દી હોતી ક્યૂંકે તેરે સિવા મેરે સાથ કોઈ નહીં આયા.”

(شرح الصدور، باب ضمة القبر لكل احد، ص ۱۱۱، ۱۱۲)

ધુપ અંધેરી કબ્ર મેં જબ જાએગા બે અમલ ! બે ઇન્તિહા ઘબરાએગા

કામ માલો ઝર વહાં ન આએગા ગાફિલ ઇન્સાં યાદ રખ પછતાએગા

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 376)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

નેક વ બદ દોનોં કો હસરત હોગી

મહબૂબે રબ્બે ઝુલ જલાલ, સાહિબે જૂદો નવાલ, પૈકરે હુસ્નો જમાલ. صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : જો ભી યહાં સે મર કર જાતા હૈ નાદિમ ઝરૂર હોતા હૈ. સહાબએ કિરામِ الرِّضْوَانِ عَلَيْهِمُ ને અઝ્કી : “યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! નદામત કિસ બાત કી ?” ફરમાયા : અગર વોહ નેક હો તો નાદિમ હોતા હૈ કે કાશ કુછ ઔર નેકી કર લેતા ઔર અગર ખતાકાર હો તો નદામત ઔર હસરત કરતા હૈ કે વોહ (ગુનાહોં સે) ક્યૂં બાઝ ન આયા.

(جامع الترمذی، کتاب الزهد، باب ما جاء في ذهاب البصر، الحديث ۲۴۱۱ ج ۴، ص ۱۸۱)

મુફ્તસિરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَانِ “મિરઆતુલ મનાજ્જહ” જિલ્દ 7 કે સફહા 378 પર ઇસ હદીસ કે તહ્ત લિખતે હૈં : લિહાઝા હર શખ્સ કો યાહિયે કે મૌત સે પહલે ઝિન્દગી કો, બીમારી સે પહલે તન્દુરુસ્તી કો, મશગૂલિયત સે પહલે ફરાગત કો ગનીમત જાને જિતના મૌકઅ મિલે (નેકી) કર ગુઝરે

ઉતરતે યાંદ ઢલતી યાંદની જો હો સકે કર લે અંધેરા પાપ આતા હૈ યેહ દો દિન કી ઉજાલી હૈ ઇસ દુન્યા કા એક હીકૈરામુડ નહીં આના દૂજવાર જો કરના હૈ કર લે યાર ! હોજા સમઝદાર હત્તા કે અગર કોઈ શખ્સ અપની સારી ઝિન્દગી સજદા સુજૂદ મેં ગુઝાર દે વોહ યેહ કહેગા કે મેરી ઉમ્ર ઔર ઝિયાદા ક્યૂં ન હુઈ કે મેં સજદે સુજૂદ ઔર ઝિયાદા કર લેતા ઔર આજ ઇસ સે ભી ઊંચા દ-રજા પાતા ! ઇસ ફરમાન મેં કુફ્ફાર ઔર ગુનહગાર સબ દાખિલ હૈં, કુફ્ફાર કો શરમિન્દગી હોગી કે હમ મુસલ્માન ક્યૂં ન બને ? ગુનહગાર કો શરમિન્દગી હોગી, હમ નેકૂકાર પરહેઝ ગાર ક્યૂં ન બને ? ગુનાહોં સે બાઝ ક્યૂં ન આએ, મગર કુફ્ફાર કો ઉસ

વક્ત કી યેહ નદામત કામ ન દેગી. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 7, સ. 378)

હમ ભી તુમ્હારે પીછે આને વાલે હૈં

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઇસ દુન્યા મેં રોઝાના મુન્તઅદદ બચ્ચે પૈદા હોતે હૈં તો કુછ ઇન્સાન યહાં સે રુખ્સત ભી હોતે હૈં, યૂં આના જાના લગા રહતા હૈ, ઇસ લિયે યેહ સમઝના નાદાની હૈ કે હમ હમેશા દૂસરોં કે જનાઝે હી દેખતે રહેંગે, ભૂલિયે મત ! એક દિન વોહ ભી આએગા કે હમારા ભી જનાઝા ઉઠાયા જાએગા. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ જબ કોઈ જનાઝા દેખતે તો ફરમાતે : “યલો હમ ભી તુમ્હારે પીછે આને વાલે હૈં.”

(البداية والنهاية، سنة ستين من الهجرة، ج ٨، ص ٦١٦) વાકેઈ આએ દિન ઉઠને વાલે જનાઝે હમારે લિયે ખામોશ મુબલ્લિગ કી હૈસિયત રખતે હૈં.

જનાઝા આગે આગે કહ રહા હૈં એ જહાં વાલો

મેરે પીછે યલે આઓ તુમ્હારા રહનુમા મૈં હૂં

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ધોકે મેં ન રહિયે

જૂં જૂં દિન, મહીને ઔર સાલ ગુઝરતે જા રહે હૈં ઝિન્દગી હમ સે દૂર ઔર મૌત કરીબ તર હોતી ચલી જા રહી હૈ, લિહાઝા અપની સાંસોં કો ગનીમત જાનિયે ઔર ગુનાહોં સે તૌબા કર કે નેકિયાં કમાને મેં મસરૂફ હો જાઈયે, કિતને હી લોગ એસે હૈં જો આને વાલે કલ કે મુન્તઝિર હોતે હૈં કે “યેહ કરેંગે વોહ કરેંગે” ફિર વોહ “કલ”

તો આતા હૈ મગર ઉસ કા ઇન્તિઝાર કરને વાલે અપની કબ્ર મેં ઉતર ચુકે હોતે હૈં, જૈસા કે હઝરતે સચ્ચિદ્વના મન્સૂર બિન અમ્માર
 عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْعَفَّار ને એક નૌ જવાન કો નસીહત કરતે હુએ કહા : “ઐ
 નૌ જવાન ! તુઝે તેરી જવાની ધોકે મેં ન ડાલે, કિતને હી જવાન ઐસે
 થે જિન્હોં ને તૌબા મેં તાખીર કી ઔર લમ્બી લમ્બી ઉમ્મીદેં બાંધ લીં,
 મૌત કો ભુલા કર ચેહ કહતે રહે કે કલ તૌબા કર લેંગે, પરસોં તૌબા
 કર લેંગે યહાં તક કે ઇસી ગફલત કી હાલત મેં ઉન્હેં મૌત આ ગઈ
 ઔર વોહ અંધેરી કબ્ર મેં જા સોએ, ઉન્હેં ઉન કે માલ, ગુલામોં,
 ઔલાદ ઔર માં બાપ ને કોઈ ફાએદા ન દિયા, ફરમાને ઇલાહી હૈ :

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ۝ (જિસ દિન તર-જ-મએ ક-ઝુલ ઇમાન : ૧)

إِلَّا مَن آتَى اللَّهَ بِقُلُوبٍ سَلِيمٍ ۝ (ન માલ કામ આએગા ન બેટે મગર

વોહ જો અલ્લાહ (عَزَّ وَجَلَّ) કે હુઝૂર

(પ ૧૭, الشعراء: ૧૮)

હાઝિર હુવા સલામત દિલ લે કર.

(مكاشفة القلوب، باب في العشق، ص ૬૩)

આહ ! હર લમ્હા ગુનહ કી કસરતો ભરમાર હે ગ-લ-બએ શૈતાન હે ઔર નફસે બદ અત્વાર હે

જિન્દગી કી શામ ઢલતી જા રહી હે હાએ નફસ ! ગર્મ રોઝો શબ ગુનાહોં કા હી બસ બાઝાર હે

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 47)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કબ્ર કી પુકાર

મોહતરમ નબી, મક્કી મ-દની, મહબૂબે રબ્બે ગની
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને ઇબ્રત નિશાન હૈ : “કબ્ર રોઝાના
 પુકાર કર કહતી હૈ કે મૈં મુસા-ફરત કા ઘર હૂં, મૈં તન્હાઈ કા ઘર હૂં,
 મૈં મિટ્ટી કા ઘર હૂં ઓર મૈં કીડોં કા ઘર હૂં.” જબ મોમિન બન્દા
 દફનાયા જાતા હૈ તો કબ્ર કહતી હૈ : “મરહબા ! તૂ અપને હી ઘર
 આયા ! મેરી પીઠ પર ચલને વાલોં મેં સે તુમ મુઝે ઝિયાદા મહબૂબ
 હો, આજ જબ તુમ મેરે હવાલે કર દિયે ગએ હો તો તુમ અન્કરીબ
 દેખોગે મૈં તુમ સે કયા (અચ્છા) સુલૂક કરતી હૂં.” યુનાન્યે કબ્ર ઉસ કે
 લિયે હદે નિગાહ તક કુશાદા હો જાતી હૈ ઓર ઉસ કે લિયે જન્નત કા
 દરવાઝા ખોલ દિયા જાતા હૈ. મગર જબ ગુનહગાર યા કાફિર
 આદમી દફન કિયા જાતા હૈ તો કબ્ર કહતી હૈ : “ન તો તુઝે મુબારક
 હો ઓર ન હી યેહ તેરા ઘર હૈ. મેરી પીઠ પર ચલને વાલોં મેં સે મેરે
 નઝદીક તૂ સબ સે બુરા હૈ, આજ જબ કે તૂ મેરે સિપુર્દ કિયા ગયા હૈ
 તો અન્કરીબ તૂ દેખેગા મૈં તેરી કૈસી ખબર લેતી હૂં !” યેહ કહ કર
 કબ્ર ઉસે ઇસ તરહ દબાતી હૈ કે મુર્દે કી પસ્લિયાં એક દૂસરે મેં પૈવસ્ત
 હો જાતી હૈં. રાવી કહતે હૈં : યેહ બાત ફરમાતે હુએ રસૂલુલ્લાહ
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને અપને હાથોં કી ઉંગ્લિયોં કો એક દૂસરે મેં
 ડાલા, ફિર ફરમાયા : “ઉસ કે લિયે સત્તર અઝ્દહે મુસલ્લત કર દિયે
 જાતે હૈં કે અગર ઉન મેં સે એક ભી ઝમીન પર ફૂંક માર દે તો રહતી
 દુન્યા તક ઝમીન સે કુદ્ર ન ઉગે, યેહ અઝ્દહે ઉસે ડસતે ઓર નોચતે
 રહેંગે યહાં તક કે ઉસે હિસાબ કે લિયે લે જાયા જાએ.”

(جامع الترمذی، کتاب صفة القيامة، الحديث ٨٦٤٢، ج ٤، ص ٨٠٢)

પેશકશ: મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા (દા'વતે ઇસ્લામી)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હાએ હમારા ક્યા બનેગા !
 હમ તો અપની કબ્ર કો યક્સર ભૂલે હુએ હેં. ફત્હુલ બારી મેં હૈ :
 “إِنَّ الْبِرَّ رِزْقٌ مُّوَقَّدٌ الْآخِرَةُ” બેશક બરઝખ આખિરત કી પેશગોઈ હૈ.”
 (فتح الباری، کتاب الادب، تحت الحديث ۶۰۵۰ ج ۱، ۳۹۹۰) આહ ! હમારી
 ગફલત, કે નજૂઅ કી સખ્તિયોં, કબ્ર કે અંધેરોં, ઇસ મેં મૌજૂદ કીડે
 મકોડોં, મુન્કર નકીર કે સખ્ત લહજે મેં કિયે જાને વાલે સુવાલોં,
 બોસીદા હો જાને વાલી હકિયોં, અઝાબે કબ્ર કી શિદ્તોં સે આગાહ
 હોને કે બા વુજૂદ નેકિયાં કમાને કી જુસ્ત-જૂ નહીં કરતે !

ગો પેશે નઝર કબ્ર કા પુરહોલ ગઢા હૈ અફસોસ મગર ફિર ભી યેહ ગફલત નહીં જાતી
 એ રહમતે કૌનેન ! કમીને પે કરમ હો હાએ ! નહીં જાતી બુરી ખસ્લત નહીં જાતી

www.dawateislami.net (વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 135)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

તન્હાઈ હી કાફી હૈ

બિલફર્જ અગર કબ્ર મેં કોઈ અઝાબ ન ભી હો તો તંગો
 તારીક કબ્ર મેં તવીલ અર્સે તક તન્હા રહના હી શદીદ આઝમાઈશ હૈ
 ક્યૂંકે હમારી નાઝુક મિઝાજી કા તો યેહ આલમ હૈ કે અગર હમેં
 તમામ તર સહૂલિયાત વ આસાઈશાત સે આરાસ્તા વ પૈરાસ્તા
 આલીશાન બંગલે યા કોઠી મેં કુછ દિનોં કે લિયે તન્હા કૈદ કર દિયા
 જાએ તો ઘબરા જાએ.

કહ રહી હૈ શાહોં સે કબ્ર કી યેહ તન્હાઈ

તાજો તખ્ત કે માલિક આજ ક્યૂં અકેલે હેં

દુન્યા સે જાને વાલોં કો યાદ કીજિયે

શૈબે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નત سنة محمد ﷺ ફરમાતે હૈં : “મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! કભી કભી તન્હાઈ મેં દિલ કો હર તરહ કે દુન્યાવી ખયાલાત સે પાક કર કે અપને ઉન દોસ્તોં, રિશ્તેદારોં કો યાદ કીજિયે જો વફાત પા ચુકે હૈં, અપને કુર્બો જવાર મેં રહને વાલે ફૈત શુદગાન મેં સે એક એક કો યાદ કીજિયે ઔર તસવ્વુર હી તસવ્વુર મેં ઉન કે ચેહરે સામને લાઈયે ઔર ખયાલ કીજિયે કે વોહ કિસ તરહ દુન્યા મેં અપને અપને મન્સબ વ કામ મેં મશગૂલ થે, લમ્બી લમ્બી ઉમ્મીદેં બાંધે દુન્યાવી તા'લીમ કે ઝરીએ મુસ્તકિબલ કી બેહતરી કે લિયે કોશાં થે ઔર એસે કામોં કી તદબીર મેં લગે થે જો શાયદ સાલહા સાલ તક મુકમ્મલ ન હો સકેં, દુન્યાવી કારોબાર કે લિયે વોહ તરહ તરહ કી તક્લીફેં ઔર મશક્કતેં બરદાશત કિયા કરતે થે, વોહ સિર્ફ ઇસ દુન્યા હી કે લિયે કોશિશોં મેં મસરૂફ થે, ઇસી કી આસાઈશોં ઉન્હેં મહબૂબ ઔર ઇસી કા આરામ ઉન્હેં મરગૂબ થા. વોહ યૂં ઝિન્દગી ગુઝાર રહે થે ગોયા ઉન્હેં કભી મરના હી નહીં, યુનાન્થે વોહ મૌત સે ગાફિલ, ખુશિયોં મેં બદ મસ્ત ઔર ખેલ તમાશોં મેં મગન થે, ઉન કે કફન બાઝાર મેં આ ચુકે થે લેકિન વોહ ઇસ સે બે ખબર દુન્યા કી રંગીનિયોં મેં ગુમ થે. આહ ! ઇસી બે ખબરી કે આલમ મેં ઉન્હેં યકાયક મૌત ને આ લિયા ઔર વોહ કબ્રોં મેં પહુંચા દિયે ગએ. ઉન કે માં બાપ ગમ સે નિઢાલ હો ગએ, ઉન કી બેવાએં બે હાલ હો ગઈ, ઉન કે બચ્ચે બિલક્તે રહ ગએ, મુસ્તકિબલ કે હસીન ખ્વાબોં કા આઈના ચકના ચૂર હો ગયા. ઉમ્મીદેં મલિયા મૈટ હો ગઈ, ઉન કે કામ અધૂરે રહ ગએ, દુન્યા કે લિયે ઉન કી સબ મેહનતેં રાએગાં ગઈ. વુ-રસા ઉન કે અમ્વાલ તક્સીમ કર કે મઝે સે

ખા રહે હેં ઔર ઉન કો ભૂલ ચુકે હેં.

જબ ઈસ બઝમ સે ઉઠ ગએ દોસ્ત અકસર ઔર ઉઠતે ચલે જા રહે હેં બરાબર

યેહ હર વક્ત પેશે નઝર જબ હેં મન્ઝર યહાં પર તેરા દિલ બહલ્તા હેં ક્યૂંકર

જગહ જી લગાને કી દુન્યા નહીં હેં

યેહ ઈશ્રત કી જા હેં તમાશા નહીં હેં

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(વીરાન મહલ, સ. 17)

એક દિન મરના હે આખિર મૌત હે

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દિન ઔર રાત ગોયા દો સુવારિયાં હેં જિન પર હમ બારી બારી સુવાર હોતે હેં, યેહ સુવારિયાં મુસલ્લલ અપના સફર જારી રખે હુએ હેં ઔર હમેં મૌત કી મન્ઝિલ પર પહોંચા કર હી દમ લેંગી, ક્યા કભી આપ ને ગૌર ક્રિયા કે હમ દિન કે ગુઝરને ઔર રાત કે કટને પર બહુત ખુશ હોતે હેં હાલાંકે હમારી ઝિન્દગી કા એક દિન યા એક રાત કમ હો જાતી હે ઔર હમ મૌત કે મઝીદ કરીબ હો જાતે હેં, હમારી હૈસિયત તો ઉસ બલ્બ કી સી હે જિસ કી સારી ચકાચૌંદ ઔર તુવાનાઈ પ્લાસ્ટિક કે એક બટન મેં છુપી હોતી હે, ઉસ બટન પર પડને વાલા ઉંગલી કા હલકા સા દબાવ ઉસ કી રોશનિયાં ગુલ કર દેતા હે, ઈસી તરહ મૌત કા વક્ત આને પર હમારા ચાકો ચૌબન્દ જિસ્મ ઈતના બેબસ હો જાતા હે કે હમ અપની મરઝી સે હાથ ભી નહીં હિલા સકતે, અગર્યે યેહ તૈ હે કે એક દિન હમેં ભી મરના હે મગર હમ નહીં જાનતે કે મૌત મેં કિતના વક્ત બાકી હે ? ક્યા મા'લૂમ કે આજ કા દિન હમારી ઝિન્દગી કા

આખિરી દિન યા આને વાલી રાત હમારી ઝિન્દગી કી આખિરી રાત હો ! બલકે હમારે પાસ તો ઇસ કી ભી ઝમાનત નહીં કે એક કે બા'દ દૂસરા સાંસ લે સકેંગે યા નહીં ? ક્યૂંકે સાંસ ફેફડોં મેં જાતે ઔર બાહર નિકલતે વક્ત ઇન્સાન કે ઇજ્તિયાર મેં નહીં હોતા ઔર ન હી ઇસ પર એ'તિબાર કિયા જા સકતા હૈ, ઐન મુશ્કિન હૈ કે જો સાંસ હમ લે રહે હૈં વોહી આખિરી હો દૂસરા સાંસ લેને કી નૌબત હી ન આએ ! ક્યા ખબર યેહ સુતૂર પઢને કે દૌરાન હી મ-લકુતલ મૌત عَلَيْهِ السَّلَام હમારી રૂહ કબ્જ ફરમા લેં ! આએ દિન યેહ ખબરેં હમેં સુનને કો મિલતી હૈં કે ફુલાં ઇસ્લામી ભાઈ અચ્છે ખાસે થે, બ ઝાહિર ઉન્હેં કોઈ મરઝ ભી ન થા, લેકિન અચાનક હાર્ટફેલ હો જાને કી વજહ સે ચન્દ મિનટ કે અન્દર અન્દર ઉન કા ઇન્તિકાલ હો ગયા, યૂંહી કિસી ભી લમ્હે હમેં ઇસ દુન્યા સે રુખ્સત હોના પડ સકતા હૈ ક્યૂંકે જો રાત કબ્ર મેં ગુઝરની હૈ વોહ બાહર નહીં ગુઝર સકતી.

બ વક્તે નઝ્રઅ સલામત રહે મેરા ઇમાં

મુઝે નસીબ હો કલિમા હૈ ઇલ્તિજા યા રબ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 55)

મૌત કો યાદ કરને કા ફાયદા

હઝરતે સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઇશાર્દિ ફરમાયા : “જિસે મૌત કી યાદ ખૌફઝદા કરતી હૈ કબ્ર ઉસ કે લિયે જન્નત કા બાગ બન જાએગી.” (جمع الجوامع، الحديث ٣٥١٦، ج ٢، ص ١٤)

અપની મૌત કો યાદ કીજિયે

ઝરા તસવ્વુર કી નિગાહ સે દેખિયે કે મેરી મૌત કા વક્ત

આન પહોંચા હૈ, મુઝ પર ગશી તારી હો ચુકી હૈ, લોગ બે બસી કે આલમ મેં મુઝે મૌત કે મુંહ મેં જાતા હુવા દેખ રહે હૈં મગર કુછ કર નહીં સકતે, નઝ્અ કી સખ્તિયાં ભી શુરૂઅ હો ગઈ મગર મેં અપની તકલીફ કિસી કો બતા નહીં સકતા ક્યૂંકે હર વક્ત ચહકને વાલી ઝબાન અબ ખામોશ હો ચુકી હૈ, સખ્ત પ્યાસ મહસૂસ હો રહી હૈ મગર કિસી સે દો ઘૂંટ પાની નહીં માંગ સકતા, ઇસી દૌરાન કોઈ મુઝે તલ્કીન કરને (યા'ની મેરે સામને કલિમએ પાક પઢને) લગા, ફિર રફતા રફતા સામને કે મનાઝિર ધુંદલે હોને લગે, ગલે સે ખર-ખરાહટ કી આવાઝેં આના શુરૂઅ હો ગઈ, ઔર બિલ આખિર રૂહ ને જિસ્મ કા સાથ છોડ દિયા યા'ની મેરા ઇન્તિકાલ હો ગયા. અઝીઝો અકારિબ પર ગિર્યા તારી હો ગયા. અહલો અયાલ મ-સલન બીવી બચ્ચોં, બહન ભાઈ, માં બાપ વગૈરા કી આંખેં શિદ્દતે ગમ સે નમ હૈં. કિસી ને આગે બઢ કર મેરી આંખેં બન્દ કર દીં, પાઉં કે દોનોં અંગૂઠે ઔર દોનોં જબડોં કો કપડે કી પટ્ટી સે બાંધ કર મુઝ પર ચાદર ઉઢા દી ગઈ. મેરી મૌત કે એ'લાનાત હોને લગે, રિશ્તેદારોં ઔર દોસ્તોં કો ઇત્તિલાઆત દી જાને લગીં. કુછ લોગ મેરી તકફીન વ તદફીન કે ઇન્તિઝામાત મેં લગ ગએ. ગુસ્લ કા ઇન્તિઝામ હોને પર મુઝે તખ્તએ ગુસ્લ પર લિટા કર ગુસ્લ દિયા ગયા ઔર કફન પહના કર મેરી મયિત આખિરી દીદાર કે લિયે રખ દી ગઈ. મેરે ચાહને વાલોં ને આખિરી મરતબા મુઝે દેખા કે યેહ ચેહરા અબ દુન્યા મેં દોબારા હમેં દિખાઈ ન દેગા, ઘર કી ફઝા સોગ-વાર હૈ ઔર દરો દીવાર પર ઉદાસી છાઈ હુઈ હૈ. ફિર મેરે નાઝ ઉઠાને વાલોં ને મેરા જનાઝા અપને કન્ધોં પર ઉઠા લિયા ઔર જનાઝા ગાહ કી તરફ બઢના શુરૂઅ હો ગએ. વહાં પહોંચ કર મેરી નમાઝે જનાઝા અદા કી ગઈ ઔર મેરે જનાઝે કા રુખ ઉસ કબ્રિસ્તાન

કી તરફ કર દિયા ગયા જહાં મુઝે અપની ઝિન્દગી મેં રાત કે વક્ત તન્હા આને કી હિમ્મત નહીં હોતી થી મગર અબ ન જાને કિતની રાતેં ઇસ કબ્રિસ્તાન મેં ગુઝારની હોંગી ! યેહ વોહી કબ્રિસ્તાન હૈ જો અપને નએ મકીનોં કા મુન્તઝિર હોતા હૈ, જહાં પર ઇન્સાનોં કે સાથ ઉન કી ખ્વાહિશાત ભી દફન હો જાતી હેં. લોગોં ને મેરી લાશ કો ચારપાઈ સે ઉઠા કર ઉસ કબ્ર મેં મુન્તકિલ કર દિયા જિસ કે બારે મેં હદીસે પાક મેં આયા કે જન્નત કા એક બાગ હૈ... યા... દોઝખ કા ગઢા ! (التَّوْبَةُ وَالْتَّوْبَةُ ج ٤ ص ٢٠١، الحديث ٤١١٥) કબ્ર પર મિટ્ટી ડાલ કર જબ મેરે સાથ આને વાલે લૌટ કર ચલે તો મેં ને ઉન કે કદમોં કી ચાપ સુની, ઉન કે જાને કે બા'દ કબ્ર મુઝ સે હમ કલામ હુઈ ઔર કહને લગી : ઐ આદમી ! ક્યા તૂને મેરે હાલાત ન સુને થે ? ક્યા મેરી તંગી, બદબૂ, હોલનાકી ઔર કીડોં સે તુઝે નહીં ડરાયા ગયા થા ? અગર ઐસા થા તો ફિર તૂને ક્યા તય્યારી કી ?

કબ્ર મેં મુઝ કો લિટા કર ઔર મિટ્ટી ડાલ કર ચલ દિયે સાથી ન પાસ અબ કોઈ રિશ્તેદાર હે
ખ્વાબ મેં ભી ઐસા અન્ધેરા કભી દેખા ન થા જૈસા અન્ધેરા હમારી કબ્ર મેં સરકાર હે
(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 74)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

હમ પર ક્યા ગુઝરેગી ?

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઇન્સાન કે દો ઘર હોતે હેં : એક ઝમીન કે ઊપર ઔર એક ઝમીન કે અન્દર (યા'ની કબ્ર), આજ હમ અપને ઘર કો આરામ દેહ વ પુર સુકૂન બનાને કે લિયે કેસે કેસે જતન કરતે હેં, અંધેરે કો દૂર કરને કે લિય જગહ જગહ બલ્બ રોશન કરતે હેં, ગરમી મેં ઠન્ડક કે લિયે એર કન્ડીશનર (Airconditioner) ઔર સર્દી કે મૌસિમ મેં સર્દી સે બચને કે લિયે હીટર (Heater) તક લગવાતે

હૈં, બિજલી ચલી જાએ તો મુ-તબાદિલ ઇન્તિઝામ કે તૌર પર જનરેટર
 ઔર યૂ.પી.એસ (ups) તય્યાર રખતે હૈં, મગર એક દિન સબ કુછ
 છોડછાડ કર ખાલી હાથ દૂસરે ઘર યા'ની કબ્ર મેં મુન્તકિલ હો જાએંગે.
 સોચિયે તો સહી ઉસ વક્ત હમ પર ક્યા ગુઝરેગી જબ કબ્ર કી
 વહ્શતોં, ગહરી તારીકિયોં ઔર અજનબી માહોલ કી ઉદાસિયોં મેં
 તન્હા હોંગે, કોઈ હમદદ ન મદદગાર, કિસી કો બુલા સકેં ન ખુદ
 કહી જા સકેં, હમ પર કેસી ઘબરાહટ તારી હોગી !

અંધેરા કાટ ખાતા હૈ અકેલે ખોફ આતા હૈ તો તન્હા કબ્ર મેં ક્યૂંકર રહૂંગા યા રસૂલલ્લાહ
 નકીરેન ઇમ્તિહાં લેને કો જબ આએંગે તુરબત મેં જવાબાત ઉન કો આકા કેસે દૂંગા યા રસૂલલ્લાહ
 બરાએ નામ દર્દે સર સહા જાતા નહીં મુઝ સે અઝાબે કબ્ર કેસે સહ સહૂંગા યા રસૂલલ્લાહ
 યહાં ચ્યૂંટી ભી તડપા દે મુઝે તો કબ્ર કે અન્દર શહા બિચ્છૂ કે ડંક કેસે સહૂંગા યા રસૂલલ્લાહ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 140)

મુર્દે કે સદમે

દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના
 કી મતબૂઆ “ફૈઝાને સુન્નત” જિલ્દ 2 કે 499 સફહાત પર મુશ્તમિલ
 બાબ, “ગીબત કી તબાહ કારિયાં” સફહા 67 પર હૈ : અવ્વલ તો
 મૌત કે સદમે કા તસવ્વુર હી જાન કો ઘુલાને વાલા હૈ ઊપર સે ખુદા
 વ મુસ્તફા ﷺ કી નારાઝી કી સૂરત મેં અઝાબ
 હુવા તો કેસે બરદાશત હો સકેગા ! મુર્દે કે સદમે કા નકશા ખીંચતે
 હુએ મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઇમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના
 શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : વોહ

મૌત કા તાઝા સદમા ઉઠાએ હુએ રૂહ (કે નિકલતે વક્ત) જિસ કા અદના ઝટકા સો ઝર્બે શમશીર (યા'ની તલવાર કે સો વાર) કે બરાબર, જિસ કા સદમા હઝાર ઝર્બે તૈગ (યા'ની તલવાર કે હઝાર વાર) સે સપ્ત તર, બલ્કે મ-લકુલ મૌત عَلَيْهِ السَّلَام કા દેખના હી હઝાર તલવાર કે સદમે સે બઢ કર. વોહ નઈ જગહ, વોહ નિરી તન્હાઈ, વોહ હર તરફ ભયાનક બે કસી છાઈ, ઈસ પર વોહ નકીરૈન (યા'ની મુન્કર નકીર) કા અયાનક આના, વોહ સપ્ત હૈબત નાક સૂરતેં દિખાના કે આદમી દિન કો હઝારોં કે મજમઅ મેં દેખે તો હવાસ બજા ન રહેં, કાલા રંગ, નીલી આંખેં દેગોં કે બરાબર બડી, અબરક (ચમકીલી ધાત) કી તરહ શો'લાઝન, સાંસ જૈસે આગ કી લપટ, બૈલ કે સીંગોં કી તરહ લમ્બે નોકદાર કીલે (યા'ની અગલે દાંત), ઝમીન પર ઘિસટતે સર કે પેચીદા બાલ, કદો કામત જિસ્મ વ જસામત બલા વ કિયામત, કે એક શાને (યા'ની કન્ધે) સે દૂસરે (કન્ધે) તક મન્જિલોં (યા'ની બે શુમાર કિલો મીટર્) કા ફાસિલા, હાથોં મેં લોહે કા વોહ ગુર્જ (યા'ની હથોડા) કે અગર એક બસ્તી કે લોગ બલ્કે જિન્ન વ ઈન્સ જમ્અ હો કર ઉઠાના ચાહેં ન ઉઠા સકેં, વોહ ગરજ કડક કી હોલનાક આવાઝેં, વોહ દાંતોં સે ઝમીન ચીરતે ઝાહિર હોના, ફિર ઈન આફાત પર આફત યેહ કે સીધી તરહ બાત ન કરના, આતે હી ઝન્જોડ ડાલના, મોહલત ન દેના, કડકતી ઝિડકતી આવાઝોં મેં ઈમ્તિહાન લેના. وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ إِزْحَمُ ضُعْفَنَا يَا كَرِيمُ يَا جَبِيلُ صَلِّ وَسَلِّمْ. (તરજમા : : عَلَى نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَالِهِ الْكِرَامِ وَسَائِرِ الْأُمَّةِ آمِينَ آمِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

ઔર અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) હમારે લિયે કાફી હૈ ઔર વોહ સબ સે બડા કારસાઝ હૈ. ઔ કરમ ફરમાને વાલે ! હમારી કમઝોરી પર રહમો કરમ ફરમા, ઔ

રબ્બે જમીલ ! દુરુદો સલામ ભેજ નબિયે રહમત (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ)
પર ઔર ઉન કી ઈઝ્જત વાલી આલ ઔર બકિયા તમામ ઉમ્મત પર.
કબૂલ ફરમા, કબૂલ ફરમા, ઐ સબ સે ઝિયાદા રહમો કરમ ફરમાને વાલે !)

(ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 9, સ. 934 તા 937)

ધુપ અંધેરા હી ક્યા વહ્શત કા બસેરા હોગા કબ્ર મેં કેસે અકેલા મેં રહૂંગા યા રબ !
ગર કફન ફાડ કે સાંપોં ને જમાયા કબ્રા હાએ બરબાદી ! કહાં જા કે છુપૂંગા યા રબ !
ડંક મચ્છર કા ભી મુઝ સે તો સહા જાતા નહીં કબ્ર મેં બિચ્છૂ કે ડંક કેસે સહૂંગા યા રબ !
ગર તૂ નારાઝ હુવા મેરી હલાકત હોગી હાએ ! મેં નારે જહન્નમ મેં જહૂંગા યા રબ !

અફવ કર ઔર સદા કે લિયે રાઝી હો જા

ગર કરમ કર દે તો જન્નત મેં રહૂંગા યા રબ !

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(ગીબત કી તબાહ કારિયાં, સ. 67)

કબ્ર વાલે કિસ પર રશક કરતે હૈં ?

હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે
મરવી હૈ : “કોઈ દિન ઐસા નહીં કે જિસ મેં મ-લકુલ મૌત (عَلَيْهِ السَّلَام)
કબ્રિસ્તાન મેં યેહ એ’લાન ન કરતે હોં : “ઐ કબ્ર વાલો ! આજ તુમ્હેં
કિન લોગોં પર રશક હૈ ?” તો વોહ જવાબ દેતે હુએ કહતે હૈં : “હમેં
મસ્જિદ વાલોં પર રશક હૈ કે વોહ મસ્જિદોં મેં નમાઝ પઢતે હૈં ઔર
હમ નમાઝ નહીં પઢ સકતે. વોહ રોઝે રખતે હૈં ઔર હમ નહીં રખ
સકતે. વોહ સ-દકા કરતે હૈં ઔર હમ નહીં કર સકતે. વોહ અલ્લાહ
عَزَّوَجَلَّ કા ઝિક કરતે હૈં ઔર હમ નહીં કર સકતે.” ફિર અહલે કબ્ર

અપને ગુઝશ્તા ઝમાને પર નાદિમ (યા'ની શર્મસાર) હોતે હૈં.”

(الروض الفائق، المجلس الثالث في ذكر الموت..... الخ، ص ٢٧)

વોહ હૈં ઐશો ઈશરત કા કોઈ મહલ ભી જહાં તાક મેં હર ઘડી હો અજલ ભી
બસ અબ અપને ઈસ જહલ સે તૂ નિકલ ભી યેહ જાને કા અન્દાઝ અપના બદલ ભી

જગહ જી લગાને કી દુન્યા નહીં હૈં

યેહ ઈબ્રત કી જા હૈં તમાશા નહીં હૈં

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

અભી સે તય્યારી કર લીજિયે

શેખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નાત અંલાયેહેમ્ હમ્મેં કબ્ર વ હશર કી તય્યારી કા ઝેહન અતા કરતે હુએ ફરમાતે હૈં: “મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો! વાકેઈ અકલ મન્દ વોહી હૈ જો મૌત સે કબલ મૌત કી તય્યારી કરતે હુએ નેકિયોં કા ઝખીરા ઇકફા કર લે ઔર સુન્નાતોં કા મન્દની ચરાગ કબ્ર મેં સાથ લે જાએ ઔર યૂં કબ્ર કી રોશની કા ઇન્તિઝામ કર લે, વરના કબ્ર હરગિઝ યેહ લિહાઝ ન કરેગી કે મેરે અન્દર કૌન આયા? અમીર હો યા ફકીર, વઝીર હો યા ઉસ કા મુશીર, હાકિમ હો યા મહકૂમ, અફસર હો યા ચપરાસી, સેઠ હો યા મુલાઝિમ, ડોક્ટર હો યા મરીઝ, ઠેકેદાર હો યા મઝદૂર. અગર કિસી કે સાથ ભી તોશએ આખિરત મેં કમી રહી, નમાઝેં કસ્દન કઝા કીં, ર-મઝાન શરીફ કે રોઝે બિલા ઉઝરે શર-ઈ ન રખે, ફઝ હોતે હુએ ભી ઝકાત ન દી, હજ ફઝ થા મગર અદા ન કિયા, બા વુજૂદે કુદરત શર-ઈ પર્દા નાફિઝ ન કિયા, માં બાપ કી ના ફરમાની કી,

ઝૂટ, ગીબત, યુગલી કી આદત રહી, ફિલ્મેં, ડિરામે દેખતે રહે, ગાને બાજે સુનતે રહે, દાઢી મુંડવાતે યા એક મુઢી સે ઘટાતે રહે. અલ ગરઝ ખૂબ ગુનાહોં કા બાઝાર ગર્મ રખા તો **اَللّٰهُمَّ** **عَزَّوَجَلَّ** ઔર ઉસ કે રસૂલ **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** કી ના રાઝગી કી સૂરત મેં સિવાએ હસરત વ નદામત કે કુછ હાથ ન આએગા. જિસ ને ફરાઈઝ કે સાથ સાથ નવાફિલ કી ભી પાબન્દી કી, ર-મઝાનુલ મુબારક કે ઈલાવા નફલી રોઝે ભી રખે, કૂચા કૂચા, ગલી ગલી નેકી કી દા'વત કી ધૂમેં મચાઈ, કુરઆને પાક કી તા'લીમ ન સિર્ફ ખુદ હાસિલ કી બલકે દૂસરોં કો ભી દી, ચૌકદર્સ દેને મેં હિય-કિયાહટ મહસૂસ ન કી, ઘર દર્સ જારી કિયા, સુન્નતોં કી તરબિચ્યત કે મ-દની કાફિલોં મેં બા કાઈ-દગી સે સફર કરને કે સાથ સાથ દીગર મુસલ્માનોં કો ભી ઈસ કી તરગીબ દિલાઈ, રોઝાના મ-દની ઈ-આમાત કા રિસાલા પુર કર કે હર માહ અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્મ કરવાયા **اَللّٰهُمَّ** **عَزَّوَجَلَّ** ઔર ઉસ કે પ્યારે રસૂલ **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** કે ફઝલો કરમ સે ઈમાન સલામત લે કર દુન્યા સે રુખ્સતી હુઈ તો **اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** ઉસ કી કબ્ર મેં હશર તક રહમતોં કા દરિયા મૌજેં મારતા રહેગા ઔર નૂરે મુસ્તફા **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** કે યશમે લહરાતે રહેંગે.

કબ્ર મેં લહરાએંગે તા હશર યશમે નૂર કે

જલ્લા ફરમા હોગી જબ તલ્અત રસૂલુલ્લાહ (હદાઈકે બખ્શિશ)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَى مُحَمَّد

(બાદશાહોં કી હકિયાં, સ. 17)

જન્નત કા બાગ યા જહન્નમ કા ગઢા

اَللّٰهُمَّ عَزَّ وَجَلَّ મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઇબ્રત નિશાન હૈ : કબ્ર યા તો જહન્નમ કા ગઢા હૈ યા જન્નત કે બાગોં મેં સે એક બાગ.

(اَلْتَّرَغُیْبُ وَالتَّوْهُّبُ ج ٤ ص ١١٨ دارالفکر بیروت)

કબ્ર કો જહન્નમ કા ગઢા બનાવે વાલે આ'માલ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! યું તો હર ગુનાહ અઝાબે કબ્ર કા સબબ બન સકતા હૈ મગર ચન્દ એસી રિવાયાત વ હિકાયાત મુલા-હઝા કીજિયે જિન મેં અઝાબે કબ્ર મેં મુબતલા કરને વાલે ગુનાહોં કા ખુસૂસિયત કે સાથ ઝિક હૈ :

(1) યુગુલ ખોરી

હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا સે મરવી હૈ કે સરકારે દો આલમ, નૂરે મુજસ્સમ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم દો કબ્રોં કે પાસ સે ગુઝરે (તો ગૈબ કી ખબર દેતે હુએ) ફરમાયા : યેહ દોનોં કબ્ર વાલે અઝાબ દિયે જા રહે હૈં ઔર કિસી બડી ચીઝ મેં (જિસ સે બચના દુશ્વાર હો) અઝાબ નહીં દિયે જા રહે બલકે એક તો પેશાબ કે છીંટોં સે નહીં બચતા થા ઔર દૂસરા યુગુલ ખોરી કિયા કરતા થા ફિર આપ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ખજૂર કી તાઝા ટહની મંગવાઈ ઔર ઉસે આધોં આધ ચીરા ઔર હર એક કી કબ્ર પર એક એક હિસ્સા ગાડ દિયા ઔર ફરમાયા : જબ તક યેહ ખુશક ન હોં તબ તક ઇન દોનોં કે અઝાબ મેં તખ્ફીફ હોગી.

(سُنَنِ النَّسَائِي ص ١٣ حَدِيث ٣١ صَحِيحُ الْبُخَارِيِّ ج ١ ص ٩٥ حَدِيث ٢١٦)

કબ્ર મેં આગ ભડક રહી થી

હઝરતે સય્યિદુના અમ્ર બિન દીનાર عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْغَفَّار કહતે હૈં કે મદીનએ તય્યિબા મેં એક શખ્સ રહતા થા જિસ કી બહન મદીના કે નવાહ મેં રહતી થી. વોહ બીમાર હુઈ તો યેહ શખ્સ ઉસ કી તીમાર દારી મેં લગા રહા મગર વોહ ઉસી મરઝ મેં ઇન્તિકાલ કર ગઈ. ઉસ શખ્સ ને અપની બહન કી તજહીઝ વ તકફીન કા ઇન્તિઝામ કિયા, જબ દફન કર કે વાપસ આયા તો ઉસે યાદ આયા કે વોહ રકમ કી એક થેલી કબ્ર મેં ભૂલ આયા હૈ. ઉસ ને અપને એક દોસ્ત સે મદદ તલબ કી દોનોં ને જા કર ઉસ કી કબ્ર ખોદ કર થેલી નિકાલ લી. તો ઉસ ને દોસ્ત સે કહા : “ઝરા હટના મૈં દેખૂં તો સહી મેરી બહન કિસ હાલ મેં હૈ ?” ઉસ ને લહદ મેં ઝાંક કર દેખા તો વહાં આગ ભડક રહી થી, વોહ યુપચાપ વાપસ ચલા આયા ઔર માં સે પૂછા : “ક્યા મેરી બહન મેં કોઈ ખરાબ આદત થી ?” માં ને કહા : “તેરી બહન કી આદત થી કે વોહ હમસાયોં કે દરવાઝોં સે કાન લગા કર ઉન કી બાતેં સુનતી થી ઔર યુગુલ ખોરી કિયા કરતી થી.”

(مكاشفة القلوب، ص ٧١)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! લોગોં મેં ફસાદ કરવાને કે લિયે ઉન કી બાતેં એક દૂસરે તક પહોંચાના યુગલી હૈ. (شرح مسلم للنووي ج ١، ص ٣١١)

યુગુલ ખોર મહબ્બતોં કા ચોર હૈ, આજ હમારે મુઆ-શરે મેં મહબ્બતોં કી ફઝા આલૂદા હોને કા એક બડા સબબ યુગુલ ખોરી ભી હૈ, લોગોં કે દરમિયાન યુગ્લિયાં ખા કર ફસાદ બરપા કર કે અપને કલેજે મેં ઠન્ડક મહસૂસ કરને વાલે કો કલ જહન્નમ કી ભડકતી હુઈ

આગ મેં જલના પડેગા, અગર કભી ઝિન્દગી મેં યેહ ગુનાહ હુવા હો
તો તૌબા કર કે યેહ નિયત કર લીજિયે કે હમ યુગલી ખાએંગે ન
સુનેંગે, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**

સુનૂં ન ફોહશ કલામી ન ગીબતો યુગલી

તેરી પસન્દ કી બાતેં ફકત સુના યા રબ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 54)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(2) ગીબત

હઝરતે સય્યિદુના અબી બકરહ રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે
મેં નબિયે કરીમ, રઊફુર્હીમ **عَلَيْهِ أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالتَّسْلِيمِ** કે સાથ ચલ રહા
થા ઓર આપ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને મેરા હાથ થામા હુવા થા. એક
આદમી આપ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કે બાઈ તરફ થા. ઈસી દૌરાન
હમ ને અપને સામને દો કબ્રેં પાઈ તો નુબુવ્વત કે આફતાબ, જનાબે
રિસાલત મઆબ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ફરમાયા : “ઈન દોનોં કો
અઝાબ હો રહા હૈ ઓર કિસી બડે અમ્ર કી વજહ સે નહીં હો રહા,
તુમ મેં સે કૌન હૈ જો મુઝે એક ટહની લા દે.” હમ ને એક દૂસરે સે
આગે બઢને કી કોશિશ કી તો મેં સબકત લે ગયા ઓર એક ટહની
(યા’ની શાખ) લે કર હાઝિરે ખિદમત હો ગયા. આપ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઉસ કે દો ટુકડે કર દિયે ઓર દોનોં કબ્રોં પર
એક એક ટુકડા રખ દિયા ફિર ઈશાદિ ફરમાયા : “યેહ જબ તક તર
(યા’ની સબ્જ વ તરો તાઝા) રહેંગે ઈન પર અઝાબ મેં કમી રહેગી ઓર
ઈન દોનોં કો ગીબત ઓર પેશાબ કી વજહ સે અઝાબ હો રહા હૈ.”

ગીબત કિસે કહતે હૈં ?

સદરુશરીઅહ, બદરુત્તરીકહ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَرِيمِ ને ગીબત કી તારીફ ઇસ તરહ બયાન કી હૈ : “કિસી શખ્સ કે પોશીદા ઐબ કો ઉસ કી બુરાઈ કરને કે તૌર પર ઝિક્ક કરના.”

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 175)

અક્સરિય્યત ગીબત કી લપેટ મેં હૈ

શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَرِيمِ લિખતે હૈં : માં બાપ, ભાઈ બહન, મિયાં બીવી, સાસ બહૂ, સુસર દામાદ, નન્દ ભાવજ બહે અહલે ખાના વ ખાનદાન નીઝ ઉસ્તાદ વ શાગિર્દ, સેઠ વ નોકર, તાજિર વ ગાહક, અફસર વ મઝદૂર, માલદાર વ નાદાર, હાકિમ વ મહકૂમ, દુન્યાદાર વ દીનદાર, બૂઢા હો યા જવાન અલ ગરઝ તમામ દીની ઔર દુન્યવી શો'બોં સે તઅલ્લુક રખને વાલે મુસલ્માનોં કી ભારી અક્સરિય્યત ઇસ વક્ત ગીબત કી ખૌફનાક આફત કી લપેટ મેં હૈ, અફસોસ ! સદ કરોઽ અફસોસ ! બે જા બક બક કી આદત કે સબબ આજ કલ હમારી કોઈ મજલિસ (બૈઠક) ઉમૂમન ગીબત સે ખાલી નહીં હોતી.

ગીબતો યુગલી કી આફત સે બચેં યેહ કરમ યા મુસ્તફા ફરમાઈયે

ઝાહિરો બાતિન હમારા એક હો યેહ કરમ યા મુસ્તફા ફરમાઈયે

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ! اسْتَغْفِرِ اللَّهُ

(ગીબત કી તબાહ કારિયાં, સ. 25)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબત કે બારે મેં મઝીદ મા'લૂમાત ઔર ઈસ સે બચને કા ઝેહન બનાને કે લિયે અમીરે અહલે સુન્નાત کتاب السنن કી કિતાબ “ગીબત કી તબાહ કારિયાં” કા ઝરૂર મુતા-લઆ કીજિયે, ગીબત કે ખિલાફ એ'લાને જંગ ભી કીજિયે કે “ગીબત કરેંગે ન સુનેંગે, إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ.”

(3) નમાઝ ન પઢના

દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઇંદારે “મક-ત-બતુલ મદીના” કી મતબૂઆ 853 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ “જહન્નમ મેં લે જાને વાલે આ'માલ” જિલ્દ અવ્વલ કે સફહા 444 પર હૈ : “બે નમાઝી કો કબ્ર મેં દી જાને વાલી સઝાએં યેહ હૈં (1) ઉસ કી કબ્ર કો ઈતના તંગ કર દિયા જાએગા કે ઉસ કી પસ્તિયાં એક દૂસરે મેં પૈવસ્ત હો જાએંગી (2) ઉસ કી કબ્ર મેં આગ ભડકા દી જાએંગી ફિર વોહ દિન રાત અંગારોં પર લોટપોટ હોતા રહેગા ઔર (3) કબ્ર મેં ઉસ પર એક અઝદહા મુસલ્લત કર દિયા જાએગા જિસ કા નામ અશ્શુજાઉલ અકરઅ હૈ, ઉસ કી આંખેં આગ કી હોંગી જબકે નાખુન લોહે કે હોંગે, હર નાખુન કી લમ્બાઈ એક દિન કી મસાફત તક હોગી, વોહ મચ્ચિત સે કલામ કરતે હુએ કહેગા : “મેં અશ્શુજાઉલ અકરઅ યા'ની ગન્જા સાંપ હૂં.” ઉસ કી આવાઝ કડક દાર બિજલી કી સી હોગી, વોહ કહેગા : “મેરે રબ عَزَّوَجَلَّ ને મુઝે હુકમ દિયા હૈ કે નમાઝે ફજા ઝાએઅ કરને પર તુલૂએ આફતાબ કે બા'દ તક મારતા રહૂં ઔર નમાઝે ઝોહર ઝાએઅ કરને પર અસ્ર તક મારતા રહૂં ઔર નમાઝે અસ્ર ઝાએઅ કરને પર મગરિબ તક મારતા રહૂં ઔર નમાઝે મગરિબ ઝાએઅ કરને પર ઈશા તક મારતા રહૂં ઔર નમાઝે ઈશા ઝાએઅ કરને પર ફજા તક મારતા રહૂં.” જબ ભી વોહ ઉસે મારેગા તો વોહ

70 હાથ તક ઝમીન મેં ધંસ જાએગા ઓર વોહ કિયામત તક ઇસ અઝાબ મેં મુબતલા રહેગા. (الزواجر عن اقتراف الكبائر، ج ١، ص ٢٩٥)

ઐ ફજ કે વક્ત ગફલત કી ચાદર તાન કર ગહરી નીંદ સોને વાલો ! હોશ મેં આઓ, ઐ ઝોહર કે વક્ત મસ્જિદ કા રુખ કરને કે બજાએ અપને કારોબાર ઓર નોકરી મેં મગન રહને વાલો ! મરને કે બા'દ તુમ્હારે પાસ ફુરસત હી ફુરસત હોગી મગર નેકિયાં કરને કી મોહલત ખત્મ હો ચુકી હોગી ! અસ્ર ઓર મગરિબ કી નમાઝ પર અપને કામકાજ કો તરજીહ દેને વાલો ! એક દિન તુમ્હારી ઝિન્દગી કી શામ ઢલ જાએગી, ઘર વાલોં ઓર યાર દોસ્તોં કી બૈઠક મેં દિલ લગા કર ઇશા કી નમાઝ છોડ દેને વાલો ! ગુનાહોં કી તારીકી તુમ્હારી કબ્ર કો મજીદ તારીક કર દેગી, ઐ દુન્યા કા હર કામ પાબન્દી સે કરને મગર સાલહા સાલ સે નમાઝોં સે મુંહ મોડને વાલો ! અપની આખિરત કી ફિક કરો, ઇસ સે પહલે કે મૌત તુમ સે ઝિન્દગી છીન લે, જલ્દી કરો જિતની નમાઝેં કઝા હુઈ હૈં, તૌબા ભી કરો ઓર ઇન કા હિસાબ લગા કર અદા કર લો.

સિયાહ ખચર ગુમા બિચ્છૂ

મન્કૂલ હૈ, જહન્નમ મેં એક વાદી હૈ જિસ કા નામ “લમલમ” હૈ, ઉસ મેં ઊંટ કી ગરદન કી તરહ મોટે મોટે સાંપ હૈ, હર સાંપ કી લમ્બાઈ એક માહ કી મસાફત કે બરાબર હૈ. જબ યેહ સાંપ બે નમાઝી કો ડસેગા તો ઉસ કા ઝહૂર ઉસ કે જિસ્મ મેં સત્તર સાલ તક જોશ મારતા રહેગા ઓર જહન્નમ મેં એક વાદી હૈ જિસ કા નામ “જબ્બુલ હુઝ્ન” હૈ ઇસ મેં કાલે ખચર કી માનિન્દ બિચ્છૂ હૈ. ઉસ કે

સત્તર ડંક હૈં ઓર હર ડંક મેં ઝહર કી થેલી હૈ. વોહ બિચ્છૂ જબ બે નમાઝી કો ડંક મારતા હૈ તો ઉસ કા ઝહર ઉસ કે સારે જિસ્મ મેં સરાયત કર જાતા હૈ ઓર ઉસ ઝહર કી ગરમી એક હઝાર સાલ તક રહતી હૈ. ઇસ કે બા'દ ઉસ કી હડિયોં સે ગોશ્ત ઝડતા હૈ ઓર ઉસ કી શર્મગાહ સે પીપ બહને લગતી હૈ ઓર તમામ જહન્નમી ઉસ પર લા'નત ભેજતે હૈં.

(قُرَةُ الْعُيُونِ مَعَ الرَّوْضِ الْفَائِقِ ص ۳۸۵، کوئٹہ)

બે નમાઝી તેરી શામત આએગી કબ્ર કી દીવાર બસ મિલ જાએગી
તોડ દેગી કબ્ર તેરી પસ્લિયાં દોનોં² હાથોં કી મિલેં જૂં ઉગ્લિયાં
ઉમ્ર મેં છૂટી હૈ ગર કોઈ નમાઝ જહ્દ અદા કર લે તૂ આ ગફલત સે બાઝ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 377)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

નમાઝ કે તફ્સીલી મસાઈલ જાનને કે લિયે મક-ત-બતુલ મદીના કી મતબૂઆ 499 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ “નમાઝ કે અહકામ” કા મુતા-લઆ કીજિયે.

(4) વાલિદૈન કી ના ફરમાની

હુઝૂર નબિય્હે પાક, સાહિબે લૌલાક, સય્યાહે અફલાક હુઝૂર નબિય્હે પાક, સાહિબે લૌલાક, સય્યાહે અફલાક કા ફરમાને ઇબ્રત નિશાન હૈ : “જિસ ને વાલિદૈન કી ના ફરમાની કી ઉસ ને **أَعْلَاهُ** عَزَّ وَجَلَّ ઓર ઉસ કે રસૂલ કી ના ફરમાની કી, ઓર વાલિદૈન કે ના ફરમાન કો જબ કબ્ર મેં દફન કર દિયા જાએગા તો કબ્ર ઉસ કો ઇસ તરહ દબાએગી કે ઉસ કી પસ્લિયાં ટૂટ ફૂટ કર એક દૂસરે મેં પૈવસ્ત હો જાએગી.”

(حاشیه اعانة الطالبین، فصل فی الشهادات، ج ۴، ۶۲)

રૈંકને વાલા ગધા

હઝરતે સય્યિદુના અવામ બિન હૌશબ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે હૈં એક મરતબા મેં એક કબીલે મેં ગયા, વહાં પર એક તરફ કુછ કબ્રે થીં, અસ્સર કે બા'દ ઉસ કબ્રિસ્તાન કી એક કબ્ર ફટતી ઔર ઉસ સે એક શખ્સ નુમૂદાર હોતા જિસ કા સર ગધે ઔર જિસ્મ ઇન્સાન કી તરહ હોતા થા વોહ ત્રીન બાર ગધે કી સી આવાઝ નિકાલ કર ફિર કબ્ર મેં ગાઈબ હો જાતા થા. મેં ને ઇસ બારે મેં લોગોં સે દરયાફત ક્રિયા તો ઉન્હોં ને બતાયા કે યેહ શરાબ કા આદી થા, જબ યેહ શરાબ પીતા તો ઇસ કી માં કહતી કે “બેટે ! **اَللّٰهُمَّ** **عَزَّوَجَلَّ** સે ડર !” તો વોહ જવાબ દેતા : “તૂ ગધે કી તરહ રૈંકતી રહતી હૈ.” ફિર અસ્સર કે બા'દ વોહ મર ગયા, અબ હર રોઝ અસ્સર કે બા'દ નિકલતા હૈ ઔર ત્રીન મરતબા રૈંકતા હૈ ઔર ફિર ગાઈબ હો જાતા હૈ.

(شرح الصدور بشرح حال الموتى والقبور، باب عذاب القبر، ص ۱۷۲)

અપને વાલિદૈન કી શફકતેં, મહબ્બતેં ઔર ઇનાયતેં ભુલા કર ઇન કે સામને ઝબાન દરાઝી બલકે દસ્ત દરાઝી કી જુરઅત કરને વાલે ઇસ રિવાયત સે ઇબ્રત પકરેં ઔર કબ્ર વ હશર ઔર દુન્યા કી પરેશાનિયોં સે બચને કે લિયે જિતની જલ્દી હો સકે અપને વાલિદૈન સે મુઆફી માંગેં, હાથ જોડ કર પાઉં પકડ કર રો રો કર ઉન કો મના લેં ઔર અગર માં બાપ દોનોં યા ઇન મેં સે કોઈ એક ફૌત હો ચુકા હો તો હર જુમુઆ કો ઉન કી કબ્ર પર હાઝિરી દેને કી કોશિશ કરેં, સરકારે નામદાર, દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર, શહન્શાહે અબરાર صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને ખુશ ગવાર હૈ, જો અપને માં બાપ દોનોં યા એક કી કબ્ર પર હર જુમુઆ કે દિન ઝિયારત કો હાઝિર

હો, અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે ગુનાહ બખ્શ દે ઔર માં બાપ કે સાથ અચ્છા બરતાવ કરને વાલા લિખા જાએ.

(نوادراصول للترمذی، ص ۴۲ دارصادر بیروت)

કિન બાતોં મેં ઇતાઅત કી જાએગી ?

યાદ રહે કે ઇતાઅત સિફ જાઈઝ બાતોં મેં કી જાએગી જૈસા કે આ'લા હઝરત ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : જાઈઝ બાતોં મેં વાલિદૈન કી ઇતાઅત ફર્જ હૈ ઔર અગર વોહ કિસી ના જાઈઝ બાત કા હુકમ દેં તો ઇસ મેં ઉન કી ઇતાઅત જાઈઝ નહીં. (ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 12, સ. 751) મ-સલન અગર વાલિદૈન નમાઝ ન પઢને, ફર્જ રોઝા બિલા ઉઝરે શર-ઈ તર્ક કરને યા દાઢી મુંડાને કા હુકમ દેં તો અબ ઉન કી બાત ન માનને વાલે કો ના ફરમાન નહીં કહા જાએગા બલકે ઐસી બાતેં માનને વાલા શરીઅત કા ના ફરમાન કરાર પાએગા.

गुनाहों से मुक्त को बचा या ईलाही बुरी आदतें भी छुड़ा या ईलाही मुतीअ अपने मां बाप का कर में उन का हर एक हुकम लाजिं बजा या ईलाही

(વસાઈલે બખ્શિશ 47, 48)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(5) મકાત ન દેને કા વબાલ

હઝરતે સય્યિદુના મુહમ્મદ બિન યૂસુફ ફરયાબી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي કહતે હૈં : “હમ હઝરતે સય્યિદુના અબી સિનાન رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કે સાથ ઉન કે હમસાએ કી તા'ઝિયત કે લિયે ગએ તો દેખા કે ઉસ કા ભાઈ બહુત આહો બુકા કર રહા થા, હમ ને ઉસે કાફી તસલ્લિયાં

દી, સબ્ર કી તલ્કીન કી મગર ઉસ કી ગિર્યા વ ઝારી બરાબર જારી રહી.” હમ ને કહા : “ક્યા તુમ્હેં મા'લૂમ નહીં કે હર શખ્સ કો આખિર મર જાના હૈ ?” વોહ કહને લગા : “યેહ સહીહ હૈ મગર મેં અપને ભાઈ કે અઝાબ પર રોતા હૂં.” હમ ને પૂછા : “ક્યા અલ્લાહ તઆલા ને તુમ્હેં ગૈબ સે તુમ્હારે ભાઈ કે અઝાબ કી ખબર દી હૈ ?” કહને લગા : “નહીં, બલ્કે હુવા યૂં કે જબ સબ લોગ મેરે ભાઈ કો દફન કર કે ચલ દિયે તો મેં વહીં બૈઠા રહા, મેં ને ઉસ કી કબ્ર સે આવાઝ સુની વોહ કહ રહા થા “આહ ! વોહ મુઝે તન્હા છોડ ગએ ઓર મેં અઝાબ મેં મુબતલા હૂં, મેરી નમાઝેં ઓર રોઝે કહાં ગએ ?” મુઝ સે બરદાશત ન હો સકા, મેં ને ઉસ કી કબ્ર ખોદના શુરૂઅ કર દી તાકે દેખૂં કે મેરા ભાઈ કિસ હાલ મેં હૈ ? જૂહી કબ્ર ખુલી, મેં ને દેખા ઉસ કી કબ્ર મેં આગ દહક રહી હૈ ઓર ઉસ કી ગરદન મેં આગ કા તૌક પડા હુવા હૈ, મેં મહબ્બત મેં દીવાના વાર આગે બઢા ઓર ઉસ તૌક કો ઉતારના ચાહા મગર નાકામ રહા ઓર મેરા યેહ હાથ ઉંગ્લિયોં સમેત જલ ગયા હૈ.” રાવી કા કહના હૈ કે હમ ને દેખા વાકેઈ ઉસ કા હાથ બિલ્કુલ સિયાહ હો ચુકા થા. ઉસ ને સિલ્સિલએ કલામ જારી રખતે હુએ કહા : મેં ને ઉસ કી કબ્ર પર મિટ્ટી ડાલી ઓર વાપસ લૌટ આયા, અબ અગર મેં ન રોઝીં તો ઓર કૌન રોએગા ? હમ ને પૂછા : “તેરે ભાઈ કા કોઈ ઐસા કામ ભી થા જિસ કે બાઈસ ઉસે યેહ સજા મિલી ?” ઉસ ને કહા : શાયદ ઈસ લિયે કે વોહ અપને માલ કી ઝકાત નહીં દેતા થા.

(مكاشفة القلوب، ص ۷۳ بتصرف)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઝકાત ઇસ્લામ કે પાંચ અરકાન

મેં સે એક હૈ, ઝકાત કી અદાએગી મેં માલ કી હિફાઝત, નજાતે આબિરત ઔર રિઝ્ક મેં બ-ર-કત જૈસે ફવાઈદ ભી પોશીદા હૈં, મગર કુછ લોગ એસે ભી હોતે હૈં જો હર વકત માલ, માલ ઔર માલ કી રટ લગાને વાલે ફર્જ હોને કે બા વુજૂદ ઝકાત અદા નહીં કરતે, એસોં કો ખૂબ સમઝ લેના ચાહિયે કે કલ બરોઝે કિયામત પેહી માલ ઉન કે લિયે વબાલે જાન બન જાએગા, ચુનાચે

ગજા સાંપ ગલે મેં ડાલ દિયા જાએગા

અલ્લાહ ﷻ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝઝહુન અનિલ ઉયૂબ ﷺ કા ફરમાને ઇબ્રત નિશાન હૈ : જિસ કો અલ્લાહ ﷻ ને માલ દિયા ઔર વોહ ઉસ કી ઝકાત અદા ન કરે તો કિયામત કે દિન વોહ માલ ગજા સાંપ કી સૂરત મેં કર દિયા જાએગા જિસ કે સર પર દો ચિત્તિયાં હોંગી (યા'ની દો નિશાન હોંગે), વોહ સાંપ ઉસ કે ગલે મેં તૌક બના કર ડાલ દિયા જાએગા. ફિર ઉસ (યા'ની ઝકાત ન દેને વાલે) કી બાઈએ પકડેગા ઔર કહેગા : “મેં તેરા માલ હૂં, મેં તેરા ખઝાના હૂં.”

(صحیح البخاری، کتاب الزکوٰۃ، باب اثم مانع الزکوٰۃ، الحدیث ۴۰۳، ج ۱، ص ۴۷۴)

અઝાબાત કા દઈનાક નકશા

આ'લા હઝરત, ઇમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન ﷺ કુરઆનો હદીસ મેં બયાન કર્દા અઝાબાત કા નકશા ખીંચતે હુએ ફરમાતે હૈં : “ખુલાસા પેહ હૈ કે જિસ સોને ચાંદી કી ઝકાત ન દી જાએ, રોઝે કિયામત જહન્નમ કી આગ મેં તપા કર ઉસ સે ઉન કી પેશાનિયાં, કરવટેં, પીઠેં દાગી જાએગી. ઉન કે સર, પિસ્તાન પર જહન્નમ કા ગર્મ પથ્થર રખેંગે કે છાતી તોડ કર શાને સે નિકલ જાએગા ઔર શાને કી હડી પર રખેંગે

કે હકિયાં તોડતા સીને સે નિકલ આએગા, પીઠ તોડ કર કરવટ સે નિકલેગા, ગુદી તોડ કર પેશાની સે ઉભરેગા. જિસ માલ કી ઝકાત ન દી જાએગી રોઝે કિયામત પુરાના ખબીસ ખૂંખાર અઝદહા બન કર ઉસ કે પીછે દૌડેગા, યેહ હાથ સે રોકેગા, વોહ હાથ ચબા લેગા, ફિર ગલે મેં તૌક બન કર પડેગા, ઉસ કા મુંહ અપને મુંહ મેં લે કર ચબાએગા કે મેં હૂં તેરા માલ, મેં હૂં તેરા ખજાના. ફિર ઉસ કા સારા બદન ચબા ડાલેગા.” والعياذ بالله رب العالمين (ફતાવા ર-ઝવિય્યા તખરીજ શુદા, જિ. 10, સ. 153) મેરે આકા આ'લા હઝરત عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى ઝકાત ન દેને વાલે કો કિયામત કે અઝાબ સે ડરા કર સમઝાતે હુએ ફરમાતે હૈં : **ਐ ਅਜੀઝ !** ક્યા ખુદા વ રસૂલ ﷺ કે ફરમાન કો યૂંહી હંસી ઠઠ્ઠા સમઝતા હૈ યા (કિયામત કે એક દિન યા'ની) પયાસ હઝાર બરસ કી મુદત મેં યેહ જાનકાહ મુસીબતેં ઝેલની સહુલ જાનતા હૈ, ઝરા યહીં કી આગ મેં એક આધ રુપિયા (છોટા સા સિક્કા) ગર્મ કર કે બદન પર રખ કર દેખ, ફિર કહાં યેહ ખફીફ (હલકી સી) ગરમી, કહાં વોહ કહુર આગ, કહાં યેહ એક હી રુપિયા કહાં વોહ સારી ઉમ્મ કા જોડા હુવા માલ, કહાં યેહ મિનટ ભર કી દેર કહાં વોહ હઝાર દિન બરસ કી આફત, કહાં યેહ હલકા સા ચલકા (યા'ની મા'મૂલી સા દાગ) કહાં વોહ હકિયાં તોડ કર પાર હોને વાલા ગઝબ. **अब्लाह** તઆલા મુસલ્માન કો હિદાયત બખ્શે. (ઐઝન, સ. 175)

એક ઔર મકામ પર આ'લા હઝરત الْعَزَّتْ رَحْمَةُ رَبِّ الْعَزَّتْ લિખતે હૈં : ગરઝ ઝકાત ન દેને કી જાનકાહ (યા'ની ઇન્તિહાઈ તક્લીફ દેહ) આફતેં વોહ નહીં જિન કી તાબ આ સકે (યા'ની તાકત રખી જા સકે), ન દેને વાલે કો હઝાર સાલ ઇન સપ્ત અઝાબોં મેં ગરિફતારી કી ઉમ્મીદ રખના ચાહિયે કે ઝઈફુલ બુન્યાન (યા'ની બહુત કમઝોર)

ઇન્સાન કી ક્યા જાન, અગર પહાડોં પર ડાલી જાએ સુરમા હો કર
ખાક મેં મિલ જાએ. (ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 10, સ. 871)

નમાઝો રોઝા વ હજજો ઝકાત કી તૌફીક

અતા હો ઉમ્મતે મહબૂબ કો સદા યા રબ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 55)

ઝકાત કિસ પર ફર્ઝ હૈ ?

ઝકાત દેના હર ઉસ આકિલ, બાલિગ ઔર આઝાદ મુસલ્માન
પર ફર્ઝ હૈ જિસ મેં યેહ શરાઈત પાઈ જાએ : (1) નિસાબ કા માલિક
હો. (2) યેહ નિસાબ નામી હો. (3) નિસાબ ઉસ કે કબ્જે મેં હો. (4)
નિસાબ ઉસ કી હાજતે અસ્લિયા (યા'ની ઝરૂરિયાતે ઝિન્દગી) સે ઝાઈદ
હો. (5) નિસાબ દૈન સે ફારિગ હો (યા'ની ઉસ પર ઐસા કર્ઝ ન હો
જિસ કા મુતા-લબા બન્દોં કી જાનિબ સે હો, કે અગર વોહ કર્ઝ અદા કરે તો
ઉસ કા નિસાબ બાકી ન રહે.) (6) ઉસ નિસાબ પર એક સાલ ગુઝર
જાએ. (મુલખ્ખસન, બહારે શરીઅત, જિ. 1, હિસ્સા : 5, સ. 875 તા 876)

ઇન શરાઈત કી તફ્સીલ ઔર ઝકાત કે બારે મેં મઝીદ મા'લૂમાત
કે લિયે દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના
કી 149 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ “ફૈઝાને ઝકાત” કા ઝરૂર
મુતા-લઆ કીજિયે.

લૂટ કે માલ સે હજ કરને વાલે કા અન્જામ

એક કાફિલા હજ કો જા રહા થા કે રાસ્તે મેં એક મુસાફિર
ચલ બસા. કાફિલે વાલોં ને કિસી સે એક ફાવડા ઉધાર લિયા ઔર
ઉસ સે કબ્ર ખોદ કર ઉસે વહીં દફન કર દિયા. જબ કબ્ર બન્દ કર ચુકે

તો ઉન્હેં યાદ આયા કે ફાવડા ભી કબ્ર હી મેં રહ ગયા. ઉન્હોં ને ઉસે નિકાલને કે લિયે કબ્ર ખોદી. અબ જો અન્દર દેખા તો ઉસ શખ્સ કે હાથ પૈર ફાવડે કે હલ્કે મેં જકડે હુએ હૈં. યેહ ખૌફનાક મન્ઝર દેખ કર કબ્ર ફૌરન બન્દ કર દી ઔર ફાવડે વાલે કો કુછ પૈસે દે કર જાન છુડાઈ. હજ સે વાપસી પર ઉસ કી બીવી સે ઉસ કે આ'માલ કે બારે મેં સુવાલ કિયા તો ઉસ ને બતાયા કે “એક મરતબા ઈસ કે હમરાહ એક માલદાર શખ્સ ને સફર કિયા. રાસ્તે મેં ઈસ ને ઉસ કો માર ડાલા, અબ તક યેહ હજ ઔર જિહાદ સબ કુછ ઉસી કે માલ સે કરતા રહા હૈ.”

(شرح الصدور، ص ۱۷۴)

મિટા દે સારી ખતાએં મેરી મિટા યા રબ બના દે નેક બના નેક દે બના યા રબ
અંધેરી કબ્ર કા દિલ સે નહીં નિકલતા ડર કરુંગા ક્યા જો તૂ નારાઝ હો ગયા યા રબ
ગુનાહગાર હું મેં લાઈકે જહન્નમ હું કરમ સે બખ્શ દે મુઝ કો ન દે સજા યા રબ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 54)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(6 તા 10) શરાબ, ઝિના, ગીબત, ઝૂટી

કસમેં ખાના ઔર રોઝા ન રખના

દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મક-ત-બતુલ મદીના કે મતબૂઆ 32 સફહાત પર મુશ્તમિલ રિસાલે “કફ્રન ચોરોં કે ઈન્કિશાફાત” મેં હૈ : એક બાર ખલીફા અબ્દુલ મલિક કે પાસ એક શખ્સ ઘબરાયા હુવા હાઝિર હુવા ઔર કહને લગા : આલીજાહ ! મેં બેહદ ગુનાહગાર હું ઔર જાનના ચાહતા હું કે મેરે લિયે મુઆફી ભી હૈ યા નહીં ? ખલીફા ને કહા : ક્યા તેરા ગુનાહ ઝમીન વ આસ્માન સે ભી બડા હૈ ? ઉસ ને કહા : બડા હૈ. ખલીફા ને પૂછા : ક્યા તેરા

ગુનાહ લૌહો કલમ સે ભી બડા હૈ ? જવાબ દિયા : બડા હૈ. પૂછા :
ક્યા તેરા ગુનાહ અર્શ વ કુર્સી સે ભી બડા હૈ ? જવાબ દિયા : બડા
હૈ. ખલીફા ને કહા : ભાઈ યકીનન તેરા ગુનાહ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી
રહમત સે તો બડા નહીં હો સકતા. યેહ સુન કર ઉસ કે સીને મેં થમા
હુવા તૂફાન આંખોં કે ઝરીએ ઉમંડ આયા ઔર વોહ દહાડેં માર માર
કર રોને લગા. ખલીફા ને કહા : ભઈ આખિર મુઝે પતા ભી તો ચલે
કે તુમ્હારા ગુનાહ ક્યા હૈ ? ઈસ પર ઉસ ને કહા : હુઝૂર ! મુઝે આપ
કો બતાતે હુએ બેહદ નદામત હો રહી હૈ તાહમ અર્ઝ કિયે દેતા હૂં,
શાયદ મેરી તૌબા કી કોઈ સૂરત નિકલ આએ. યેહ કહ કર ઉસ ને
અપની દાસ્તાને દહ્શત નિશાન સુનાની શુરૂઆત કી. કહને લગા :
આલીજાહ ! મેં એક કફન ચોર હૂં. આજ રાત મેં ને પાંચ કબ્રોં સે
ઈબ્રત હાસિલ કી ઔર તૌબા પર આમાદા હુવા.

શરાબી કા અજામ

કફન ચુરાને કી ગરઝ સે મેં ને જબ પહલી કબ્ર ખોદી તો મુર્દે
કા મુંહ કિબ્લે સે ફિરા હુવા થા. મેં ખૌફઝદા હો કર જૂં હી પલટા કે
એક ગૈબી આવાઝ ને મુઝે ચૌકા દિયા. કોઈ કહ રહા થા : “ઈસ મુર્દે
સે અઝાબ કા સબબ તો દરયાફત કર લે.” મેં ને ઘબરા કર કહા :
મુઝ મેં હિમ્મત નહીં, તુમ હી બતાઓ ! આવાઝ આઈ : યેહ શખ્સ
શરાબી ઔર ઝાની થા.

ખિન્ઝીર ગુમા મુર્દા

દૂસરી કબ્ર ખોદી તો એક દિલ હિલા દેને વાલા મન્ઝર મેરી
આંખોં કે સામને થા. ક્યા દેખતા હૂં કે મુર્દે કા મુંહ ખિન્ઝીર જૈસા હો
ચુકા હૈ ઔર તૌક વ ઝન્જીર મેં જકડા હુવા હૈ. ગૈબ સે આવાઝ આઈ :
યેહ ઝૂટી કસમેં ખાતા ઔર હરામ રોઝી કમાતા થા.

આગ કી કીલેં

તીસરી કબ્ર ખોદી તો ઉસ મેં ભી એક ભયાનક મન્જર થા. મુદા ગુદી કી તરફ ઝબાન નિકાલે હુએ થા ઓર ઉસ કે જિસ્મ મેં આગ કી કીલેં ફુકી હુઈ થીં. ગૈબી આવાઝ ને બતાયા : યેહ ગીબત કરતા, યુગલી ખાતા ઓર લોગોં કો આપસ મેં લડવાતા થા.

આગ કી લપેટ મેં

ચોથી કબ્ર ખોદી તો મેરી નિગાહોં કે સામને એક બેહદ સન્સની ખેઝ મન્જર થા ! મુદા આગ મેં ઉલટ પલટ હો રહા થા ઓર ફિરિશ્તે ઉસ કો આગ કે ગુર્જોં (યા'ની આ-તશીં હથોડોં) સે માર રહે થે. મુઝ પર એક દમ દહ્શત તારી હો ગઈ ઓર મેં ભાગ ખડા હુવા મગર મેરે કાનોં મેં એક ગૈબી આવાઝ ગૂંજ રહી થી કે યેહ બદ નસીબ નમાઝ ઓર રોઝએ ર-મઝાન મેં સુસ્તી ક્રિયા કરતા થા.

જવાની મેં તૌબા કા ઇન્આમ

પાંચવીં કબ્ર જબ ખોદી તો ઉસ કી હાલત ગુઝશ્તા ચારોં કબ્રોં સે બિલ્કુલ બર અક્સ થી. કબ્ર હદે નઝર તક વસીઅ થી, અન્દર એક તખ્ત પર ખૂબરૂ નૌ જવાન બેઠા હુવા થા. ગૈબી આવાઝ ને બતાયા : ઇસ ને જવાની મેં તૌબા કર લી થી ઓર નમાઝ વ રોઝા કા સખ્તી સે પાબન્દ થા. (માવુઝ ઝાન્કરૈ વાઘાઘીન વસ ૨૧૬ કોઠ્ઠે) (કફન ચોરોં કે ઇન્કિશાફાત, સ. 23)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(11) પેશાબ સે ન બચના

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે નબિયે મુઅઝ્ઝમ, રસૂલે મોહતરમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઈશાદિ ફરમાયા : “અઝાબે કબ્ર ઉમૂમન પેશાબ સે (ન બચને કી વજહ સે) હોતા હૈ.” (ابن ماجه، كتاب الطهارة، باب التشديد في البول، الحديث ٣٤٨، ج ١، ص ٢١٩)

(12) મિલાવટ કરને કી સઝા

એક મરતબા હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا કી ખિદમત મેં એક શપ્સ હાઝિર હુવા ઔર અર્ઝ કી : “હુઝૂર ! હમ બહુત સે લોગ હજ કરને આએ હૈં. સફા વ મર્વહ કી સઅય કે દૌરાન હમારે એક દોસ્ત કા ઇન્તિકાલ હો ગયા. ગુસ્લ વ તક્ફીન વગૈરા કે બા’દ ઉસે કબ્રિસ્તાન લે જાયા ગયા. જબ ઉસ કે લિયે કબ્ર ખોદી તો હમ યેહ દેખ કર હૈરાન રહ ગએ કે એક બહુત બડા અઝ્ઢહા કબ્ર મેં મૌજૂદ હૈ. હમ ને ઉસે છોડ કર દૂસરી કબ્ર ખોદી. વહાં ભી વોહી અઝ્ઢહા મૌજૂદ થા. ફિર તીસરી કબ્ર ખોદી તો ઉસ મેં ભી વોહી ખૌફનાક સાંપ કુંડલી મારે બૈઠા થા. હમેં બડી પરેશાની લાહિક હુઈ. અબ મૈં ઉસ મય્યિત કો વહીં છોડ કર આપ કી બારગાહ મેં મસ્જલા દરયાફત કરને આયા હું કે ઇસ ખૌફનાક સૂરતે હાલ મેં કયા કરેં?” હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا ને ફરમાયા : “વોહ અઝ્ઢહા ઉસ કા બુરા અમલ હૈ જો વોહ દુન્યા મેં ક્રિયા કરતા થા, તુમ જાઓ ઔર ઉન તીન કબ્રોં મેં સે કિસી એક મેં ઉસે દફન કર દો, અગર તુમ ઉસ શપ્સ કે લિયે સારી ઝમીન ભી ખોદ ડાલો તબ ભી વહાં ઉસ અઝ્ઢહા કો ઝરૂર પાઓગે.” વોહ શપ્સ વાપસ ચલા ગયા

और उस झौत शुद्ध शप्स को उन जोड़ी हुई कब्रों में से एक कब्र में दफन कर दिया गया और अज़ूदहा ब दस्तूर उस कब्र में मौजूद था. फिर जब हमारा काफ़िला उज के बा'द अपने अलाके में पहुँचा तो लोगों ने उस शप्स की ज़ौज से पूछा : “तुम्हारा शोहर औसा कौन सा गुनाह करता था जिस की वजह से उस को औसी दर्दनाक सज़ा मिली ?” उस औरत ने अफ़सोस करते हुअे कहा : “मेरा शोहर गल्ले का ताज़िर था और वोह गल्ले में मिलावट किया करता था. रोज़ाना घर वालों की ज़रूरत के मुताबिक गन्दुम निकाल लेता और धतनी भिक्कार में जव का लूसा गन्दुम में मिला देता, येह उस का रोज़ का मा'मूल था, लगता है उसे धसी (या'नी मिलावट के) गुनाह की सज़ा दी गई है.”

(عیون الحکایات: الحکایة الرابعة عشرة بعد المائة، ص ۱۳۲)

મિલાવટ કા શર-ઈ હુકમ

મિલાવટ વાલા માલ બેચને કી જાઈઝ સૂરતે ભી હેં ઔર ના જાઈઝ ભી, યુનાન્યે આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن سے મિલાવટ વાલે ઘી કી ખરીદ વ ફરોખ્ત કે બારે મેં સુવાલ હુવા તો ફતાવા ર-ઝવિયા જિલ્લ 17 સફહા 150 પર ફરમાયા : “અગર યેહ મસ્નૂઅ જા'લી (યા'ની નક્લી) ઘી વહાં આમ તૌર પર બિકતા હૈ કે હર શપ્સ ઉસ કે જા'લ (યા'ની નક્લી) હોને પર મુત્તલઅ હૈ ઔર બા વુજૂદે ઈત્તિલાઅ ખરીદતા હૈ તો બશર્તે કે ખરીદાર ઉસી બલદ (યા'ની બસ્તી) કા હો, ન ગરીબુલ વતન તાઝા વારિદ ના વાકિફ (યા'ની મુસાફિર, નયા આને વાલા ઔર અનજાન ન હો) ઔર ઘી મેં ઈસ કદર મૈલ (યા'ની

મિલાવટ) સે જિતના વહાં આમ તૌર પર લોગોં કે ઝેહન મેં હૈ અપની તરફ સે ઔર ઝાઈદ ન કિયા જાએ ન કિસી તરહ ઉસ કા જા'લી (યા'ની નક્લી) હોના છુપાયા જાએ. ખુલાસા યેહ કે જબ ખરીદારોં પર ઉસ કી હાલત મક્શૂફ (યા'ની ઝાહિર) હો ઔર ફરેબ વ મુગા-લતા રાહ ન પાએ (યા'ની ધોકા દેને કી કોઈ સૂરત ન પાઈ જાએ) તો ઉસ (યા'ની મિલાવટ વાલે ધી) કી તિજારત જાઈઝ હૈ, ધી બેયના ભી જાઈઝ ઔર જો ચીઝ ઉસ મેં મિલાઈ ગઈ ઉસ કા બેયના ભી, જૈસે બાઝારી દૂધ, કે સબ જાનતે હેં કે ઈસ મેં પાની હૈ ઔર બા વસ્ફે ઈલ્મ (યા'ની જાનને કે બા વુજૂદ) ખરીદતે હેં, યેહ (યા'ની ના જાઈઝ હોના તો) ઉસ સૂરત મેં હૈ જબકે બાએઅ (યા'ની બેયને વાલા) વક્તે બૈઅ (યા'ની બેયતે વક્ત) અસ્લી હાલત ખરીદાર પર ઝાહિર ન કર દે ઔર અગર ખુદ બતા દે તો ઝાહિરુર્રિવાયહ¹ વ મઝહબે ઈમામે આ'ઝમ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ મેં મુત્લકન જાઈઝ હૈ ખ્વાહ (ધી મેં) કિતના હી મૈલ (યા'ની મિલાવટ) હો, અગર્યે ખરીદાર ગરીબુલ વતન (યા'ની પરદેસી) હો કે બા'દે બયાન ફરેબ (યા'ની ધોકા) ન રહા. બિલ જુમ્લા મદારે કાર ઝુહૂરે અમ્ર (યા'ની હર ચીઝ કા દારો મદાર ઝાહિર) પર હૈ ખ્વાહ ખુદ ઝાહિર હો જૈસે ગેહૂં મેં જવ (નઝર આ રહે હોં), યા બ જેહૂતે ઉર્ફ વ ઈશ્તિહાર (યા'ની ઉર્ફ વ શોહરત કે એ'તિબાર સે) મુશ્તરી (યા'ની ખરીદાર) પર વાઝેહ હો જૈસે (કે) દૂધ કા મા'મૂલી પાની, ખ્વાહ યેહ (બેયને વાલા) ખુદ હાલતે વાકેઈ (યા'ની હકીકતે હાલ) તમામ વ કમાલ (યા'ની અચ્છી તરહ) બયાન કરે.” (ફતાવા ર-અવિય્યા, જિ. 17, સ. 150)

البيان

1 : ફિક્કહે હ-નફી મેં ઝાહિરુર્રિવાયહ ઉન મસાઈલ કો કહા જાતા હૈ જો હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન હસન શૈબાની رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કી છ કિતાબોં (1) જામેઅ સગીર (2) જામેઅ કબીર (3) સિયર કબીર (4) સિયર સગીર (5) ઝિયાદાત (6) મબસૂત મેં મઝકૂર હોં.

(13) ગુસ્તે જનાબત મેં તાખીર

હઝરતે સય્યિદુના અબાન બિન અબ્દુલ્લાહ બજલી
 عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَلَّى ફરમાતે હૈં : હમારા એક પડોસી મર ગયા તો હમ
 કફન વ દફન મેં શરીક હુએ. જબ કબ્ર ખોદી ગઈ તો ઉસ મેં બિલ્લે
 કી મિસ્લ એક જાનવર થા, હમ ને ઉસ કો મારા મગર વોહ ન હટા.
 યુનાન્યે દૂસરી કબ્ર ખોદી ગઈ તો ઉસ મેં ભી વોહી બિલ્લા મૌજૂદ
 થા ! ઉસ કે સાથ ભી વોહી ક્રિયા ગયા જો પહલે કે સાથ ક્રિયા ગયા
 થા લેકિન વોહ અપની જગહ સે ન હિલા. ઈસ કે બા'દ તીસરી કબ્ર
 ખોદી ગઈ તો ઉસ મેં ભી યેહી મુઆ-મલા હુવા, આખિર લોગોં ને
 મશ્વરા દિયા કે અબ ઈસ કો ઈસી કબ્ર મેં દફન કર દો, જબ ઉસ કો
 દફન કર દિયા ગયા તો કબ્ર મેં સે એક ખૌફનાક આવાઝ સુની
 ગઈ ! તો હમ ઉસ શખ્સ કી બેવા કે પાસ ગએ ઔર ઉસ સે મરને
 વાલે કે બારે મેં દરયાફત ક્રિયા કે ઉસ કા અમલ ક્યા થા ? બેવા ને
 બતાયા : “વોહ ગુસ્તે જનાબત (યા'ની ફઝ ગુસ્લ) નહીં કરતા થા.”

(شرح الصدور بشرح حال الموتى والقبور، ص ۱۷۹)

ગુસ્તે જનાબત મેં તાખીર કબ હરામ હૈ

શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નત عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَلَّى અપની
 કિતાબ “ઈસ્લામી બહનોં કી નમાઝ” કે સફહા 48 પર ઈસ રિવાયત
 કો નક્લ કરને કે બા'દ લિખતે હૈં : દેખા આપ ને ! વોહ બદ નસીબ
 ગુસ્તે જનાબત કરતા હી નહીં થા. ગુસ્તે જનાબત મેં દેર કર દેના
 ગુનાહ નહીં અલબત્તા ઈતની તાખીર હરામ હૈ કે નમાઝ કા વક્ત
 નિકલ જાએ. યુનાન્યે બહારે શરીઅત મેં હૈ : “જિસ પર ગુસ્લ
 વાજિબ હૈ વોહ અગર ઈતની દેર કર ચુકા કે નમાઝ કા આખિર

વક્ત આ ગયા તો અબ ફૌરન નહાના ફર્જ હૈ, અબ તાખીર કરેગા ગુનહગાર હોગા.” (બહારે શરીઅત, જિ. 1, હિસ્સા : 2, સ. 521)

જનાબત કી હાલત મેં સોને કે અહકામ

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સ-લમહ રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કહતે હૈં :

ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا તે પૂછા ગયા, કયા નબિયે રહમત, શફીએ ઉમ્મત, તાજદારે રિસાલત સે પૂછા ગયા, કયા જનાબત કી હાલત મેં સોતે થે ? ઉન્હોં ને બતાયા : “હાં ઔર વુઝૂ ફરમા લેતે થે.” (صَحِيحُ الْبُخَارِيِّ ج ١ ص ١١٧ حديث ٢٨٦)

અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે તઝકિરા કિયા : રાત મેં કબી જનાબત હો જાતી હૈ (તો કયા કિયા જાએ ?) રસૂલુલ્લાહ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા : વુઝૂ કર કે ઉઝ્વે ખાસ કો ધો કર સો જાયા કરો. (اِبْنُ أَبِي شَيْبَةَ ج ١ ص ١١٨ حديث ٢٩٠)

શારેહે બુખારી હઝરત અલ્લામા મુફતી મુહમ્મદ શરીફુલ હક અમજદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِيُّ મઝકૂરા અહાદીસે મુબા-રકા કે તહ્દત ફરમાતે હૈં : જુનુબી હોને (યા'ની ગુસ્લ ફર્જ હોને) કે બા'દ અગર સોના ચાહે તો મુસ્તહબ હૈ કે વુઝૂ કરે, ફૌરન ગુસ્લ કરના વાજિબ નહીં અલબત્તા ઇતની તાખીર ન કરે કે નમાઝ કા વક્ત નિકલ જાએ. યેહી ઇસ હદીસ કા મુહમ્મલ (યા'ની મા'ના) હૈ. હઝરતે અલી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે અબૂ દાવૂદ વ નસાઈ વગૈરા મેં મરવી હૈ કે ફરમાયા : ઉસ ઘર મેં ફિરિશ્તે નહીં જાતે જિસ મેં તસ્વીર યા કુત્તા યા જુનુબી (યા'ની બે ગુસ્લા) હો. (سُنَنُ أَبِي دَاوُد، ج ١ ص ١٠٩ حديث ٢٢٧)

ઇસ હદીસ સે મુરાદ યેહી હૈ કે ઇતની દેર તક ગુસ્લ ન કરે કે નમાઝ કા વક્ત નિકલ જાએ ઔર વોહ જુનુબી (યા'ની બે ગુસ્લા) રહને કા

ઔર યેહી મતલબ બુઝુર્ગોં કે ઈસ ઈશ્દિ કા હૈ કે હાલતે જનાબત મેં ખાને પીને સે રિઝ્ક મેં તંગી હોતી હૈ. (નુઝ્હતુલ કારી, જિ. 1, સ. 770, 771)

(14) સૂદખોર કા અજામ

હઝરતે અલ્લામા ઈબને હજર મક્કી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં કે જબ મૈં છોટા થા તો પાબન્દી સે અપને વાલિદે માજિદِ اللَّهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ રَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالٰی કી કબ્ર પર હાઝિરી દેતા ઔર કુરઆને પાક કી તિલાવત ક્રિયા કરતા થા. એક મરતબા ૨-મઝાનુલ મુબારક મેં નમાઝે ફજ્ર કે ફૌરન બા'દ કબ્રિસ્તાન ગયા. ઉસ વક્ત કબ્રિસ્તાન મેં મેરે ઈલાવા કોઈ ન થા. મૈં ને અપને વાલિદ સાહિબ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالٰی કી કબ્ર કે કરીબ બૈઠ કર કુરઆને પાક કી તિલાવત શુરૂઅ કર દી, કુછ હી દેર ગુઝરી થી કે અચાનક મુઝે કિસી કે ઝોર ઝોર સે રોને કી આવાઝ સુનાઈ દી. યેહ આવાઝ એક કબ્ર સે આ રહી થી. મૈં ઘબરા ગયા ઔર તિલાવત છોડ કર કબ્ર કી તરફ દેખને લગા, એસા લગતા થા જૈસે કબ્ર કે અન્દર કિસી કો અઝાબ દિયા જા રહા હો, કબ્ર મેં દફન મુદેં કી આહો ઝારી સુન કર મુઝે ખૌફ મહસૂસ હોને લગા. જબ દિન ખૂબ ચઢ ગયા તો વોહ આવાઝ સુનાઈ દેના બન્દ હો ગઈ. એક શખ્સ મેરે કરીબ સે ગુઝરા તો મૈં ને ઉસ સે કબ્ર કે બારે મેં પૂછા, ઉસ ને મુઝે બતાયા કે યેહ ફુલાં કી કબ્ર હૈ. મૈં ઉસ શખ્સ કો પહચાન ગયા, યેહ બડા પક્કા નમાઝી થા ઔર બે જા ગુફત-ગૂ સે પરહેઝ ક્રિયા કરતા થા. એસે નેક શખ્સ કી કબ્ર સે રોને પીટને કી આવાઝેં સુન કર મૈં બડા હૈરાન થા. મૈં ને મા'લૂમાત કીં તો પતા ચલા કે વોહ સૂદખોર થા, શાયદ ઈસી વજહ સે ઉસે કબ્ર મેં અઝાબ હો રહા થા.

(الرواجع عن اقتراح الكبائر، ج 1: ص 13، 23)

ઇસ હિકાયત સે ચન્દ સિક્કોં કી ખાતિર અપને આપ કો જહન્નમ કે શો'લોં કી નઝર કરને કી જિસારત કરને વાલે સૂદખોરોં કો ઇબ્રત પકડની ચાહિયે કે કહીં મરને કે બા'દ ઉન કા ભી યેહી અન્જામ ન હો !

મુર્દા ઉઠ બેઠા

જોહરઆબાદ (ટન્ડો આદમ) કે એક કપડે કે તાજિર કી લર્જા ખેઝ દાસ્તાન સુનિયે ઔર કાંપિયે : અખ્બારી ઇતિલાઅ કે મુતાબિક કબ્રિસ્તાન મેં એક જનાઝા લાયા ગયા. ઇમામ સાહિબ ને જૂં હી નમાઝે જનાઝા કી નિયત બાંધી મુર્દા ઉઠ કર બેઠ ગયા ! લોગોં મેં ભગદડ મચ ગઈ. ઇમામ સાહિબ ને ભી નિયત તોડ દી ઔર કુછ લોગોં કી મદદ સે ઉસ કો ફિર લિટા દિયા. **ત્રીન મરતબા મુર્દા ઉઠ કર બેઠા.** ઇમામ સાહિબ ને મર્દૂમ કે રિશ્તેદારોં સે પૂછા : ક્યા મરને વાલા સૂદખોર થા ? ઉન્હોં ને ઇસ્બાત (ચા'ની તસ્દીકન હાં) મેં જવાબ દિયા. ઇસ પર ઇમામ સાહિબ ને નમાઝે જનાઝા પઢાને સે ઇન્કાર કર દિયા ! લોગોં ને જબ લાશ કબ્ર મેં રખી તો કબ્ર ઝમીન કે અન્દર ધંસ ગઈ. ઇસ પર લોગોં ને લાશ કો મિટ્ટી વગૈરા સે દબા કર બિગૈર ફાતિહા હી ઘર કી રાહ લી. હમ કહુરે કહુહાર ઔર ગ-ઝબે જબ્બાર સે ઉસી કી પનાહ કે તલબ ગાર હૈં.

સૂદો રિશ્વત મેં નુહસત હે બડી

ઔર દોઝખ મેં સજા હોગી કડી

(પુર અસરાર ભિકારી, સ. 21)

(15) મસ્જિદ મેં હંસના

હઝરતે સય્યિદુના અનસ રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે ખા-તમુન્નબિય્હીન, સાહિબે કુરઆને મુબીન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : મસ્જિદ મેં હંસના કબ્ર મેં તારીકી કા બાઈસ હૈ.

(مسند الفردوس، الحديث ٣٧٠٦، ج ٢، ص ٤١)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! મસ્જિદ મેં સન્જીદા રહને કે લિયે મસ્જિદ સે બાહર ભી બે જા હંસી મઝાક ઔર ફુઝૂલ ગોઈ કી આદત તર્ક કર દીજિયે.

મસ્જિદોં કા કુછ અદબ હાએ ! ન મુઝ સે હો સકા

દર ગુઝર ફરમા ઈલાહી બહરે શાહે બહરો બર

www.dawateislami.net (વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 743)

લઝ્ઝત પર નહીં હલાકત પર ગઝર રખિયે

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! આજ ગુનાહોં મેં લઝ્ઝત ઝરૂર મહસૂસ હોતી હૈ મગર ઈન કી હલાકત ખૈઝિયાં હમેં ઉસ જહાન મેં ભુગતની હોંગી જહાં સે વાપસી કી કોઈ સૂરત નહીં હૈ ! ઈન ગુનાહોં કો છોડના કડવી ગોલી કી મિસ્લ સહી મગર સિદ્દહત કા ખ્વાહિશ મન્દ દવા કી કડવાહટ કી પરવાહ નહીં કરતા બલ્કે શિફા કો અપના મક્સૂદ જાનતા હૈ. ઈસ બાત કો ઈસ હિકાયત સે સમઝને કી કોશિશ કીજિયે, યુનાન્યે

એક શખ્સ જિસે દાલ બડી પસન્દ થી ઔર વોહ કિસી દૂસરે ખાને હત્તા કે ગોશ્ત કો ભી ખાતિર મેં ન લાતા થા. ઉસ કા દોસ્ત ઉસે

મુર્ગી ખાને કી દા'વત દેતા લેકિન વોહ યેહ કહ કર ઉસ દા'વત કો દુકરા દેતા કે ઇસ દાલ મેં જો લઝઝત હૈ કિસી ઓર ખાને મેં કહાં ? આખિર કાર એક દિન જબ ઉસ કે દોસ્ત ને ઉસે મુર્ગી ખાને કી દા'વત દી તો ઉસ ને સોચા કે આજ મુર્ગી ભી ખા કર દેખ લેતે હૈં કે ઇસ કા ઝાએકા કેસા હૈ ઓર મુર્ગી ખાને લગા. જબ ઉસ ને પહલા લુકમા મુંહ મેં રખા તો ઉસે ઇતની લઝઝત મહસૂસ હુઈ કે અપની મન પસન્દ દાલ કો ભૂલ ગયા ઓર કહને લગા : “હટાઓ ઇસ દાલ કો, અબ મૈં મુર્ગી હી ખાયા કરુંગા.” બિલા તશબીહ જબ તક કોઈ શખ્સ મહઝ ગુનાહોં કી લઝઝત મેં મુબતલા ઓર નેકિયોં કે સુકૂન સે ના આશના હોતા હૈ, ઉસે યેહ ગુનાહ હી રૌનકે ઝિન્દગી મહસૂસ હોતે હૈં લેકિન જબ ઉસે નેકિયોં કા નૂર હાસિલ હો જાતા હૈ તો વોહ ગુનાહોં કી લઝઝત કો ભૂલ જાતા હૈ ઓર નેકિયોં કે ઝરીએ સુકૂને કલ્બ કા મુતલાશી હો જાતા હૈ.

નેકિયોં મેં યા રસૂલલ્લાહ દિલ લગ જાએ કાશ ! ઓર ગુનાહોં સે મુઝે હો જાએ નફરત યા રસૂલ લમ્હા લમ્હા બઢ રહી હૈં હાએ ! ના ફરમાનિયાં ઓર ગુનાહોં કી નહીં જાતી હૈ આદત યા રસૂલ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 77)

تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ (યા'ની અલ્લાહ જલ્ જલ્ કી બારગાહ મેં તૌબા કરો)

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ (મૈં અલ્લાહ જલ્ જલ્ કી બારગાહ મેં તૌબા કરતા હૂં.)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કબ્ર કો જન્નત કા ભાગ બનાવે વાલે આ'માલ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! યેહ દુન્યા દારુલ અમલ (યા'ની અમલ કરને કી જગહ) ઓર આખિરત દારુલ જાઝા (યા'ની બદલા મિલને કી જગહ) હૈ, જો હમ યહાં બોઝેંગે વોહી આખિરત મેં કાટેંગે, ગન્દુમ બો કર ચાવલ કી ફસલ હાસિલ કરને કી ચાહત કો દીવાને કા ખ્વાબ હી કહા જા સકતા હૈ. ઇસ લિયે સમઝદારી કા તકાઝા યેહી હૈ કે જો આપ કાટના ચાહતે હૈં ઉસી કા બીજ બોઈયે. લિહાઝા જન્નત મેં જાને કે લિયે જન્નત મેં લે જાને વાલે આ'માલ કરને હોંગે, વોહ જન્નત જહાં એક ઇન્તિહાઈ ખૂબ સૂરત જહાન આબાદ હૈ, જિસ મેં મૌત કા આઝાર નહીં, બીમારિયાં ઓર કર્ઝ દારિયાં નહીં, જિસ મેં બુઢાપે કી કમઝોરી નહીં, ગરીબી, નાદારી, મા'ઝૂરી ઓર મજબૂરી નહીં બલકે યેહ વોહ મકામ હૈ જહાં ઝિન્દગી કી સારી રા'નાઈયાં જમ્મ કર દી ગઈ હૈં. હસીન હૂરેં, મઝેદાર ખાને ઓર ફલ ઐસે કે લોગ તસવ્વુર નહીં કર સકતે, બિસ્તર ઓર લિબાસ ઐસે ઉમ્દા કે આજ બાદશાહોં કો નસીબ નહીં, કમરે ઓર મહલ ઐસે શાનદાર કે દુન્યા કે બડે બડે મહલ્લાત ઉન કે સામને છોટે દિખાઈ દેં. ફિર યેહ સબ કુછ હમેશા કે લિયે મિલેગા, ઇસ મેં કમી કા અન્દેશા હૈ ન છિન જાને કા ખટકા, લેકિન નેકિયાં કમાને કે લિયે કુછ તો મેહનત કરની પડેગી, ઇન્સાન રોઝગાર મેં ભી તો મશક્કત ઉઠાતા હૈ કે ઇસ કે નતીજે મેં રોઝી મિલતી હૈ. આજ હમ માલ કો બહુત અહમ સમઝતે હૈં મગર યાદ રખિયે કે બિલફર્ઝ હમારી કબ્ર સોને સે ભર દી જાએ, હમારા સારા સરમાયા ઉસ મેં મુન્તકિલ કર દિયા જાએ તો ભી હમેં રાહત કા એક લમ્હા નહીં દિલવા સકતા, યેહ ઝમીન યેહ પ્લોટ ભી હમારે કિસી કામ ન આઝેંગે, હમ સમઝતે હૈં કે યેહ ઝમીન હમારી

હૈ ? નહીં ! બલકે હમ ઇસ કે હૈં કે એક દિન ઇસી મેં સમા જાએંગે. ઔલાદ વ અહબાબ ઔર રિશ્તેદાર સિર્ફ ખાક મેં લિટાના જાનતે હૈં, ફિર સિર્ફ આ'માલ હી હમારે રફીકે કબ્ર હોંગે. દુન્યા વાલોં કી અશક બારિયાં ઔર ઉદાસિયાં બરજખ મેં હમારે ક્યા કામ આએંગી, સોગ-વારોં કી કસરત ક્યા ફાએદા દેગી ! કભી આપ ને સોચા ? ઐ કાશ ! ફિકે આબિરત હમ પર ઐસી ગાલિબ હો જાએ કે જબ તારીકી દેખેં તો કબ્ર કા અંધેરા યાદ આ જાએ, કોઈ તક્લીફ પહોંચે તો કબ્ર વ હશર કી પરેશાનિયાં સામને આ જાએ, સોને લગેં તો મૌત ઔર કબ્ર મેં લૈટના યાદ આ જાએ, ઐ કાશ ! હમારા દિલ નેકિયોં મેં ઐસા લગ જાએ કે ગુનાહ કે ખયાલ સે ભી દૂર ભાગેં ! આઈયે ! કબ્ર કો રૌનક બખ્શને ઔર ઇસે આરામ દેહ બનાને વાલે ચન્દ આ'માલ કે બારે મેં જાનતે હૈં : યુનાન્યે

﴿1 તા 5﴾ નમાઝ, રોઝા, હજ ઔર મકાત વગૈરા

હઝરતે સય્યિદુના કા'બ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે જબ નેક આદમી કો કબ્ર મેં રખા જાતા હૈ તો ઉસ કે આ'માલે સાલિહા, નમાઝ, રોઝા, હજ, જિહાદ ઔર સ-દકા વગૈરા ઉસ કે પાસ જમ્મ હો જાતે હૈં, જબ અઝાબ કે ફિરિશ્તે ઉસ કે પૈરોં કી તરફ સે આતે હૈં તો નમાઝ કહતી હૈ : ઇસ સે દૂર હો, તુમ્હારા યહાં કોઈ કામ નહીં, યેહ ઇન પૈરોં પર ખડા હો કર **اَللّٰهُمَّ** કી ઇબાદત ક્રિયા કરતા થા. ફિર વોહ ફિરિશ્તે સર કી તરફ સે આતે હૈં તો રોઝા કહતા હૈ : તુમ્હારે લિયે ઇસ તરફ કોઈ રાહ નહીં હૈ ક્યૂંકે દુન્યા મેં **اَللّٰهُ** તઆલા કી ખુશનૂદી કે લિયે ઇસ ને બહુત રોઝે રખે ઔર તવીલ

ભૂક પ્યાસ બરદાશત કી, ફિરિશ્તે ઉસ કે જિસ્મ કે દૂસરે હિસ્સોં કી તરફ સે આતે હૈં તો હજ ઔર જિહાદ કહતે હૈં કે હટ જાઓ, ઇસ ને અપને જિસ્મ કો તકલીફ મેં ડાલ કર અલ્લાહ તઆલા કી રિઝા કે લિયે હજ ઔર જિહાદ કિયા થા લિહાઝા તુમ્હારે લિયે યહાં કોઈ જગહ નહીં હૈ. ફિર વોહ હાથોં કી તરફ સે આતે હૈં તો સ-દકા કહતા હૈ : મેરે દોસ્ત સે હટ જાઓ, ઇન હાથોં સે કિતને સ-દકાત નિકલે હૈં જો મહૂઝ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા કે લિયે દિયે ગએ ઔર ઇન હાથોં સે નિકલ કર વોહ બારગાહે ઇલાહી મેં મકબૂલિયત કે દ-રજે પર ફાઈઝ હુએ લિહાઝા યહાં તુમ્હારા કોઈ કામ નહીં હૈ. ફિર ઉસ મયિત કો કહા જાતા હૈ કે તેરી ઝિન્દગી ઔર મૌત દોનોં બેહતરીન હૈં ઔર રહમત કે ફિરિશ્તે ઉસ કી કબ્ર મેં જન્નત કા ફર્શ બિછાતે હૈં, ઉસ કે લિયે જન્નતી લિબાસ લાતે હૈં, હદ્દે નિગાહ તક ઉસ કી કબ્ર કો ફરાખ કર દિયા જાતા હૈ ઔર જન્નત કી એક કિન્દીલ ઉસ કી કબ્ર મેં રોશન કર દી જાતી હૈ જિસ સે વોહ કિયામત કે દિન તક રોશની હાસિલ કરતા રહેગા.

(مكاشفة القلوب، باب في بيان القبر وسؤاله، ص ۱۷۱)

મુઝે નમાઝ પઢને દો

હદીસે મુબા-રકા મેં હૈ કે જબ મયિત કબ્ર મેં દાખિલ કી જાતી હૈ તો ઉસે (યા'ની મયિત કો) સૂરજ ડૂબતા (યા'ની ગુરૂબ હોતા) હુવા મા'લૂમ હોતા હૈ તો વોહ આંખેં મલતા હુવા બૈઠતા હૈ ઔર કહતા હૈ : મુઝે છોડો મૈં નમાઝ પઢ લૂં.

(سنن ابن ماجه، كتاب الزهد، الحديث ۴۲۷۲، ج ۴، ص ۵۰۳)

હઝરતે મુલ્લા અલી કારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْبَارِی લિખતે હૈં : “ગોયા વોહ ઉસ વક્ત અપને આપ કો દુન્યા હી મેં તસવ્વુર કરતા હૈ કે સુવાલ વ જવાબ રહને દો મુઝે ફર્ઝ અદા કરને દો, વક્ત ખત્મ હુવા

જા રહા હૈ, મેરી નમાઝ જાતી રહેગી.” ફિર લિખતે હૈં : “યેહ બાત વોહી કહેગા જો દુન્યા મેં નમાઝ કા પાબન્દ થા ઔર ઉસ કો હર વક્ત નમાઝ કા ખયાલ લગા રહતા થા.”

(مرقاة المفاتيح، تحت الحديث: ١٣٨، ج ١، ص ٣٦١)

કબ્ર મેં નમાઝ પઢને વાલે બુઝુર્ગ

હઝરતે સય્યિદુના સાબિત બુનાની عليه رَحْمَةُ اللَّهِ الْعَظِيمِ ને એક મરતબા દુઆ માંગી : “**اَيُّهَا اللَّهُ !** अगर तू किसी को कब्र में नमाज़ पढ़ने की ईजाज़त दे तो मुझे ज़रूर देना.” જબ ઉન કા ઈન્તિકાલ હુવા તો કબ્ર મેં ઉતારને વાલોં કા બયાન હૈ કે જબ હમ ઈંટિં રખ ચુકે તો અચાનક એક ઈંટ ગિર પડી, હમ ને દેખા કે હઝરત સાબિત બુનાની عليه رَحْمَةُ اللَّهِ الْعَظِيمِ અપની કબ્ર મેં નમાઝ પઢ રહે થે. હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ બિન સમ્મા رحمة الله تعالى عليه ફરમાતે હૈં કે મુઝે આપ કે મઝાર કે કરીબ સે ગુઝરને વાલે કઈ લોગોં ને બતાયા કે જબ હમ હઝરતે સાબિત બુનાની عليه رَحْمَةُ اللَّهِ الْعَظِيمِ કી કબ્ર કે પાસ સે ગુઝરતે હૈં તો કુરઆન પઢને કી આવાઝ સુનાઈ દેતી હૈ.

(شرح الصدور، ص ١٨٨)

દો અંધેરે દૂર હોંગે

શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નાત عليه السلام “ફેઝાને સુન્નાત” જિલ્દ 1 કે સફહા 872 પર લિખતે હૈં : મન્ફૂલ હૈ કે **اَبُو هُرَيْرَةَ** رضي الله عنه ને હઝરતે સય્યિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ عليه السلام સે ફરમાયા કે મૈં ને ઉમ્મતે મુહમ્મદિય્યહ عليه السلام કો દો નૂર અતા કિયે હૈં તાકે વોહ દો અંધેરોં કે ઝરર (યા’ની નુક્સાન) સે મહફૂઝ

રહે. સચ્ચિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ عَلٰی نَبِيِّنا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ને અર્ઝ કી :
 યા અલ્લાહ غُرِّجَلَّ ! વોહ દો નૂર કૌન કૌન સે હૈં ? ઇશ્દિ હુવા :
 “નૂરે ૨-મઝાન ઔર નૂરે કુરઆન.” અર્ઝ કી : દો અંધેરે કૌન કૌન સે
 હૈં ? ફરમાયા, “એક કબ્ર કા ઔર દૂસરા કિયામત કા.”

(دُرَّةُ النَّاصِحِينَ ص ૧)

ખુશબૂદાર કબ્ર

હઝરતે સચ્ચિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન ગાલિબ હદાની
 عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْعَنِي કો જબ દફન કિયા ગયા તો ઉન કી કબ્ર સે મુશ્ક કી
 મહક આને લગી. એક મરતબા કિસી ને ઉન કો ખ્વાબ મેં દેખા તો
 પૂછા : “આપ કી કબ્ર સે ખુશબૂ કેસી આતી હૈ ?” ફરમાયા :
 “تِلْكَ رَاحَةُ النَّبَلَاةِ وَالْظَّمَاءِ” યા’ની યેહ તિલાવત ઔર રોઝે કી બ-ર-કત હૈ.”

(حلیة الاولیاء، الحدیث ૪૦૦૩، ج ૧، ص ૨૧૧) www.dawateislami.net

નમાઝો રોઝા વ હજજો ઝકાત કી તૌફીક

અતા હો ઉમ્મતે મહબૂબ કો સદા યા રબ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

કબ્ર મેં તિલાવત કરને વાલે બુમુર્ગ

હઝરતે અલ્લામા જલાલુદીન સુયૂતિશાફેઈ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِي
 નકલ કરતે હૈં કે કિસી ને હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ બક બિન મુજાહિદ
 عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَاحِد કો ખ્વાબ મેં દેખા કે વોહ કુરઆન પઢ રહે હૈં. પૂછા :
 આપ તો ઇન્તિકાલ ફરમા ચુકે હૈં, કેસે પઢ રહે હૈં ? જવાબ દિયા :
 “ઇસ લિયે કે મૈં હર નમાઝ ઔર ખત્મે કુરઆન કે બા’દ દુઆ કિયા
 કરતા થા : “ઐ અલ્લાહ غُرِّجَلَّ ! તૂ મુઝે કબ્ર મેં તિલાવતે કુરઆન
 કી તૌફીક દેના.”

(شرح الصدور، ص ૧૦૧)

﴿6﴾ સબ કે અબ્વાર

એક તવીલ હદીસે પાક મેં યેહ ભી હૈ કે જબ મરને વાલે કો કબ્ર મેં રખા જાતા હૈ તો નમાઝ ઉસ કી દાઈ તરફ આતી હૈ ઓર રોઝે બાઈ તરફ ઓર કુરઆન વ ઝિક્રો અઝકાર ઉસ કે સર કે પાસ ઓર ઉસ કા નમાઝોં કી તરફ ચલના કદમોં કી તરફ ઓર સબ્ર કબ્ર કે એક ગોશે મેં આતા હૈ. ફિર **अَبْلَاهُ** **عَزَّوَجَلَّ** અઝાબ ભેજતા હૈ તો નમાઝ કહતી હૈ : “પીછે હટ કે યેહ તમામ ઝિન્દગી તકાલીફ બરદાશ્ત કરતા રહા, અબ આરામ સે લૈટા હૈ.” ફિર અઝાબ બાઈ તરફ સે આતા હૈ તો રોઝે યેહી જવાબ દેતે હૈં, સર કી જાનિબ સે આતા હૈ તો યેહી જવાબ મિલતા હૈ. પસ અઝાબ કિસી જાનિબ સે ભી ઉસ કે પાસ નહીં પહોંચતા. જિસ રાહ સે જાના ચાહતા હૈ ઉસી તરફ સે **अَبْلَاهُ** **عَزَّوَجَلَّ** કે દોસ્ત કો મહફૂઝ પાતા હૈ લિહાઝા વોહ વહાં સે ચલા જાતા હૈ. ઉસ વક્ત સબ્ર તમામ આ’માલ સે કહતા હૈ કે મેં ઇસ લિયે ન બોલા કે અગર તુમ સબ આજિઝ હો જાતે તો મેં બોલતા, લેકિન મેં અબ પુલ સિરાત ઓર મીઝાન પર કામ આઊંગા.

(الموسوعة لابن أبي الدنيا، الحديث ٢٥٤، ج ٥، ص ٤٧٢)

બદ અકી-દગી સે તોબા

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો! કામિલ મુસલ્માન બનને, ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઓર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે દા’વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઓર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઓર આબિરત સંવારને કે લિયે મ-દની ઇન્આમાત કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિકે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઓર

હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્મ કરવાઈયે ઓર હફતાવાર સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ મેં અવ્વલ તા આખિર શિકત કીજિયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે ઇમાન અફરોઝ મ-દની બહાર પેશ કી જાતી હૈ યુનાન્યે લતીફ આબાદ હૈદર આબાદ (બાબુલ ઇસ્લામ સિન્ધ) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ ને કુછ ઇસ તરહ બતાયા : બા'ઝ લોગોં કી સોહબત મેં બૈઠને કી બિના પર મેરા ઝેહન ખરાબ હો ગયા ઓર મેં ત્રીન સાલ તક નિયાઝ શરીફ ઓર મીલાદ શરીફ વગૈરા પર ઘર મેં એ'તિરાઝ કરતા રહા મુઝે પહલે દુરુદ શરીફ સે બહુત શગફ થા (યા'ની બેહદ દિલચસ્પી વ રગબત થી) મગર ગલત સોહબત કે સબબ દુરુદે પાક પઢને કા જઝબા હી દમ તોડ ગયા. ઇત્તિફાક સે એક બાર મેં ને દુરુદ શરીફ કી ફઝીલત પઢી તો વોહ જઝબા દોબારા જાગા ઓર મેં ને કસરત કે સાથ દુરુદે પાક પઢને કા મા'મૂલ બના લિયા. એક રાત જબ દુરુદ શરીફ પઢતે પઢતે સો ગયા તો اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ મુઝે ખ્વાબ મેં સબ્ઝ ગુમ્બાદ કા દીદાર હો ગયા ઓર બે સાપ્તા મેરી ઝબાન સે الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ જારી હો ગયા. સુબહ જબ ઉઠા તો મેરે દિલ કે અન્દર હલચલ મચી હુઈ થી, મેં ઇસ સોચ મેં પડ ગયા કે આખિર હક કા રાસ્તા કૌન સા હૈ ? હુસ્ને ઇત્તિફાક સે દા'વતે ઇસ્લામી વાલે આશિકાને રસૂલ કા સુન્નતોં કી તરબિચ્ચત કા મ-દની કાફિલા હમારે ઘર કી કરીબી મસ્જિદ મેં આયા તો કિસી ને મુઝે મ-દની કાફિલે મેં સફર કી દા'વત દી, મેં ચૂંકે મુ-ત-ઝબઝિબ (Confuse) થા ઇસ લિયે તલાશે હક કે જઝબે કે તહત મ-દની કાફિલે કા મુસાફિર બન ગયા. મેં ને સફેદ ઇમામા બાંધા થા મગર સબ્ઝ ઇમામે વાલે મ-દની કાફિલે વાલોં ને સફર કે દૌરાન મુઝ પર ન કિસી કિસ્મ કી તન્કીદ કી ન હી તન્ઝ કિયા બલ્કે અજનબિચ્ચત હી મહસૂસ ન હોને દી. અમીરે કાફિલા ને મ-દની ઇન્આમાત કા તઆરુફ કરવાયા

ઔર ઉસ કે મુતાબિક મા'મૂલ રખને કા મશ્વરા દિયા. મેં ને મ-દની ઈન્આમાત કા બગૌર મુતા-લઆ કિયા તો ચૌંક ઉઠા ક્યૂંકે ઈતને ઝબર દસ્ત તરબિયતી મ-દની ફૂલ ઝિન્દગી મેં પહલી હી બાર પઢે થે. આશિકાને રસૂલ કી સોહબત ઔર મ-દની ઈન્આમાત કી બ-ર-કત સે મુઝ પર રબ્બે લમ યઝલ عَزَّوَجَلَّ કા ફઝલ હો ગયા. મેં ને મ-દની કાફિલે કે તમામ મુસાફિરોં કો જમ્મ કર કે એ'લાન કિયા કે કલ તક મેં બદ અકીદા થા આપ સબ ગવાહ હો જાઈયે કે આજ સે તૌબા કરતા હૂં ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા રહને કી નિયત કરતા હૂં. ઈસ્લામી ભાઈયોં ને ઈસ પર ફરહત વ મુસર્ત કા ઈઝહાર કિયા. દૂસરે દિન 30 રુપૈ કી નુક્તી (બેસન કી મિઠાઈ જો મોતી કે દાનોં કી તરહ બની હોતી હૈ) મંગવા કર મેં ને સરકારે બગદાદ હુઝૂરે ગૌસે આ'ઝમ શૈખ અબ્દુલ કાદિર જીલાની قُدْسُ سِرُّهُ الرَّحْمٰن કી નિયાઝ દિલવાઈ ઔર અપને હાથોં સે તક્સીમ કી. મેં 35 સાલ સે સાંસ કે મરઝ મેં મુબતલા થા, કોઈ રાત બિગૌર તક્લીફ કે ન ગુઝરતી થી, નીઝ મેરી સીધી દાઢ મેં તક્લીફ થી જિસ કે બાઈસ સહીહ તરહ ખા ભી નહીં સકતા થા. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કત સે દૌરાને સફર મુઝે સાંસ કી કોઈ તક્લીફ ન હુઈ ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ! મેં સીધી દાઢ સે બિગૌર કિસી તક્લીફ કે ખાના ભી ખા રહા હૂં. મેરા દિલ ગવાહી દેતા હૈ કે અકાઈદે અહલે સુન્નત હક હેં ઔર મેરા હુસ્ને ઝન હૈ કે દા'વતે ઈસ્લામી કા મ-દની માહોલ अब्बाھ عَزَّوَجَلَّ ઔર ઉસ કે પ્યારે રસૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં મકબૂલ હૈ.

છાએ ગર શૈતનત, તો કરેં દેર મત કાફિલે મેં ચલેં, કાફિલે મેં ચલો
સોહબતે બદ મેં પડ, કર અકીદા બિગડ ગર ગયા હો ચલેં, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَى مُحَمَّد

(ગીબત કી તબાહ કારિયાં, સ. 60)

(7) મસ્જિદ રોશન કરને કી બ-ર-કત

હઝરતે સયિદુના ઉમર રَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને મરફૂઅન રિવાયત કી કે “જિસ ને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી મસાજિદ કો રોશન કિયા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કી કબ્ર કો રોશન ફરમાએગા ઔર જિસ ને ઇસ મેં ખુશબૂઓ રખીં તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ જન્નત મેં ઉસ કે લિયે ખુશબૂ મુહય્યા કરેગા.”

(شرح الصدور بشرح حال الموتى والقبور، ص ૧૦૯)

અમીરે અહલે સુન્નત **إِمَامُ بَرَكَاتُهَا** ઇસ રિવાયત કો નક્લ કરને કે બા'દ લિખતે હેં : મા'લૂમ હુવા મસ્જિદેં બનાના ઔર ઇન્હેં ઊદ, લૂબાન ઔર અગરબત્તી વગૈરા સે ખુશબૂદાર રખના કારે સવાબ હૈ. મગર મસ્જિદ મેં દિયા સલાઈ (યા'ની માચિસ કી તીલી) ન જલાઈયે કે ઇસ સે બાઝ્દ કી બદબૂ નિકલતી હૈ ઔર મસ્જિદ કો બદબૂ સે બચાના વાજિબ હૈ. બાઝ્દ કા બદબૂદાર ધુવાં અન્દર ન આને પાએ ઇતન્ની દૂર બાહર સે લૂબાન યા અગરબત્તી વગૈરા સુલગા કર મસ્જિદ મેં લાઈયે. અગરબત્તિયોં કો કિસી બડે તશત વગૈરા મેં રખના ઝરૂરી હૈ તાકે ઇસ કી રાખ મસ્જિદ કે ફર્શ વગૈરા પર ન ગિરે. અગરબત્તી કે પેકિટ પર અગર જાનદાર કી તસ્વીર બની હુઈ હો તો ઉસ કો ખુરચ ડાલિયે. મસ્જિદ (નીઝ ઘરોં ઔર કારોં વગૈરા) મેં “એર ફેશનર” (AIR FRESHNER) સે ખુશબૂ કા છિડકાવ મત કીજિયે કે ઉસ કે કીમિયાવી માદે ફઝા મેં ફેલ જાતે ઔર સાંસ કે ઝરીએ ફેફડોં મેં પહોંચ કર નુક્સાન પહોંચાતે હેં. એક તિબ્બી તહકીક કે મુતાબિક એર ફેશનર કે ઇસ્તિ'માલ સે જિલ્દ કા સરતાન યા'ની (SKIN CANCER) હો સકતા હૈ.

(મસ્જિદેં ખુશબૂદાર રખિયે, સ. 2, 3)

ભલી મા'લૂમ હોં ❀ ઉસ કી મિઝાજ પુર્સી કરે ❀ ઉસ કે સર પર હાથ ન રખે મગર જબકે વોહ ઇસ કી ખ્વાહિશ કરે. ❀ ફાસિક કી ઇયાદત ભી જાઈઝ હૈ ક્યૂંકે ઇયાદત હુકૂકે ઇસ્લામ સે હૈ ઓર ફાસિક ભી મુસ્લિમ હૈ.

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 148)

મરીઝ કે લિયે એક દુઆ

હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે રિવાયત હૈ કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહુરો બર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા કે “જિસ ને કિસી એસે મરીઝ કી ઇયાદત કી જિસ કી મૌત કા વક્ત કરીબ ન આયા હો ઓર સાત મરતબા યેહ અલ્લાહ કહે તો **اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ** ઉસે ઉસ મરઝ સે શિફા અતા ફરમાએગા : **اَسْأَلُكَ اَللّٰهُمَّ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ اَنْ يَّشْفِيكَ** યા'ની મેં અ-ઝમત વાલે, અર્શે અઝીમ કે માલિક યા'ની અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** સે તેરે લિયે શિફા કા સુવાલ કરતા હૂં.

(سنن ابى داود، كتاب الجنائز، باب الدعاء للمريض عند العيادة، الحديث ٦٠١٣، ج ٣، ص ١٥٢)

મ-દની ઇન્આમાત ઓર ઇયાદત

અમીરે અહલે સુન્નત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَهُ ને ઇસ પુર ફિતન દૌર મેં આસાની સે નેકિયાં કરને ઓર ગુનાહોં સે બચને કે તરીકએ કાર પર મુશ્તમિલ શરીઅત વ તરીકત કા જામેઅ મજમૂઆ બનામ “મ-દની ઇન્આમાત” બ સૂરતે સુવાલાત મુરત્તબ કિયા હૈ. ઇસ્લામી ભાઈયોં કે લિયે 72, ઇસ્લામી બહનોં કે લિયે 63, ત-લ-બએ ઇલ્મે દીન કે લિયે 92, દીની તાલિબાત કે લિયે 83, મ-દની મુન્નોં ઓર મ-દની મુન્નિયોં કે લિયે 40 જબકે ખુસૂસી ઇસ્લામી ભાઈયોં (યા'ની

ગૂંગે બહરો) કે લિયે 27 મ-દની ઇન્આમાત હૈં. બે શુમાર ઇસ્લામી ભાઈ, ઇસ્લામી બહનેં ઔર ત-લબા મ-દની ઇન્આમાત કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના સોને સે કબલ “ફિકે મદીના કરતે હુએ” યા’ની અપને આ’માલ કા જાએઝા લે કર મ-દની ઇન્આમાત કે જેબી સાઈઝ રિસાલે મેં દિયે ગએ ખાને પુર કરતે હૈં. ઇન મ-દની ઇન્આમાત કો ઇખ્લાસ કે સાથ અપના લેને કે બા’દ નેક બનને ઔર ગુનાહોં સે બચને કી રાહ મેં હાઈલ રુકાવટેં **અલ્લાહ** તઆલા કે ફઝલો કરમ સે અક્સર દૂર હો જાતી હૈં ઔર ઇસ કી બ-ર-કત સે **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ** પાબન્દે સુન્નત બનને, ગુનાહોં સે નફરત કરને ઔર ઇમાન કી હિફાઝત કે લિયે કુઢને કા ઝેહન ભી બનતા હૈ. ઇન મ-દની ઇન્આમાત મેં સે એક મ-દની ઇન્આમ મરીઝ કી ઇયાદત ભી હૈ, યુનાન્યે દા’વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કે મત્બૂઆ 23 સફહાત પર મુશ્તમિલ રિસાલે “મ-દની ઇન્આમાત” કે સફહા 17 પર મ-દની ઇન્આમ નમ્બર 53 હૈ : કયા આપ ને ઇસ હફ્તે કમ અઝ કમ એક મરીઝ યા દુખી કી ઘર યા અસ્પતાલ જા કર સુન્નત કે મુતાબિક ગમ ખ્વારી કી ઔર ઉસ કો તોહફા (ખ્વાહ મક-ત-બતુલ મદીના કા શાએઅ કદા રિસાલા યા પેમ્ફલેટ) પેશ કરને કે સાથ સાથ તા’વીઝાતે અત્તારિયા કે ઇસ્તિ’માલ કા મશ્વરા દિયા ?

ઉતાર દે મેરી નસ નસ મેં “મ-દની ઇન્આમાત”

નસીબ હોતા રહે “મ-દની કાફિલા” યા રબ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

﴿9﴾ સૂરએ મુલ્ક પઢને કા ઇન્આમ

હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન મસ્ઊદ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ سے
 रिवायत है કે “जब बन्दा कब्र में जायेगा तो अजाब उस के कदमों
 की जानिब से आयेगा तो उस के कदम कहेंगे : “तेरे लिये मेरी तरफ
 से कोई रास्ता नहीं, क्यूंके येह रात में सूरअे मुल्क पढा करता था.”
 फिर अजाब उस के सीने या पेट की तरफ से आयेगा तो वोह कहेगा
 કે “तुम्हारे लिये मेरी जानिब से कोई रास्ता नहीं, क्यूंके येह रात में
 सूरअे मुल्क पढा करता था.” फिर वोह उस के सर की तरफ से
 आयेगा तो सर कहेगा કે “तुम्हारे लिये मेरी तरफ से कोई रास्ता
 नहीं, क्यूंके येह रात में सूरअे मुल्क पढा करता था.” तो येह सूरत
 रोकने वाली है, अजाबे कब्र से रोकती है, तौरात में इस का नाम
 सूरअे मुल्क है. जो इसे रात में पढता है बहुत ज़ियादा और अच्छा
 अमल करता है.

(المستدرک، کتاب التفسیر، باب المانعة من عذاب القبر، الحديث ٣٨٩٢، ج ٣، ص ٣٢٢)

કબ્ર મેં સૂરએ મુલ્ક પઢી જા રહી થી

ખતીબે સામરા હઝરતે સય્યિદુના અબુલ હસન સામરી
 बहुत परहेज गार बुजुर्ग थे, उन्होंने ने लोगों को सामरा
 કે लोगों को कब्रिस्तान में अेक कब्र दिजाई के मुजे यहां से मुसल्लसल
 सूरअे मुल्क पढने की आवाज सुनाई दी थी. (شرح الصدور، ص ١٩٠)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો! સૂરએ મુલ્ક કી તિલાવત કરના
 એક મ-દની ઇન્આમ ભી હૈ યુનાન્યે મ-દની ઇન્આમ નમ્બર ૩ હૈ :
 ક્યા આજ આપ ને નમાઝે પન્જગાના કે બા'દ નીઝ સોતે વક્ત કમ
 અઝ કમ એક એક બાર આ-યતુલ કુર્સી, સૂ-રતુલ ઇખ્લાસ ઓર તસ્બીહે

ફાતિમા રَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهَا પઢી ? નીઝ રોઝાના રાત મેં સૂ-રતુલ મુલક પઢ યા સુન લી ?

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

કબ્ર મેં ફિરિશ્તા કુરઆન પઢાએગા

રસૂલે સ-કલૈન, સુલ્તાને કૌનૈન صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “જો શખ્સ કુરઆન પઢના શુરૂઆ કરે ઓર ઉસે અઝૂબર કરને સે પહલે હી મર જાએ તો ઉસ કી કબ્ર મેં એક ફિરિશ્તા ઉસે કુરઆન શરીફ સિખાતા હૈ તો ઈસ હાલ મેં વોહ **اَبْلَاح** سے عَزَّوَجَلَّ સે મુલાકાત કરેગા કે ઉસે પૂરા કુરઆન હિફઝ હોગા.”

(کنز العمال، الحديث ٦٤٤٢، ج ١، ص ٣٧٢)

﴿10﴾ સૂરએ યાસીન શરીફ કી બ-ર-કત

મુલ્કે યમન મેં જબ લોગ એક મુર્દે કો દફન કર કે વાપસ હોને લગે તો ઉન્હોં ને કબ્ર મેં મારને પીટને કી આવાઝ સુની. ફિર અચાનક કબ્ર સે એક કાલા કુત્તા નુમૂદાર હુવા. એક શખ્સ ને પૂછા : “તૂ કૌન હૈ ?” ઉસ ને જવાબ દિયા : “મેં મયિત કા બુરા અમલ હૂં.” પૂછા : “પિટાઈ તુમ્હારી હો રહી થી યા ઈસ મુર્દે કી ?” ઉસ ને કહા : “મેરી હી હો રહી થી, સૂરએ યાસીન ઓર દૂસરી સૂરતેં ઈસ કે પાસ થી, વોહ મેરે ઓર ઈસ કે દરમિયાન હાઈલ હો ગઈ ઓર મુઝ કો માર ભગાયા.”

(شرح الصدور ص ١٨٦)

﴿11﴾ સૂરએ સજદહ શફાઅત કરેગી

હઝરતે ખાલિદ બિન મા'દાન તાબેઈ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે

રિવાયત હૈ કે સૂરએ સજદહ કબ્ર મેં અપને પઢને વાલે કે બારે મેં ઝગડા કરેગી ઔર અર્ઝ કરેગી : “યા **اَللّٰهُ** ! અગર મેં તેરી કિતાબ મેં સે હૂં તો ઇસ કે બારે મેં મેરી સિફારિશ કબૂલ ફરમા લે ઔર અગર મેં તેરી કિતાબ મેં સે નહીં હૂં તો મુઝે અપની કિતાબ સે મિટા દે.” સૂરએ સજદહ પરિન્દે કી માનિન્દ હોગી ઔર અપને પરોં કો પઢને વાલે પર ફૈલા દેગી, ઉસ કે હક મેં શફાઅત કરેગી ઔર ઉસે કબ્ર કે અઝાબ સે બચાએગી.

(درمشور ج ۶ ص ۵۳۵)

﴿12﴾ સૂરએ ઝિલઝાલ પઢને કી બ-ર-કતોં

હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્ને અબ્બાસ **رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ** સે રિવાયત હૈ : જિસ ને જુમુઆ કે દિન મગરિબ કે બા'દ દો રક્અત નમાઝ પઢી ઔર હર રક્અત મેં સૂરએ ફાતિહા કે બા'દ “**اِذَا زُرْتُ**” (યા'ની સૂરએ ઝિલઝાલ) પન્દરહ મરતબા પઢી તો **اَللّٰهُ** તઆલા ઉસ પર સકરાતે મૌત કી સપ્તી નર્મ કર દેગા, ઉસે અઝાબે કબ્ર સે મહફૂઝ ફરમા દેગા ઔર પુલ સિરાત પર સાબિત ક-દમી અતા ફરમાએગા.

(شرح الصدور ص ۱۸۶)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! જબ મચ્ચિત કબ્ર મેં દફન કી જાતી હૈ તો કબ્ર ઉસે દબાતી હૈ, કબ્ર કે દબાને સે ન મોમિન બચતા હૈ ન કાફિર, ન નેક ન બદ, બચ્ચા ન જવાન, ફર્ક સિર્ફ યેહ હૈ કે કાફિર સપ્ત દબાવ મેં પકડા જાતા હૈ ઉસ કી પસ્લિયાં ઇધર ઉધર હો જાતી હેં ઔર મોમિન કે લિયે દબાવ ઐસા હોતા હૈ જિસ તરહ માં અપને બચ્ચે કો પ્યાર સે દબાતી હૈ, બિલ્લી અપને બચ્ચે કો ભી મુંહ મેં દબાતી હૈ ઔર ચૂહે કો ભી મગર દોનોં મેં ફર્ક હૈ.

(માખૂઝ અઝ મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 1, સ. 141 વ જિ. 2, સ. 456, 457)

﴿13﴾ સૂરએ ઇખ્લાસ પઢને કા ફાયદા

હુઝૂરે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ ﷺ ને ઇશાદિ ફરમાયા : જિસ ને મ-રતુલ મૌત મેં સૂ-રતુલ ઇખ્લાસ પઢી તો વોહ કબ્ર કે ફિતને ઔર ઉસ કે દબાને સે મહફૂઝ રહેગા.

(المعجم الاوسط ج ٤ ص ٢٢٢ حديث ٥٧٨٥)

﴿14﴾ શબે જુમુઆ કા દુરૂદ

બુઝુગાને દીન عليهم رحمة الله المبین ને ફરમાયા કે જો શખ્સ હર શબે જુમુઆ (જુમુઆ ઔર જુમા'રાત કી દરમિયાની રાત) ઇસ દુરૂદ શરીફ કો પાબન્દી સે કમ અઝ કમ એક મરતબા પઢેગા :

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الْحَبِيبِ
الْعَالِي الْقُدْرِ الْعَظِيمِ الْجَاهِدِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

વોહ મૌત કે વક્ત સરકારે મદીના ﷺ કી ઝિયારત કરેગા ઔર કબ્ર મેં દાખિલ હોતે વક્ત ભી, યહાં તક કે વોહ દેખેગા કે સરકારે મદીના ﷺ ઉસે કબ્ર મેં અપને રહમત ભરે હાથોં સે ઉતાર રહે હૈં.

(أَفْضَلُ الصَّلَوَاتِ عَلَى سَيِّدِ السَّادَاتِ ص ١٥١ ملخصاً)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

﴿15﴾ કબ્ર કી ગમ ગુસાર

હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્રાહીમ બિન અદહમ عليه رحمة الله الأكرم ને ફરમાતે હૈં કે મૈં ને એક જનાઝે કો કન્ધા દેને કે બા'દ કહા કે **اَللّٰهُمَّ** મેરે લિયે મૌત મેં બ-ર-કત દે. તો એક ગૈબી આવાઝ સુનાઈ દી : “ઔર મૌત કે બા'દ ભી.” યેહ સુન કર મુઝ પર બહુત ખૌફ

તારી હુવા. જબ લોગ ઉસે દફન કર ચુકે તો મેં કબ્ર કે પાસ બેઠ કર અહવાલે આખિરત પર ગૌરો ફિક કરને લગા. અયાનક કબ્ર સે એક હસીનો જમીલ શખ્સ બાહર નિકલા, ઉસ ને સાફ સુથરે કપડે પહન રખે થે જિન સે ખુશબૂ મહક રહી થી. ઉસ ને મુઝ સે કહા કે : “ઐ ઇબ્રાહીમ !” મેં ને કહા : “લબ્બૈક.” ફિર મેં ને ઉન સે પૂછા : “ખુદા عَزَّوَجَلَّ આપ પર રહ્મ ફરમાએ, આપ કૌન હૈં ?” ઉન્હોં ને જવાબ દિયા : તખ્ત પર સે “મૌત કે બા’દ ભી” કહને વાલા મેં હી હૂં. મેં ને કહા કે આખિર આપ કા નામ ક્યા હૈ ? તો ઉન્હોં ને કહા કે મેરા નામ સુન્નત હૈ મેં દુન્યા મેં ઇન્સાન કી હમદદ હોતી હૂં ઔર કબ્ર મેં નૂર વ મૂનિસ વ ગમ ગુસાર ઔર કિયામત મેં જન્નત કી તરફ રહનુમા ઔર કાઈદ બનતી હૂં. (شرح الصدور، ص ૨૦૬)

www.16tahtajudka.net

﴿16﴾ તાહજુદ કા નૂર

તાજદારે હરમ, સરાપા જૂદો કરમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને એક મરતબા હઝરતે અબૂ ઝર ગિફારી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે ફરમાયા : “જબ તુમ કહીં સફર પર રવાના હોતે હો તો કિતની તય્યારી કરતે હો ! કિયામત કી તય્યારી કા આલમ ક્યા હોગા ! ઐ અબૂ ઝર (رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ) ! ક્યા મેં તુમ કો ઐસી શૈ કી ખબર ન દૂં જો તુમ્હેં કિયામત કે દિન નફ્અ દે ?” હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ ઝર ગિફારી صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને અર્ઝ કી : મેરે માં બાપ આપ (رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ) ને પર કુરબાન ઝરૂર ઇશાદિ ફરમાઈયે તો આપ (رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) ને ઇશાદિ ફરમાયા : “સખ્ત ગરમી કે મૌસિમ મેં હશર કે લિયે રોઝા રખો ઔર રાત કી તારીકી મેં દો રફ્અતેં પઢો તાકે કબ્ર મેં રોશની હો.” (مسووعة لابن ابي الدنيا، كتاب التهجيد وقيام الليل، الحديث ١٠، ج ١، ص ٢٤٧)

હઝરતે સય્યિદુના શફીક બલખી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْبَارِي ફરમાતે હૈં,
હમ ને પાંચ ચીઝોં કો પાંચ મેં પાયા (1) ગુનાહોં કે ઈલાજ કો નમાઝે
ચાશત મેં (2) કબ્રોં કી રોશની કો તહજજુદ મેં (3) મુન્કર નકીર કે
જવાબાત કો તિલાવતે કુરઆન મેં (4) પુલ સિરાત પર સે સલામત
ગુઝરને કો રોઝા ઔર સ-દકા વ ખૈરાત મેં (5) હશર મેં સાયએ અર્શ
પાને કો ગોશા નશીની મેં.

(مُلَخَّصًا مِنْ شَرْحِ الصُّدُور، ص ૧૬૬)

નમાઝે તહજજુદ અદા કરના એક મ-દની ઈન્આમ ભી હૈ
યુનાન્યે મ-દની ઈન્આમ નમ્બર 19 હૈ :
કયા આજ આપ ને નમાઝે તહજજુદ, ઈશરાક વ ચાશત ઔર અવ્વાબીન
અદા ફરમાએ ?

www.dawateislami.net

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

﴿17﴾ એક હઝાર અન્વાર

સય્યિદુલ મુબલિગીન, રહ્મતુલિલ આ-લમીન
ઈશાદ ફરમાતે હૈં કે “જિસ શખ્સ ને ઈદ કે દિન
તીન સો મરતબા سُبْحَنَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ પઢા ઔર ફૌત હો જાને વાલે
મુસલ્માનોં કી રૂહોં કો ઈસ કા સવાબ હદિયા ક્રિયા તો હર મુસલ્માન
કી કબ્ર મેં એક હઝાર અન્વાર દાખિલ હોતે હૈં ઔર જબ વોહ મરેગા
અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ ઉસ કી કબ્ર મેં એક હઝાર અન્વાર દાખિલ ફરમાએગા.”

(مكاشفة القلوب، ص ૩૦૮)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(18) નેકી કી દા'વત

અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા ને હઝરતે સય્યિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ عَلَيْهِ السَّلَام કી તરફ વહ્ય ફરમાઈ : “ભલાઈ કી બાતે ખુદ ભી સીખો ઔર દૂસરોં કો ભી સિખાઓ, મેં ભલાઈ સીખને ઔર સિખાને વાલોં કી કબ્રોં કો રોશન ફરમાઉંગા તાકે ઉન કો કિસી કિસ્મ કી વહ્શત ન હો.”

(حلیة الاولیاء ج ۶، ص ۵، رقم ۷۶۲۲)

મુબલ્લિગીન કી કબ્રે إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ જગ-મગાઝેંગી

અમીરે અહલે સુન્નત رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ઈસ રિવાયત કો નક્લ કરને કે બા'દ લિખતે હેં : ઈસ રિવાયત સે નેકી કી બાત સીખને સિખાને કા અજરો સવાબ મા'લૂમ હુવા. સુન્નતોં ભરા બયાન કરને યા દર્સ દેને ઔર સુનને વાલોં કે તો વારે હી ન્યારે હો જાએંગે, وَاللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ઉન કી કબ્રે અન્દર સે જગમગ જગમગ કર રહી હોંગી ઔર ઉન્હેં કિસી કિસ્મ કા ખોફ મહસૂસ નહીં હોગા. ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરતે હુએ નેકી કી દા'વત દેને વાલોં, મ-દની કાફિલે મેં સફર ઔર ફિકે મદીના કર કે મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા રોઝાના પુર કરને કી તરગીબ દિલાને વાલોં ઔર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ કી દા'વત પેશ કરને વાલોં નીઝ મુબલ્લિગીન કી નેકી કી દા'વત કો સુનને વાલોં કી કુબૂર ભી وَاللَّهُ عَزَّوَجَلَّ હુઝૂર મુફીઝુન્નૂર કે નૂર કે સદકે નૂરુન અલા નૂર હોંગી.

અતા હો “નેકી કી દા'વત” કા ખૂબ જઝબા કે

દૂં ધૂમ સુન્નતે મહબૂબ કી મયા યા રબ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(19) દુન્યા મેં મુસીબત ઉઠાના

કિસી બુઝુર્ગ عَلَيهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى ને હઝરતે સચ્ચિદુના હસન બિન ઝકવાન رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ को उन की वफ़ात के એક સાલ બા'દ ખ્વાબ મેં દેખા તો ઇસ્તિફ્સાર કિયા : કૌન સી કબ્રેં ઝિયાદા રોશન હેં ? ફરમાયા, દુન્યા મેં મુસીબતેં ઉઠાને વાલોં કી. (تنبيه المغترين، الباب الثالث، ص ١٦٦)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! વોહ ઘુપ અંધેરી કબ્ર જિસે દુન્યા કા કોઈ બર્કી બલબ રોશન નહીં કર સકતા إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ વોહ મીઠે મીઠે આકા صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે નૂર કે સદેકે પરેશાન હાલોં કે લિયે નૂર નૂર હો કર જગમગા ઉઠેગી.

ખ્વાબ મેં ભી એસા અન્ધેરા કબી દેખા ન થા જેસા અન્ધેરા હમારી કબ્ર મેં સરકાર હે યા રસૂલલ્લાહ આ કર કબ્ર રોશન કીજિયે ઝાત બેશક આપ કી તો મમ્બએ અન્વાર હે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّدٍ

(20) લોગોં કો તક્લીફ ન પહોંચાને કા ઇન્શામ

હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ કાહિલ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હે કે જો લોગોં કો તક્લીફ પહોંચાને સે બાઝ રહા, اَعْلَاهُ عَزَّوَجَلَّ ઉસે કબ્ર કી તક્લીફ સે બચાએગા. (المعجم الكبير، الحديث ٩٢٨، ج ١٨، ص ٣٦١)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! કિસી મુસલ્માન કી બિલા વજહે શર-ઈ દિલ આઝારી કબીરા ગુનાહ, હરામ ઓર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ. સુલ્તાને દો જહાન صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને

ઈબ્રત નિશાન હૈ : “ يَا مَنْ أَدَّى مُسْلِمًا فَقَدْ أَدَّى أَدْنَى وَمَنْ أَدْنَى فَقَدْ أَدَّى اللَّهَ ”
જિસ ને (બિલા વજહે શર-ઈ) કિસી મુસલ્માન કો ઈઝા દી ઉસ ને મુઝે ઈઝા દી ઔર જિસ ને મુઝે ઈઝા દી ઉસ ને અલ્લાહ ેઝ્ઝુલ્ કો ઈઝા દી.”

(المعجم الاوسط، ج ٢ ص ٣٨٦ الحديث ٣٦٠٧)

(21) ઈસાલે સવાબ

શફીઉલ મુઝ્નિબીન, જનાબે રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા કે કબ્ર મેં મચ્ચિત ડૂબતે હુએ ફરિયાદી
કી તરહ હોતી હૈ કે માં બાપ ભાઈ યા દોસ્ત કી દુઆએ ખૈર કે પહોંચને
કી મુન્તઝિર રહતી હૈ, ફિર જબ ઉસે દુઆ પહોંચ જાતી હૈ તો યેહ
ઉસે દુન્યા કી તમામ ને'મતોં સે ઝિયાદા પ્યારી હોતી હૈ ઔર અલ્લાહ
ઝમીન વાલોં કી દુઆ સે કબ્ર વાલોં કો સવાબ કે પહાડ દેતા હૈ
ઔર યકીનન ઝિન્દા કા મુર્દો કે લિયે દુઆએ મઝ્ફિરત કરના ઈન કે
લિયે તોહફા હૈ. (شعب الإيمان، باب في بر الوالدین، الحديث ٧٩٠٥، ج ٦، ص ٢٠٣)

મિન્દોં કા તોહફા

હઝરતે સચ્ચિદુના અનસ રَضِیَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં કે મેં ને
સરકારે મદીના, સુલ્તાને બા કરીના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સે સુના કે
“જબ કોઈ મચ્ચિત કો ઈસાલે સવાબ કરતા હૈ તો જિબ્રાઈલ (عَلَيْهِ السَّلَام)
ઉસે એક નૂરાની તબાક મેં રખ કર કબ્ર કે કનારે ખડે હો જાતે હેં ઔર
કહતે હેં : “ઐ ગહરી કબ્ર કે સાથી ! યેહ તોહફા તેરે ઘર વાલોં ને
ભેજા હૈ, ઈસે કબૂલ કર લે.” ફિર જબ વોહ સવાબ ઉસ કી કબ્ર મેં
દાખિલ હોતા હૈ તો વોહ મુર્દા ઉસ સે બેહદ ખુશી મહસૂસ કરતા હૈ

ઔર ઉસ કે વોહ પડોસી ગમગીન હો જાતે હૈં જિન કી તરફ કોઈ શૈ હદિયા નહીં કી ગઈ હોતી.”

(المعجم الاوسط للطبرانی، باب من اسمه محمد، الحديث ٦٥٠٤، ج ٥، ص ٣٧)

“હુઝુર” કે તીન હુઝુર કી નિરખત સે ઈસાલે સવાબ કી ૩ હિકાયત

(1) બાગ સ-દકા કર દિયા

હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે રિવાયત હૈ કે એક સહાબી ને અર્ઝ કી : “યા રસૂલલ્લાહ સે રિવાયત હૈ કે એક સહાબી ને અર્ઝ કી : “યા રસૂલલ્લાહ ! મેરી માં ફૌત હો ચુકી હૈ અગર મેં ઉસ કી તરફ સે સ-દકા દૂં તો ક્યા વોહ ઉસે નફ્અ પહોંચાએગા?” રહમતે દારૈન, તાજદારે હ-રમૈન رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا ને ઈશ્દિ ફરમાયા : “હાં.” ઉન્હોં ને અર્ઝ કી : “મેરે પાસ એક બાગ હૈ, આપ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا ગવાહ રહિયે મેં ને યેહ બાગ ઉસ કી તરફ સે સ-દકા કર દિયા.”

(الترمذی، کتاب الزکوۃ، باب ماجاء فی الصدقة، الحديث ٦٦٩ ج ٢، ص ٤٨)

(2) ફસાદી કી મઘિરત

હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન સાલેહ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે હૈં કે મેં ને અબૂ નવાસ કો (ઉસ કે મરને કે બા'દ) ખ્વાબ મેં દેખા કે વોહ બડી ને'મતોં મેં હૈ. મેં ને ઉસ સે કહા કે “अَللّٰهُھ تએالہ ने तेरे साथ क्या मुआ-मला किया?” उस ने जवाब दिया કે “अَللّٰهُھ तआला ने मेरी बज्जिश फरमाने के साथ साथ येह ने'मतें भी अता फरमाई हें.” मેं ने दरयाफ्त किया કે “तेरी मघि़रत का सबब क्या थीज बनी छावांके तू तो फ़सादी था?” उस ने कहा કે

“દર અસ્લ એક નેક શખ્સ રાત્રી કો કબ્રિસ્તાન મેં આયા ઓર અપની યાદર બિછા કર ઉસ પર દો રક્ષત નમાઝ પઢી ઓર ઉન દોનોં રક્ષતોં મેં દો હઝાર મરતબા સૂરએ ઇજ્લાસ યા’ની **قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ** પઢ કર ઉસ કા સવાબ તમામ કબ્રિસ્તાન વાલોં કો બખ્શ દિયા. યુનાન્યે ઇસ કી બ-ર-કત સે **أَعْلَاهُ** **عَزَّ وَجَلَّ** ને તમામ કબ્રિસ્તાન વાલોં કી મઘિરત ફરમા દી ઓર ચૂંકે મેં ભી ઇન તમામ મેં શામિલ થા લિહાઝા મુઝે ભી બખ્શ દિયા.”

(شرح الصدور، ص ۲۹۲)

(3) રોઝાના એક કુરઆને પાક ઈસાલે સવાબ કરને વાલા નૌ જવાન

એક બુઝુર્ગ **رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ** ઇશદિ ફરમાતે હેં કે કિસી શખ્સ ને ખ્વાબ મેં દેખા કે કબ્રિસ્તાન કી તમામ કબ્રેં ફટ ગઈ હેં ઓર મુદે ઉન સે બાહર નિકલ કર જલ્દી જલ્દી ઝમીન સે કોઈ ચીઝ સમેટ રહે હેં, લેકિન મુદોં મેં સે એક શખ્સ ફારિગ બેઠા હુવા હૈ, વોહ કુછ નહીં યુનતા. ઇસ શખ્સ ને ઉસે જા કર સલામ કિયા ઓર પૂછા : “યેહ લોગ ક્યા યુન રહે હેં?” ઉસ ને જવાબ દિયા : “ઝિન્દા લોગ જો કુછ સ-દકા, દુઆ યા દુરુદ વગૈરા ઇસ કબ્રિસ્તાન વાલોં કો ભેજતે હેં, ઉસ કી બ-ર-કાત સમેટ રહે હેં.” ઇસ ને કહા : “તુમ ક્યું નહીં યુનતે?” જવાબ દિયા : “મુઝે ઇસ વજહ સે ફરાગત હૈ કે મેરા એક બેટા હાફિઝે કુરઆન હૈ જો ફુલાં બાઝાર મેં હલ્વા બેચતા હૈ, વોહ રોઝાના એક કુરઆને પાક પઢ કર મુઝે બખ્શતા (યા’ની ઇસાલે સવાબ કરતા) હૈ.” યેહ શખ્સ સુબહ ઉસી બાઝાર મેં ગયા, દેખા કે એક નૌ જવાન હલ્વા બેચ રહા હૈ ઓર ઉસ કે હોંટ હિલ રહે હેં. ઉસ શખ્સ ને જબ નૌ જવાન સે પૂછા “તુમ ક્યા પઢ રહે હો?” તો ઉસ ને જવાબ

દિયા કે મેં રોઝાના એક કુરઆને પાક પઢ કર અપને વાલિદૈન કો બખ્શતા (યા'ની ઈસાલે સવાબ કરતા) હૂં, ઈસી કી તિલાવત કર રહા હૂં. કુછ અર્સે બા'દ ઉસ ને ખ્વાબ મેં દોબારા ઉસી કબ્રિસ્તાન કે મુદોં કો કુછ યુનતે હુએ દેખા, ઈસ મરતબા વોહ શખ્સ ભી યુનને મેં મસરૂફ થા કે જિસ કા બેટા ઉસે કુરઆને પાક પઢ કર બખ્શા (યા'ની ઈસાલે સવાબ) કરતા થા, ઉસે યુનતે દેખ કર ઈસે બહુત તઅજજુબ હુવા, ઈતને મેં ઉસ કી આંખ ખુલ ગઈ. સુબ્હ ઉઠ કર ઉસી બાઝાર મેં ગયા ઔર તહકીક કી તો મા'લૂમ હુવા કે હલ્વા બેચને વાલે નૌ જવાન કા ભી ઈન્તિકાલ હો ચુકા હૈ. (روض الرياحين، الحكاية السابعة والخمسون بعد المائة، ص ۱۷۷)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

﴿22﴾ સ-દકા દેને સે કબ્ર કી ગરમી દૂર હોતી હૈ

હઝરતે સય્યિદુના ઉકબા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સય્યિદુલ મુબલિગીન, રહ્મતુલિલ આ-લમીન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “બેશક કિસી શખ્સ કા સ-દકા ઉસ કી કબ્ર સે ગરમી કો દૂર કર દેતા હૈ ઔર કિયામત કે દિન મોમિન અપને સ-દકે કે સાએ મેં હોગા.” (المعجم الكبير، الحديث ۷۸۸، ج ۱، ص ۲۸۶)

રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કીજિયે

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! રાહે ખુદા غَزَّوَجَلَّ મેં ખર્ચ કરને મેં ફાએદા હી ફાએદા હૈ, આખિરત મેં અજરો સવાબ કી હકદારી તો હૈ હી, બા'ઝ અવકાત દુન્યા મેં ભી ઈઝાફે કે સાથ હાથોં હાથ ઉસ કા ને'મલ બદલ અતા કિયા જાતા હૈ ઔર યેહ યકીની બાત હૈ કે રાહે ખુદા غَزَّوَجَلَّ મેં દેને સે બઢતા હૈ ઘટતા નહીં જૈસા કે

હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં : દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર, મક્કી મ-દની સરકાર وَاللهُ وَاسْلَمُ ને ઇશાદિ ફરમાયા : સ-દકા માલ મેં કમી નહીં કરતા ઔર **اَللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ** મુઆફ કરને કી વજહ સે બન્દે કી ઇઝ્ઝત હી બઢાતા હૈ ઔર જો **اَللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ** તઆલા કી રિઝા કી ખાતિર ઇન્કિસારી કરતા હૈ તો **اَللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ** ઉસે બુલન્દી અતા ફરમાતા હૈ. (صحیح مسلم ص ۱۳۹۷ حدیث ۲۵۸۸)

અપને સ-દકાત દા'વતે ઇસ્લામી કો દીજીયે

तब्लीग़े कुरआनो सुन्नत की आलमगीर तहरीक द्वा'वते इस्लामी 41 से ज़ियादा शो'बाजत में म-दनी काम कर रही है. बराअे करम ! अपनी जकात व उश्र और स-दकात व ખૈરાત દા'વતે ઇસ્લામી કો દેને કે સાથ સાથ અપને રિશ્તેદારોં, પડોસિયોં ઔર દોસ્તોં પર ભી ઇન્ફિરાદી કોશિશ ફરમા કર ઇન કે જકાત વ ઉશર ઔર દીગર અતિય્યાત દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની મર્કઝ પર પહોંચા કર યા કિસી ઝિમ્માદાર ઇસ્લામી ભાઈ કો દે કર યા મ-દની મર્કઝ પર ફોન કર કે કિસી ઇસ્લામી ભાઈ કો તલબ ફરમા કર ઉન્હેં ઇનાયત ફરમા દીજીયે. **اَللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ** આપ કા સીના મદીના બનાએ. **اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم**

મ-દની મર્કઝ દા'વતે ઇસ્લામી ફૈઝાને મદીના

પેટ્રોલ પંપ કે પાસ, ત્રી કોનિયા બગીચે કે સામને,

મિરઝા પૂર, અહમદઆબાદ, ગુજરાત.

ફોન : 09327126325

www.dawateislami.net

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّدٍ

હૈરાન હુએ ઔર અલ્લાહ ﷻ કી બારગાહ મેં અર્જ કી : યા અલ્લાહ ﷻ ! મુઝે ઈસ કા રાઝ બતા દે કે પહલે ઈસ પર અઝાબ ક્યું હો રહા થા ઔર અબ ઈસે જન્નત કી ને'મતેં કેસે મિલ ગઈ ? અલ્લાહ ﷻ ને ઈશાદિ ફરમાયા : “ઐ ઈસા ! યેહ સપ્ત ગુનહગાર ઔર બદકાર થા, ઈસ વજહ સે અઝાબ મેં ગરિફતાર થા, મરને કે બા'દ ઈસ કે ઘર લડકા પૈદા હુવા ઔર આજ ઈસ કો મદ્રસે ભેજા ગયા, ઉસ્તાઝ ને ઉસે બિસ્મિલ્લાહ પઢાઈ, મુઝે હયા આઈ કે મેં ઝમીન કે અન્દર ઉસ શખ્સ કો અઝાબ દૂ જિસ કા બચ્ચા ઝમીન પર મેરા નામ લે રહા હૈ.”

(التفسير الكبير، الباب الحادي عشر، ج ١، ص ١٥٥)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ઈલ્મે દીન સિખાને કા એક ઝરીઆ દા'વતે ઈસ્લામી કે મદારિસુલ મદીના ઔર જામિઆતુલ મદીના ભી હેં જહાં પર હઝારહા ત-લબા વ તાલિબાત અલગ અલગ ઈલ્મે દીન હાસિલ કરતે હેં.

મેરી આને વાલી નસ્લેં તેરે ઈશક હી મેં મયલેં

ઉન્હેં નેક તૂ બનાના મ-દની મદીને વાલે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيِّهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

(30) મુસલ્માન કે દિલ મેં ખુશી દાખિલ કરને કા સવાબ

નબિય્યે રહમત, શફીએ ઉમ્મત, કાસિમે ને'મત
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيِّهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઈશાદિ ફરમાયા : “જો શખ્સ કિસી મોમિન કે દિલ મેં ખુશી દાખિલ કરતા હૈ અલ્લાહ ﷻ ઉસ ખુશી સે એક ફિરિશ્તા પૈદા ફરમાતા હૈ જો અલ્લાહ ﷻ કી ઈબાદત ઔર ઝિક્ર મેં મસરૂફ રહતા હૈ. જબ વોહ બન્દા અપની કબ્ર મેં ચલા જાતા હૈ તો વોહ ફિરિશ્તા ઉસ કે પાસ આ કર પૂછતા હૈ : “કયા તૂ મુઝે નહીં

પહચાનતા ?” વોહ કહતા હૈ કે “તૂ કૌન હૈ ?” તો વોહ ફિરિશ્તા કહતા હૈ કે “મેં વોહ ખુશી હું જિસે તૂને ફુલાં કે દિલ મેં દાખિલ કિયા થા, આજ મેં તેરી વહ્શત મેં તુઝે ઉન્સ પહોંચાઉંગા ઔર સુવાલાત કે જવાબાત મેં સાબિત કદમ રખૂંગા ઔર તુઝે રોઝે કિયામત કે મનાઝિર દિખાઉંગા ઔર તેરે લિયે તેરે રબ ેઝ્જલ્ કી બારગાહ મેં સિફારિશ કરૂંગા ઔર તુઝે જન્નત મેં તેરા ઠિકાના દિખાઉંગા.”

(التَّوْبَةُ وَالتَّوْبَةُ، كتاب البر والصلة، باب التَّوْبَةِ فِي قَضَاءِ حَوَائِجِ الْمُسْلِمِينَ، الْحَدِيثُ ٢٣، ج ٣، ص ٢٦٦)

કિસી કે દિલ મેં ખુશી દાખિલ કરના કિતના આસાન મગર ઈસ કા ઈન્આમ કિતના શાનદાર હૈ, મગર યેહ ફઝીલત ઉસી વક્ત હાસિલ હો સકેગી જબ વોહ ખુશી ઐન શરીઅત કે મુતાબિક હો યુનાન્યે અગર ઔરત ને શોહર કો ખુશ કરને કે લિયે બે પદગી કી યા બેટે ને બાપ કો ખુશ કરને કે લિયે દાઢી મુંડા દી યા એક મુઢી સે ઘટા દી તો વોહ ઈસ ફઝીલત કા હરગિઝ હકદાર નહીં હોગા બલકે મુબ્તલાએ અઝાબે નાર હોગા. હમ ેઝ્જલ્ કે ગઝબ સે પનાહ માંગતે હૈં ઔર ઉસ સે રહમત કા સુવાલ કરતે હૈં.

કિસી કે દિલ મેં ખુશી દાખિલ કરને કે ચઢ કામ

✽ કિસી પ્યાસે કો પાની પિલા દેના ✽ કિસી ભૂકે કો ખાના ખિલા દેના ✽ કોઈ દુઆ કે લિયે કહે તો ફૌરન ઉસ કે લિયે દુઆ કર દેના ✽ ઝરૂરત મન્દ કી મદદ કરના ✽ હાજત મન્દ કો કર્ઝ દેના ✽ તંગદસ્ત મકરૂઝ કો કર્ઝ અદા કરને મેં મોહલત દેના ✽ ગરીબ મરીઝ કી ઈયાદત કો જાના ✽ મુસ્કરા કર બાત કરના ✽ કોઈ

ગ-લતી કર બેઠે તો ઉસ સે દર ગુઝર કરના * પસન્દીદા ચીઝ ખિલાના
* અહમ મવાકેઅ પર તોહફા દેના * વાલિદૈન કી ખિદમત કરના
* મઝલૂમ કી મદદ કરના * દૌરાને સફર બેઠને કે લિયે જગહ દે દેના.

રહેં ભલાઈ કી રાહોં મેં ગામઝન હર દમ

કરેં ન રુખ મેરે પાઉં ગુનાહ કા યા રબ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

અમાબે ઠગ સે મહફૂઝ રહબે વાબે ખુશ બચીબ

(1) શહીદ અમાબે કબ્ર સે મહફૂઝ રહતા હૈ

હઝરતે સય્યિદુના મિકદામ બિન મા'દી કરિ-બِاللهِ تَعَالَى عَنْهُ

સે રિવાયત હૈ કે “શહન્શાહે ખુશ ખિસાલ, પૈકરે હુસ્નો જમાલ
www.dawateislami.net
صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “બેશક અલ્લાહ શહીદ કો
છ ઈન્આમ અતા ફરમાતા હૈ : (1) ઉસ કે ખૂન કા પહલા કતરા
ગિરતે હી ઉસ કી મગ્ફિરત ફરમા દેતા હૈ ઓર જન્નત મેં ઉસે ઉસ કા
ઠિકાના દિખા દેતા હૈ (2) ઉસે અમાબે કબ્ર સે મહફૂઝ ફરમાતા હૈ
(3) કિયામત કે દિન ઉસે બડી ઘબરાહટ સે અમ્ન અતા ફરમાએગા
(4) ઉસ કે સર પર વકાર કા તાજ રખેગા જિસ કા યાકૂત દુન્યા ઓર
ઈસ કી હર ચીઝ સે બેહતર હોગા (5) ઉસ કા હૂરોં મેં સે 72 હૂરોં કે
સાથ નિકાહ કરાએગા (6) ઉસ કી સત્તર રિશ્તેદારોં કે હક મેં શફાઅત
કબૂલ ફરમાએગા.”

(ابن ماجه، كتاب الجهاد، باب فضل الشهادة في سبيل الله، الحديث ٢٧٩٩، ج ٣، ص ٣٦٠)

(2) પેટ કે મરઝ મેં મરને વાલા

સચ્ચિદુસ્સાલિહીન, સચ્ચિદુલ મુર-સલીન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા કે જિસે ઉસ કે પેટ ને મારા (યા'ની જિસે પેટ કી તકલીફ કી વજહ સે મૌત આઈ) તો ઉસે અઝાબે કબ્ર ન હોગા.

(جامع الترمذی، کتاب الجنائز، باب ماجاء فی الشہداء من ہم، الحدیث ۱۰۶۶، ج ۲، ص ۳۳۴)

મુફ્તસિરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَان ફરમાતે હેં : પેટ કી બીમારી સે મરને વાલા અઝાબે કબ્ર સે મહફૂઝ હૈ ક્યૂંકે ઇસે દુન્યા મેં ઇસ મરઝ કી વજહ સે બહુત તકલીફ પહોંચ ચુકી હૈ, યેહ તકલીફે કબ્ર કા દફ્ઠય્યા બન ગઈ.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 2, સ. 425, 426)

(3) જુમુઆ કે દિન ફૌત હોને વાલા

મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્મે બઝમે હિદાયત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “જો મુસલમાન જુમુઆ કે દિન યા જુમુઆ કી રાત ફૌત હો જાએ તો **اللَّهُ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કો અઝાબે કબ્ર સે મહફૂઝ રખતા હૈ.”

(جامع الترمذی، کتاب الجنائز، باب فیمن مات يوم الجمعة، الحدیث ۱۰۷۶، ج ۲، ص ۳۳۹)

મુફ્તસિરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَان ફરમાતે હેં : યા'ની જુમુઆ કી શબ યા જુમુઆ કે દિન મરને વાલે મોમિન સે ન હિસાબે કબ્ર હો ન અઝાબે કબ્ર ક્યૂંકે ઇસ દિન કી મૌત શહાદત કી મૌત હૈ ઓર શહીદ હિસાબ વ અઝાબ સે મહફૂઝ હૈ જૈસા કે દીગર રિવાયાત મેં હૈ હમ પહલે બતા ચુકે હેં કે

પેશકશઃ મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇલ્મિય્યા (દા'વતે ઇસ્લામી)

(યા'ની મેં ગવાહી દેતા હું કે અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, ઔર મેં ગવાહી દેતા હું કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) કે રસૂલ હેં) તો કહા કરતા : “ يَا'نِيْ اَشْهَدُ بِمَا شَهِدْتُ بِهِ ” જિસ કી તૂ ગવાહી દેતા હૈ ઉસી કી ગવાહી મેં ભી દેતા હું.” ઔર દૂસરોં સે ભી કહતા થા કે યેહી કહો. (الموسوعة لابن ابي الدنيا، الحديث ٣١٩، ج ٥، ص ٥٠٠)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! જિસ તરહ હર બુરાઈ સે બચના ઝરૂરી હૈ ઇસી તરહ છોટી સે છોટી નેકી છોડની નહીં ચાહિયે ક્યા મા'લૂમ કે વોહ નેકી જો બ ઝાહિર બહુત આસાન નઝર આતી હૈ હમારી બખ્શિશ કા વસીલા બન જાએ. ઇસ હિકાયત સે કિસી કો યેહ ગલત ફહમી ન હો જાએ કે **مَعَاذَ اللّٰهِ عَزَّوَجَلَّ** ખૂબ જી ભર કે ગુનાહ કરતે રહેંગે, થોડી બહુત નેકિયાં કર લિયા કરેંગે કોઈ ન કોઈ નેકી બખ્શિશ કા સબબ બન હી જાએગી, ઔસા સોચના નાદાની હૈ ક્યૂંકે **اَللّٰهُ** તઆલા બે નિયાઝ હૈ વોહ ચાહે તો નેકિયોં કે પહાડ ખડે કરને વાલે કો સિર્ફ એક ગુનાહ કી વજહ સે જહન્નમ મેં ભેજ દે ઔર અગર ચાહે તો ગુનાહોં કે દફતર ભરે હોને કે બા વુજૂદ કિસી કો મહૂઝ એક નેકી કી વજહ સે બખ્શ દે, બહર હાલ યેહ સબ ઉસ કી મરઝી પર મૌકૂફ હૈ, હમેં ખૂબ ખૂબ નેકિયાં કરને ઔર ગુનાહોં સે બચને કી સમૂચ કરની ચાહિયે. નીઝ ઇસ હિકાયત સે ઝિમ્નન અઝાન કા જવાબ દેને કા ફાએદા ભી મા'લૂમ હુવા, જવાબે અઝાન કી અહાદીસે મુબા-રકા મેં બડી ફઝીલત આઈ હૈ યુનાન્યે દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કે મતબૂઆ રિસાલે “ફૈઝાને અઝાન” મેં હૈ :

અઝાન કે જવાબ કી ફઝીલત

મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને એક બાર ફરમાયા :
 ઐ ઔરતો ! જબ તુમ બિલાલ કો અઝાન વ ઇકામત કહતે સુનો તો
 જિસ તરહ વોહ કહતા હૈ તુમ ભી કહો કે **اَللّٰهُمَّ** તુમ્હારે
 લિયે હર કલિમે કે બદલે એક લાખ નેકિયાં લિખેગા ઔર એક હઝાર
 દ-રજાત બુલન્દ ફરમાએગા ઔર એક હઝાર ગુનાહ મિટાએગા.
 ખવાતીન ને યેહ સુન કર અર્ઝ કી, યેહ તો ઔરતોં કે લિયે હૈ મદીને કે
 લિયે ક્યા હૈ ? ફરમાયા : મદીને કે લિયે દુગના.

(તારીખ دِمشق لابن عَسَاكِر ج ૦૦ ص ૭૦)

3 કરોડ 24 લાખ નેકિયાં કમાઈયે

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! **اَللّٰهُمَّ** કી રહમત પર
 કુરબાન ! ઉસ ને હમારે લિયે નેકિયાં કમાના, અપને દ-રજાત બઢવાના
 ઔર ગુનાહ બખ્શવાના કિસ કદર આસાન ફરમા દિયા હૈ મગર
 અફસોસ ! ઇતની આસાનિયોં કે બા વુજૂદ ભી હમ ગફલત કા
 શિકાર રહતે હૈં. પેશ કર્દા હદીસે મુબારક મેં જવાબે અઝાન કી જો
 ફઝીલત બયાન હુઈ હૈ ઉસ કી તફ્સીલ મુલા-હઝા ફરમાઈયે :

“**اَللّٰهُمَّ اَكْبِرْ**” યેહ દો કલિમાત હૈં ઇસ તરહ પૂરી
 અઝાન મેં **15** કલિમાત હૈં. અગર કોઈ ઇસ્લામી બહન એક અઝાન
 કા જવાબ દે યા'ની **مُؤَذِّن** જો કહતા જાએ ઇસ્લામી બહન ભી
 દોહરાતી જાએ તો ઉસ કો **15** લાખ નેકિયાં મિલેંગી. **15** હઝાર દ-રજાત
 બુલન્દ હોંગે ઔર **15** હઝાર ગુનાહ મુઆફ હોંગે. ઔર ઇસ્લામી
 ભાઈયોં કે લિયે યેહ સબ દુગના હૈ. ફજ કી અઝાન મેં દો મરતબા

اَلصَّلٰوةُ خَيْرٌ مِّنَ النَّوْمِ હૈ તો ફજ કી અઝાન મેં 17 કલિમાત હો ગએ
 ઔર યું ફજ કી અઝાન કે જવાબ મેં 17 લાખ નેકિયાં, 17 હઝાર દ-રજાત
 કી બુલન્દી ઔર 17 હઝાર ગુનાહોં કી મુઆફી મિલી ઔર ઇસ્લામી
 ભાઈયોં કે લિયે દુગના. ઇકામત મેં દો મરતબા قَدَقَامَتِ الصَّلٰوةُ ભી
 હૈ યું ઇકામત મેં ભી 17 કલિમાત હુએ તો ઇકામત કે જવાબ કા
 સવાબ ભી ફજ કી અઝાન કે જવાબ જિતના હુવા. અલ હાસિલ
 અગર કોઈ ઇસ્લામી બહન એહતિમામ કે સાથ રોઝાના પાંચોં નમાઝોં
 કી અઝાનોં ઔર પાંચોં ઇકામતોં કા જવાબ દેને મેં કામ્યાબ હો જાએ તો
 ઉસે રોઝાના એક કરોડ બાસઠ લાખ નેકિયાં મિલેંગી, એક લાખ બાસઠ
 હઝાર દ-રજાત બુલન્દ હોંગે ઔર એક લાખ બાસઠ હઝાર ગુનાહ મુઆફ
 હોંગે ઔર ઇસ્લામી ભાઈ કો દુગના યા'ની 3 કરોડ 24 લાખ નેકિયાં
 મિલેંગી, 3 લાખ 24 હઝાર દ-રજાત બુલન્દ હોંગે ઔર 3 લાખ 24 હઝાર
 ગુનાહ મુઆફ હોંગે.

અઝાન વ ઇકામત કે જવાબ કા તરીકા

મુઅઝ્ઝિન સાહિબ કો ચાહિયે કે અઝાન કે કલિમાત ઠહર
 ઠહર કર કહે. اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ દોનોં મિલ કર (બિગૈર સક્તા કિયે એક
 સાથ પઢને કે એ'તિબાર સે) એક કલિમા હેં દોનોં કે બા'દ સક્તા કરે (યા'ની
 ચુપ હો જાએ) ઔર સક્તે કી મિકદાર યેહ હૈ કે જવાબ દેને વાલા
 જવાબ દે લે, સક્તે કા તર્ક મકરૂહ હૈ ઔર એસી અઝાન કા ઇઆદા
 મુસ્તહબ હૈ. (دُرْمُخْتَارُ وَرَدُ الْمُحْتَار ج ۲ ص ۶۶) જવાબ દેને વાલે કો ચાહિયે કે
 જબ મુઅઝ્ઝિન સાહિબ اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَر કહ કર સક્તા કરેં યા'ની

ખામોશ હોં ઉસ વક્ત અકબરુલ્લે અકબર કહે. ઈસી તરહ દીગર કલિમાત કા જવાબ દે. જબ મુઅઝ્ઝિન પહલી બાર અલ્લે મુહમ્મદારસૂલુલ્લે કહે યેહ કહે : તરજમા : આપ પર દુરુદ હો યા રસૂલલ્લાહ (صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) (رَدُّ الْمُحْتَار ج ۲ ص ۸۴)

જબ દોબારા કહે, યેહ કહે :

قُرَّةُ عَيْنِي بِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ યા રસૂલલ્લાહ ! આપ સે મેરી આંખોં કી ઠન્ક હૈ

और हर बार अंगूठों के नाभुन आंखों से लगा ले, आभिर में कहे :
اللَّهُمَّ مَتَّعْنِي بِالسَّعَةِ وَالْبَصَرِ ઐ અલ્લાહ ! મેરી સુનને ઔર દેખને કી કુવ્વત સે મુઝે નફ્ અ અતા (أَيْضًا)
ફરમા.

જો ઔસા કરે સરકારે મદીના વસૂલુલ્લે ઉસે અપને પીછે પીછે જન્નત મેં લે જાએંગે. (أَيْضًا)
حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ और حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ (ચારોં બાર) કહે ઔર બેહતર યેહ હૈ કે દોનોં કહે (યા'ની મુઅઝ્ઝિન ને જો કહા વોહ ભી કહે ઔર લાહોલ ભી) બલ્કે મઝીદ યેહ ભી મિલા લે :

مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُن તરજમા : જો અલ્લાહ ગ્રૂં ને ચાહા હુવા, જો નહીં ચાહા ન હુવા

(دُرِّمُخْتَار وَرَدُّ الْمُحْتَار ج ۲ ص ۸۲، عالمگیری ج ۱ ص ۵۷)

જવાબ મેં કહે :

صَدَقْتَ وَبَرَّرْتَ وَبِالْحَقِّ نَطَقْتَ તરજમા : તૂ સચ્ચા ઔર નેકકાર હૈ ઔર તૂને હક કહા હૈ.

(دُرِّمُخْتَار وَرَدُّ الْمُحْتَار ج ۲ ص ۸۳)

ઈકામત કા જવાબ મુસ્તહબ હૈ. ઈસ કા જવાબ ભી ઈસી તરહ હૈ ફક્ર ઈતના હૈ કે قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ કે જવાબ મેં કહે :

તરજમા : اَقَامَهَا اللهُ وَادَامَهَا مَا دَامَتِ
કાઈમ રખે જબ તક આસ્માન ઓર
السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ
ઝમીન હેં.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 473, ૦૪ ص ૧ (عَلَيْكَرَى ج 1) (નમાઝ કે અહકામ, સ. 4 તા 9)

(2) સૂરએ કહફ કી તિલાવત કી બ-ર-કત

સૈફુદ્દીન બલબાન કા બયાન હૈ કે મેં ને કબ્રિસ્તાન મેં એક શખ્સ કો દેખા કે વોહ એક કબ્ર કે પાસ રોતે હુએ તિલાવત કર રહા હૈ ઓર દુઆએ માંગ રહા હૈ, મેરે પૂછને પર ઉસ ને બતાયા : યેહ મેરે દોસ્ત કી કબ્ર હૈ, ઈસ ને તિલાવત કરતે હુએ મેરી નિગાહોં કે સામને દમ તોડા, તદફીન કે બા'દ મેં ને ઈસે ખ્વાબ મેં દેખા તો હાલ દરયાફત કિયા, ઈસ ને બતાયા, જબ તુમ લોગ મુઝે કબ્ર મેં રખ કર ચલે ગએ તો એક ગઝબ નાક કુત્તા મેરી તરફ બઢા, કરીબ થા કે વોહ મુઝ પર હમ્લા કર દેતા મગર એક ઈન્તિહાઈ ખૂબ સૂરત વ પાકીઝા બુરુગ વહાં તશરીફ લે આએ ઓર કુત્તે કો વહાં સે ભગા દિયા ઓર મેરે પાસ બેઠ ગએ, ઉન કી સોહબત સે મુઝે બહુત સુકૂન મિલા, મેં ને ઉન સે પૂછા : આપ કૌન હેં ? ફરમાયા : તુમ જુમુઆ કે દિન સૂરએ કહફ પઢા કરતે થે મેં ઉસી કા સવાબ હું.

(الدرالكامنة في اعيان المائة لابن حجر عسقلاني ج 5 ص 302)

(3) કલ્મ મેં લાયબેરી

હાફિઝ અબુલ ઉલા હમદાની عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْعَظِيمِ કો ઉન કી વફાત કે બા'દ કિસી ને એક એસે શહરે ઇસ્મ મેં દેખા કે જિસ કે દરો દીવાર સબ કિતાબોં કે બને હુએ થે. ઉન સે ઇસ કા સબબ પૂછા ગયા તો બતાયા કે મેં ને **اَللّٰهُ** عَزَّوَجَلَّ સે દુઆ કી થી કે જિસ તરહ મેં દુન્યા મેં ઇસ્મ મેં મસરૂફ હૂં ઇસી તરહ આખિરત મેં ભી મસરૂફ રહૂં. લિહાઝા યહાં પર ભી મુઝે યેહી મસરૂફિયત નસીબ હુઈ હૈ.

(شرح الصدور ص ۱۹۰)

(4) શૈખેન કે દીવાને કી નજાત

શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નત اَمَامَت بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ અપને રિસાલે “મુર્દે કે સદમે” સફહા 38 પર લિખતે હૈં : “એક શખ્સ કો ઇન્તિકાલ કે બા'દ ખ્વાબ મેં દેખ કર પૂછા ગયા : **يَا مَافَعَلَ اللَّهُ بِكَ** : યા'ની અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ને આપ કે સાથ કયા મુઆ-મલા ફરમાયા ? જવાબ દિયા : **اَللّٰهُ** عَزَّوَجَلَّ ને મેરી મફિરત ફરમા દી. પૂછા : મુન્કર નકીર કે સાથ કેસી ગુઝરી ? જવાબ દિયા : **اَللّٰهُ** عَزَّوَجَلَّ કે કરમ સે મેં ને ઉન સે અર્ઝ કી, હઝરતે અબૂ બક્ર સિદીક વ ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا કે વસીલે સે મુઝે છોડ દીજિયે. તો ઉન મેં સે એક ને દૂસરે સે કહા : ઇસ ને બહુત હી બુરુર્ગ હસ્તિયોં કા વસીલા પેશ કિયા હૈ લિહાઝા ઇસ કો છોડ દો. યુનાન્યે વોહ મુઝે છોડ કર તશરીફ લે ગએ.

(مُلَخَّصًا مِنْ شَرْحِ الصُّدُور، باب فتنة القبر النخ، ص ۱۴۱)

(5) ઔલિયા કે નામ લેવા કી નજાત

એક નેક શખ્સ જો હઝરતે સય્યિદુના અબૂ યઝીદ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْمَجِيدِ કે દીવાને ઔર આપ કે ગાશિયા બરદાર યા'ની ફરમાં બરદાર ખાદિમ

થે, ઉન કી વફાત હો ગઈ, તદફીન કે બા'દ કબ્ર શરીફ કે પાસ મૌજૂદ બા'ઝ અફરાદ ને સુના વોહ મુન્કર નકીર સે કહ રહે થે :
 “મુઝ સે કયું સુવાલાત કરતે હો મૈં તો અબૂ યઝીદ કે ગાશિયા બરદારોં મેં સે હૂં.” યુનાન્યે મુન્કર નકીર ઉન્હેં છોડ કર તશરીફ લે ગએ.

(مُلَخَّصًا مِنْ شَرْحِ الصُّلُوبِ، بَابُ فِتْنَةِ الْقَبْرِ، ص ١٤٢)

દા'વતે ઇસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે મ-દની કાફિલોં મેં સફર ઔર રોઝાના ફિકે મદીના કે ઝરીએ મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા પુર કર કે હર માહ અપને યહાં કે ઝૈલી નિગરાન કો જમ્અ કરવાને કા મા'મૂલ બના લીજિયે. **إِنَّ لِلَّهِ عِزُّوْعَ** ઇસ કી બ-ર-કત સે ઇમાન કી હિફાઝત ઔર સુન્નતોં પર અમલ કા ઝેહૂન બનેગા નીઝ અઝાબે કબ્ર સે નજાત કા સામાન હોગા.” (મુદ્દે કે સદમે, સ. 93)

(6) બેશક મુઝે દો જબ્બતેં અતા કી ગઈ

અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂક **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** કે ઝમાનએ મુબારક મેં એક નૌ જવાન બહુત મુત્તકી વ પરહેઝ ગાર વ ઇબાદત ગુઝાર થા. હઝરતે ઉમર **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** ભી ઉસ કી ઇબાદત પર તઅજજુબ ક્રિયા કરતે થે. વોહ નૌ જવાન નમાઝે ઇશા મસ્જિદ મેં અદા કરને કે બા'દ અપને બૂઢે બાપ કી ખિદમત કરને કે લિયે જાયા કરતા થા. રાસ્તે મેં એક ખૂબરૂ ઔરત ઉસે અપની તરફ બુલાતી ઔર છેડતી થી, લેકિન યેહ નૌ જવાન ઉસ પર તવજજોહ દિયે બિગૈર નિગાહેં ઝુકાએ જાયા કરતા થા. આખિર કાર એક દિન વોહ નૌ જવાન શૈતાન કે વર-ગલાને ઔર ઉસ ઔરત કી દા'વત પર બુરાઈ કે ઇરાદે સે ઉસ કી જાનિબ બઢા, લેકિન જબ દરવાઝે પર પહોંચા તો

ઉસે **અલ્લાહ** તઆલા કા યેહ ફરમાને આલીશાન યાદ આ ગયા :

۞ إِنَّا لَنَرِيكَ تَقْوَاهُ إِذَا مَسَّهُمْ طُغْيَانٌ ۝
 ۞ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ
 مُبْصُرُونَ ۞

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક
 વોહ જો ડર વાલે હૈં જબ ઉન્હેં કિસી
 શૈતાની ખયાલ કી ઠેસ લગતી હૈ
 હોશિયાર હો જાતે હૈં ઉસી વક્ત ઉન
 કી આંખે ખુલ જાતી હૈં.

(પ.૯, અعرાફ ૨૦૧)

ઈસ આયતે પાક કે યાદ આતે હી ઉસ કે દિલ પર **અલ્લાહ**
 તઆલા કા ખૌફ ઈસ કદર ગાલિબ હુવા કે વોહ બેહોશ હો કર
 ઝમીન પર ગિર ગયા. જબ યેહ બહુત દેર તક ઘર ન પહોંચા તો ઉસ
 કા બૂઢા બાપ ઉસે તલાશ કરતા હુવા વહાં પહોંચા ઔર લોગોં કી
 મદદ સે ઉસે ઉઠવા કર ઘર લે આયા. હોશ આને પર બાપ ને તમામ
 વાકિઆ દરયાફત કિયા, નૌ જવાન ને પૂરા વાકિઆ બયાન કર કે
 જબ ઈસ આયતે પાક કા ઝિક્ર કિયા તો એક મરતબા ફિર ઉસ પર
અલ્લાહ તઆલા કા શદીદ ખૌફ ગાલિબ હુવા, ઉસ ને એક ઝોરદાર
 ચીખ મારી ઔર ઉસ કા દમ નિકલ ગયા. રાતોં રાત હી ઉસ કે ગુસ્લ
 વ કફન વ દફન કા ઈન્તિઝામ કર દિયા ગયા. સુબહ જબ યેહ
 વાકિઆ હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂક رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કી ખિદમત મેં
 પેશ કિયા ગયા તો આપ ઉસ કે બાપ કે પાસ તા'ઝિયત કે લિયે
 તશરીફ લે ગએ. આપ ને ઉસ સે ફરમાયા કે “હમેં રાત કો હી
 ઈતિલાઅ ક્યૂં નહીં દી, હમ ભી જનાઝે મેં શરીક હો જાતે?” ઉસ ને
 અર્ઝ કી, “અમીરુલ મુઅમિનીન ! આપ કે આરામ કા ખયાલ કરતે
 હુએ મુનાસિબ મા'લૂમ ન હુવા.” આપ ને ફરમાયા કે “મુઝે ઉસ કી
 કબ્ર પર લે ચલો.” વહાં પહોંચ કર આપ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને યેહ આયતે
 મુબારકા પઢી :

وَلَسَنَ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتٍ ۖ

(પ ૨૭, الرحمن: ૬૬)

તર-જ-મએ કન્ઝલ ઈમાન : ઔર જો
અપને રબ કે હુઝૂર ખડે હોને સે ડરે
ઉસ કે લિયે દો જન્નતેં હેં.

તો કબ્ર મેં સે ઉસ નૌ જવાન ને બુલન્દ આવાઝ કે સાથ
પુકાર કર કહા : “યા અમીરલ મુઅમિનીન ! બેશક મેરે રબ عَزَّوَجَلَّ ને
મુઝે દો જન્નતેં અતા ફરમાઈ હેં.” (شرح الصدور ص ૨૧૩)

(7) દ-રજાત મેં ફર્ક

એક બુઝુર્ગ ફરમાતે હેં કે મેં ને ખુદા તઆલા સે દુઆ કી કે
વોહ મુઝે અહલે કુબૂર કે મકામાત દિખા દે. એક રોઝ કયા દેખતા હૂં
કે કબ્રેં ફટ ગઈ. અબ ઉન મેં સે કુછ મુર્દે તો “રેશમ” પર સો રહે હેં
ઔર કુછ “દીબાજ” પર, કુછ “ફૂલોં કી સેજ” પર ઔર કુછ “તખ્તોં”
પર, કુછ હંસ રહે હેં તો કુછ રો રહે હેં. યેહ દેખ કર મેં ને અર્ઝ કી :
યા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ અગર તૂ ચાહતા તો ઈન સબ કો એક હી મકામ
અતા ફરમા દેતા ! તો કબ્ર વાલોં હી મેં સે કિસી ને પુકારા કે ઐ ફૂલોં !
યેહ કબ્રેં આ’માલ કી મનાઝિલ હેં, જો “સુન્દુસ નશીન” હેં વોહ
ખુશ ખુલ્ક થે, જો “હરીર વ દીબાજ નશીન” હેં વોહ શુ-હદા હેં, જો
“ફૂલોં કી સેજ” પર સોને વાલે હેં વોહ રોઝાદાર હેં ઔર “તખ્ત
વાલે” અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે લિયે આપસ મેં મહબ્બત કરને વાલે હેં,
જબકે રોને વાલે ગુનહગાર ઔર હંસને વાલે તૌબા શિઆર હેં.

(شرح الصدور ص ૧૮૭)

(8) મુફિતયે દા’વતે ઇસ્લામી કી જબ કબ્ર ખુલી

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નાત اَلْاَيَّاهُ અપની
કિતાબ “ગીબત કી તબાહ કારિયાં” સફહા 466 પર લિખતે હેં :

તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, દા'વતે ઇસ્લામી કી “મર્કઝી મજલિસે શૂરા” કે રુક્ન મુફ્તિયે દા'વતે ઇસ્લામી અલહાજ અલ હાફિઝ અલ કારી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ ફારૂક અલ અત્તારિય્યુલ મ-દની عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْعَلِيِّ કે બારે મેં મેરા હુસ્ને ઝન હૈ કે વોહ દા'વતે ઇસ્લામી કે મુખ્લિસ મુબલિગ ઔર **अَبْلَاح** سے उरने वाले बुजुर्ग थे और गोया इस हद्दीसे पाक કે મિસ્દાક થે : “كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيْبٌ” या'ની દુન્યા મેં ઇસ તરહ રહો કે ગોયા તુમ મુસાફિર હો.” (صحيح البخارى ج ٤ ص ٢٢٣ حديث ٦٤١٦)

18 મુહર્રમુલ હરામ 1427 હિ. બ મુતાબિક 17-2-2006 બરોઝ જુમુઆ નમાઝે જુમુઆ કી અદાઈગી કે બા'દ અપની કિયામ ગાહ (વાકેઅ ગુલશને ઇકબાલ, બાબુલ મદીના કરાચી) મેં અયાનક હ-ર-કતે કલ્બ બન્દ હોને કે સબબ બ ઉમ્ર તકરીબન 30 બરસ જવાની કે આલમ મેં ઇન્તિકાલ ફરમા ગએ થે. આપ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالٰی કો સહરાએ મદીના, બાબુલ મદીના કરાચી મેં દફન કિયા ગયા. વિસાલ શરીફ કે તકરીબન 3 સાલ 7 મહીને 10 દિન બા'દ યા'ની 25 ર-જબુલ મુરજજબ સિ. 1430 હિ. બ મુતાબિક 18-7-2009 હફતા ઔર ઇતવાર કી દરમિયાની રાત બાબુલ મદીના કરાચી મેં કઈ ઘન્ટે તક મૂસલા ધાર બરસાત હુઈ જિસ કી વજહ સે મુફ્તિયે દા'વતે ઇસ્લામી હાફિઝ મુહમ્મદ ફારૂક અત્તારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْبَارِی કી કબ્ર દરમિયાન સે ખુલ ગઈ. જો ઇસ્લામી ભાઈ સહરાએ મદીના મેં હિફાઝતી ઉમૂર પર મુ-તઅય્યન હેં ઉન્હોં ને સુબ્હ કે વક્ત દેખા કે કબ્ર સે સબ્ઝ રંગ કી રોશની નિકલ રહી હૈ. આરિઝી તૌર પર કબ્ર દુરુસ્ત કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈયોં કા હલફિયા (યા'ની કસમ ખા કર) કુછ યૂં બયાન હૈ કે હમ ને દેખા કે તદફીન કે

તકરીબન સાઢે તીન સાલ બા'દ ભી મુફ્તિયે દા'વતે ઇસ્લામી مُحَمَّدٌ سُبْحَةُ السَّامِ
 કી મુબારક લાશ ઔર કફન ઇસ તરહ સલામત થે કે ગોયા અભી અભી
 ઇન્તિકાલ હુવા હો, તક્ફીન કે વક્ત સર પર રખા જાને વાલા સબ્જ
 સબ્જ ઇમામા શરીફ આપ કે સરે મુબારક પર અપને જલ્વે લુટા રહા
 થા, ઇમામે શરીફ કી સીધી જાનિબ કાન કે નઝદીક આપ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ
 કી સુલ્ફોં કા કુછ હિસ્સા અપની બહારેં દિખા રહા થા, પેશાની
 નૂરાની થી ઔર ચેહરએ મુબારક ભી કિબ્લા રુખ થા. મુફ્તિયે
 દા'વતે ઇસ્લામી કી કબ્ર મુબારક સે ખુશ્બૂ કી એસી લપટેં આ રહી
 થી કે હમારે મશામે જાં મુઅત્તર હો ગએ. કબ્ર મેં બારિશ કા પાની
 ઉતર જાને કી વજહ સે ચેહ ઇમ્કાન થા કે કબ્ર મઝીદ ધંસ જાએ ઔર
 સિલેં મહૂમ કે વુજૂદે મસઊદ કો સદમા પહોંચાએ લિહાઝા ઇસ વાકિએ
 કે તકરીબન દસ રોઝ બા'દ યા'ની શબે બુધ 6 શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ
 1430 હિ. (28-7-2009) બ શુમૂલ મુફ્તિયાને કિરામ વ ઉ-લમાએ
 ઇઝામ હઝારહા ઇસ્લામી ભાઈયોં કા કસીર મજમઅ હુવા, ગુલામ
 ઝાદા અબૂ ઉસૈદ હાજી ઉબૈદ રઝા ઇબ્ને અત્તાર મ-દની سَلَّمَ اللَّهُ الْغَنِي
 પહલે સે મૌજૂદ શિગાફ કે ઝરીએ કબ્ર કે અન્દર ઉતરે તાકે ચેહ
 અન્દાઝા લગાએ કે આયા મુન્તકિલી કે લિયે જિસ્મે મુબારક બાહર
 નિકાલને કી હાજત હૈ યા અન્દર રહતે હુએ ભી કબ્ર શરીફ કી
 તા'મીરે નૌ મુમ્કિન હૈ. ઉન્હોં ને અન્દર કા જાએઝા લિયા ઔર
 અન્દર હી સે દા'વતે ઇસ્લામી કે દારુલ ઇફ્તા અહલે સુન્નત કે
 મુફ્તી સાહિબ કો સૂરતે હાલ બયાન કી ઉન્હોં ને બદન મુબારક
 બાહર ન નિકાલને કા હુકમ ફરમાયા, ગુલામ ઝાદા હાજી ઉબૈદ
 રઝા કો મૂવી કેમરા દિયા ગયા યુનાન્ચે પુરાની કબ્ર કે અન્દરૂની
 માહોલ ઔર ઊપર સે મિટ્ટી વગૈરા ગિરને કે બા વુજૂદ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ
 ઉન્હોં ને ઇમામા શરીફ, પેશાની મુબારક ઔર સુલ્ફોં કે બા'ઝ હિસ્સે કી

કામ્યાબ મૂવી બનાવી જો કે કુછ હી દેર બા'દ “સહરાએ મદીના” મેં લગાઈ ગઈ મુખ્તલિફ સ્કીનોં પર હઝારોં ઈસ્લામી ભાઈયોં કો દિખા દી ગઈ, ઉસ વક્ત લોગોં કે જઝબાત દી-દની થે, યેહ રૂહ પરવર મન્ઝર દેખ કર બે શુમાર ઈસ્લામી ભાઈ અશકબાર હો ગએ. ઈસ કે બા'દ આને વાલી રાત યા'ની બુધ ઔર જુમા'રાત કી દરમિયાની શબ 7 શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ 1430 હિ. (29-7-2009) કો દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની યેનલ પર બરાહે રાસ્ત “ખુસૂસી મ-દની મુકા-લમે” નશર ક્રિયા ગયા જિસ મેં દુન્યા કે મુખ્તલિફ મુમાલિક કે લાખોં નાઝિરીન કો કેમરે કે અન્દર મહફૂઝ કર્દા કબ્ર કા અન્દરૂની મન્ઝર ઔર મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી قَدَسَ سِرَّةُ النَّبَا کی तकરીબન સાઢે ત્રીન સાલ પુરાની સહીહ સલામત લાશ મુબારક કે ઈમામા શરીફ, પેશાની મુબારક ઔર ગેસૂ મુબારક કે કુછ બાલોં કી ઝિયારત કરવાઈ ગઈ. ચૂંકે યેહ ખબર હર તરફ જંગલ કી આગ કી તરહ ફેલ ચુકી થી લિહાઝા મુખ્તલિફ શહરોં કે જુદા જુદા અલાકોં કે ઈસ્લામી ભાઈયોં કે બયાનાત કા લુબ્બે લુબાબ હૈ કે ખુસૂસી મ-દની મુકા-લમે કે દૌરાન કઈ ગલિયાં ઔર બાઝાર ઈસ તરહ સૂને હો ગએ થે જિસ તરહ મુસલ્માનોં કે અલાકોં મેં ર-મઝાનુલ મુબારક મેં ઈફતાર કે વક્ત હોતે હેં ઔર T.V. પર ઘર ઘર સે “ખુસૂસી મ-દની મુકા-લમે” કી આવાઝ સુનાઈ દે રહી થી. હોટલોં, નાઈ કી દુકાનોં વગેરા મેં જહાં જહાં T.V. સેટ મૌજૂદ થે વહાં અવામ હુજૂમ દર હુજૂમ જમ્મ હો કર મ-દની યેનલ પર મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી قَدَسَ سِرَّةُ النَّبَا કી મ-દની બહારોં કે નઝ્ઝારે કર રહે થે. એક ઈતિલાઅ કે મુતાબિક મ-દની યેનલ પર “ખુસૂસી

મ-દની મુકા-લમા” સુન કર ઔર મુફ્તિયે દા’વતે ઇસ્લામી
 قُدَّاسِ سَيِّدُ السَّامِی کی तकरीबन साढे तीन साल पुरानी मुबारक लाश की
 ३६ परवर जलकियां देष कर अेक गैर मुस्लिम मुशर्रफ़ ब इस्लाम हो
 गया. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ दा’वते इस्लामी के इशाअती एदारे मक-त-बतुल
 मदीना ने इस सिक्सिले में शबे बराअत 1430 हि. के मुबारक
 मौकअ पर अेक तारीफी V.C.D बनाम “मुफ्तिये दा’वते इस्लामी
 की जब कब्र ખુલી” जारी कर दी यन्द् ही रोज में बहुत बड़ी ता’दाद
 में V.C.Ds इरोप्त हो गई.

જબીં મૈલી નહીં હોતી દહન મૈલા નહીં હોતા

ગુલામાને મુહમ્મદ કા કફન મૈલા નહીં હોતા

અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ેઝ્ઝલ્ કી ઉન પર રહમત હો ઔર
 اٰمِيْنَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنَ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم .
 उन के सढके हमारी मज्फिरत हो.

صَلُّوْا عَلَيَّ الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ
કબ્ર મેં મચ્ચિત કે સાથ તબરુકાત રખિયે

જબ કિસી ઇસ્લામી ભાઈ યા ઇસ્લામી બહન કા ઇન્તિકાલ
 હો જાએ તો તદફીન કે વક્ત કુછ ન કુછ તબરુકાત મચ્ચિત કે સાથ
 રખ દીજિયે, اِنَّ شَاءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ યેહ અમલ મચ્ચિત કે લિયે સુકૂન વ ઇત્મીનાન
 ઔર નકીરૈન કે સુવાલાત કે જવાબ દેને મેં મદદગાર સાબિત હોગા.

હઝરતે સચ્ચિદુના અમીરે મુઆવિયા રَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ કી વસિયત

હઝરતે સચ્ચિદુના અમીરે મુઆવિયા رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને અપને
 ઇન્તિકાલ કે વક્ત વસિયત ફરમાઈ : “અેક દિન હુઝૂરે અકદસ
 صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હાજત કે લિયે તશરીફ લે ગએ. મેં લોટા લે કર
 હમરાહે રિકાબ સઆદત મઆબ હુવા. હુઝૂરે પુરનૂર رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم
 ને અપના પહના હુવા અેક કુરતા મુઝે બતૌરે ઇન્આમ અતા ફરમાયા,
 વોહ કુરતા મેં ને આજ કે લિયે સંભાલ રખા થા. ઔર અેક રોઝ હુઝૂરે

અન્વર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને નાખુન વ મૂએ મુબારક તરાશે, વોહ મેં ને લે કર ઇસ દિન કે લિયે સંભાલ રખે થે, જબ મેં મર જાઊં તો કમીસે સરાપા તકદીસ કો મેરે કફન મેં રખના ઓર મૂએ મુબારક વ નાખુન-હાએ મુકદ્દસા કો મેરે મુંહ ઓર આંખોં ઓર પેશાની વગૈરા મવાઝેએ સુજૂદ પર રખ દેના.” (الاستيعاب في معرفة الأصحاب، ترجمه معاوية بن سفيان، ج ٣، ص ٣٧٤)

તબરુકાત રખને કા તરીકા

આ'લા હઝરત, ઇમામે અહલે સુન્નત શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ ફરમાતે હૈં : “શ-જ-રએ તય્યિબા (ઔર દીગર તબરુકાત) કબ્ર મેં તાક બના કર રખે ખ્વાહ સિરહાને કે નકીરૈન પાઈતી કી તરફ સે આતે હૈં ઉન કે પેશે નઝર હો, ખ્વાહ જાનિબે કિબ્લા, કે મયિત કે પેશ રૂ (યા'ની સામને) રહે ઓર ઉસ કે સુકૂન વ ઇત્મીનાન વ ઇઆનતે જવાબ કા બાઈસ હો.”

(ફતાવા ર-ઝવિયા, જિ. 9, સ. 134)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ عَلَى مُحَمَّدٍ

કબ્ર પર તલ્કીન કા તરીકા

હદીસ મેં હૈ હુઝૂર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ફરમાતે હૈં : જબ તુમ્હારે કિસી મુસલ્માન ભાઈ કા ઇન્તિકાલ હો ઓર ઉસ કી કબ્ર પર મિટ્ટી બરાબર કર ચુકો તો તુમ મેં સે એક શખ્સ ઉસ કી કબ્ર કે સિરહાને ખડા હો કર કહે : يَاقُلَّادُ ابْنِ قُلَّادٍ કે વોહ સુનેગા ઓર જવાબ ન દેગા. ફિર કહે : يَاقُلَّادُ ابْنِ قُلَّادٍ વોહ સીધા હો કર બૈઠ જાએગા, ફિર કહે : يَاقُلَّادُ ابْنِ قُلَّادٍ વોહ કહેગા : હમેં ઇશાદ કર, **અલ્લાહ** તઆલા તુઝ પર રહ્મ ફરમાએ. મગર તુમ્હેં ઉસ કે

કહને કી ખબર નહીં હોતી. ફર કહે : **أَذْكُرُ (أَذْكُرِي) مَاخَرَجْتَ (هَرَجْتَ) : فِر كُحَ**
عَلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا شَهَادَةً أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، صَلَّى اللَّهُ
تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَّكَ رَضِيتَ (أَنَّكَ رَضِيتَ) بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا
ن-કી રૈ ન- وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا وَبِالْقُرْآنِ إِمَامًا
 એક દૂસરે કા હાથ પકડ કર કહેંગે : ચલો હમ ઉસ કે પાસ ક્યા બૈઠે
 જિસે લોગ ઉસ કી હુજાત સિખા ચુકે. ઇસ પર કિસી ને અર્ઝ કી યા
 યા રસૂલલ્લાહ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ! અગર ઉસ કી માં કા નામ મા'લૂમ
 ન હો, ફરમાયા : “તો હવ્વા કી તરફ નિસ્બત કરે.”

(المعجم الكبير للطبرانی ج ۸، حدیث ۷۹۷۹، ص ۲۵۰)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

www.કબ્ર પર અઝાન દીજીયે.net

મિટ્ટી બરાબર કરને કે બા'દ કબ્ર પર અઝાન દીજીયે મુફર્રિસે
 શહીર હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન **عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ**
 ફરમાતે હૈં : “યેહ વક્ત ઇમ્તિહાને કબ્ર કા હૈ, અઝાન મેં નકીરૈન કે
 સારે સુવાલાત કે જવાબાત કી તલ્કીન ભી હૈ ઓર ઇસ સે મય્યિત કે
 દિલ કો તસ્કીન ભી હોગી ઓર શયાતીન કા દફ્ઈય્યા ભી હોગા
 ઓર અગર કબ્ર મેં આગ હૈ તો ઇસ કી બ-ર-કત સે બુઝા દી જાએગી,
 ઇસી લિયે પૈદાઈશ કે વક્ત બચ્ચે કે કાન મેં, દિલ કી ઘબરાહટ,
 આગ લગને, જિન્નાત કે ગ-લબે વગૈરા પર અઝાન સુન્નત હૈ.”

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 2, સ. 444)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કફન કે લિયે તીન અનમોલ તોહફે

(1) જો હર નમાઝ (યા'ની ફર્જ સુન્નતેં વગૈરા પઢને) કે બા'દ અહ્દ નામા પઢે, ફિરિશ્તા ઉસે લિખ કર મોહર લગા કર કિયામત કે લિયે ઉઠા રખે, જબ **اَللّٰهُ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ બન્દે કો કબ્ર સે ઉઠાએ, ફિરિશ્તા વોહ નવિશ્તા (યા'ની દસ્તાવેઝ) સાથ લાએ ઔર નિદા કી જાએ : અહ્દ વાલે કહાં હેં ? ઉન્હેં વોહ અહ્દ નામા દિયા જાએ. ઇમામ હકીમ તિરમિઝી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی ને ઇસે રિવાયત કર કે ફરમાયા : “ઇમામ તાઉસ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی કી વસિયત સે યેહ અહ્દ નામા ઉન કે કફન મેં લિખા ગયા.” (الدر المنثور، ج ۵، ص ۵۴۲ دارُ الفکر بیروت) ઇમામ ફકીહ ઇબ્ને અજીલ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی ને ઇસી દુઆએ અહ્દ નામા કી નિસ્બત ફરમાયા, જબ યેહ અહ્દ નામા લિખ કર મયિત કે સાથ કબ્ર મેં રખ દેં તો **اَللّٰهُ** તઆલા ઉસે સુવાલે નકીરૈન વ અઝાબે કબ્ર સે અમાન દે, અહ્દ નામા યેહ હૈ :

اَللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ اِنِّیْ
اَعٰهَدُ اِلَيْكَ فِیْ هٰذِهِ الْحَيٰةِ الدُّنْيَا بِاَنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ الَّذِیْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ وَحَدَّكَ
لَا شَرِیْكَ لَكَ وَاَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُوْلُكَ فَلَا تُكَلِّبْنِیْ اِلٰی نَفْسِیْ فَاِنَّكَ اِنْ
تُكَلِّبْنِیْ اِلٰی نَفْسِیْ تُقَرِّبْنِیْ مِنَ الشَّرِّ وَتُبَاعِدْنِیْ مِنَ الْخَيْرِ وَاِنِّیْ لَا اَتَّقِ اِلَّا
بِرَحْمَتِكَ فَاجْعَلْ رَحْمَتَكَ لِیْ عَهْدًا عِنْدَكَ تُؤَدِّیْهِ اِلٰی یَوْمِ الْقِيَمَةِ اِنَّكَ
لَا تُخْلِفُ الْمِیْعَادَ (الدر المنثور، ج ۵، ص ۵۴۲ دارُ الفکر بیروت)

(2) જો યેહ દુઆ મયિત કે કફન મેં લિખે **اَللّٰهُ** عَزَّوَجَلَّ કિયામત તક ઉસ સે અઝાબ ઉઠા લે. વોહ દુઆ યેહ હૈ :

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ یَا عَالِمَ السِّرِّ یَا عَظِیْمَ الْخُطْرِ یَا خَالِقَ
 الْبَشَرِ یَا مُوَقِعَ الظُّفْرِ یَا مَعْرُوْفَ الْاَثَرِ یَا ذَا الطُّوْلِ وَالْمَنِ یَا كَاشِفَ الضُّرِّ وَالْیَحْنِ
 یَا اِلٰهَ الْاَوَّلِیْنَ وَالْاٰخِرِیْنَ فَرِّجْ عَنِّیْ هُمُوْمِیْ وَاکْشِفْ عَنِّیْ غَمُوْمِیْ وَصَلِّ اللّٰهُمَّ
 عَلٰی سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَسَلِّمْ

(ફતાવા ર-ઝવિયા મુબરરજા, બ હવાલા ફતાવા કુબ્રા, જિ. 9, સ. 110, મર્કઝુલ ઔલિયા લાહોર)

(3) જો યેહ દુઆ કિસી પરયે પર લિખ કર સીને પર કફન કે
 નીચે રખ દે ઉસે અઝાબે કબ્ર ન હો ન મુન્કર નકીર નઝર આઝે,
 ઔર વોહ દુઆ યેહ હૈ
 لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ،
 لَا شَرِيْكَ لَهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ الْمَلِكُ وَكَهُ الْحَمْدُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ
 “ (ફતાવા ર-ઝવિયા મુબરરજા, બ હવાલા ફતાવા કુબ્રા, જિ.
 9, સ. 108, મર્કઝુલ ઔલિયા લાહોર)

મ-દની ફૂલ : બેહતર યેહ હૈ કે અહ્દ નામા (બલ્કે યેહ પરયા ઔર
 શ-જરા વગૈરા) મય્યિત કે મુંહ કે સામને કિબ્લા કી જાનિબ (કબ્ર કી
 અન્દરૂની દીવાર મેં) તાક ખોદ કર ઉસ મેં રખે. (બહારે શરીઅત,
 હિસ્સા : 4, સ. 164, મક્તબએ ર-ઝવિયા, બાબુલ મદીના કરાચી)

મ-દની મશ્વરા : દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ
 મદીના ઔર ઇસ કી તમામ શાખોં સે “કફન કે લિયે ત્રીન અનમોલ
 તોહફે” કે પરયે હદિથ્યતન તલબ કીજિયે, કુછ પરયે અપને પાસ
 રખ લીજિયે ઔર મુસલ્માનોં કી ફૌતગી કે મવાકેઅ પર પેશ કર કે
 સવાબ કમાઈયે નીઝ કફન ફરોશોં ઔર તજહીઝ વ તક્ફીન કરને
 વાલે સમાજી ઇદારોં કો ભી પેશ કીજિયે કે વોહ હર મુસલ્માન કે લિયે
 કફન કે સાથ એક પરયા ફી સબીલિલ્લાહ દે દિયા કરેં.

ماخذ ومراجع

- (۱) قرآن مجید کلام باری تعالیٰ مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
- (۲) تَحْذِيرُ الْإِيمَانِ فِي تَرْجُمَةِ الْقُرْآنِ اعظم حضرت امام احمد رضا خان متوفی ۱۳۳۰ھ مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
- (۳) التَّحَامِيحُ لِأَحْكَامِ الْقُرْآنِ ابو عبد اللہ محمد بن احمد الانصاری قرطبی متوفی ۱۰۶۱ھ دار الفکر بیروت
- (۴) روح البیان امام اسماعیل حقی الحنفی متوفی ۱۱۳۷ھ کونہ
- (۵) خزائن العرفان سید نعیم الدین مراد آبادی متوفی ۱۳۲۷ھ ضیاء القرآن کراچی
- (۶) صَحِيحُ الْبُخَارِيَّ امام محمد بن اسماعیل بخاری متوفی ۲۵۶ھ دار الکتب العلمیہ بیروت
- (۷) صحيح مسلم امام مسلم بن حجاج بن مسلم القشیری متوفی ۲۶۱ھ دار ابن حزم بیروت
- (۸) جامع الترمذی امام ابو عیسیٰ محمد بن عیسیٰ الترمذی متوفی ۲۸۹ھ دار الفکر بیروت
- (۹) مَسْنَدُ أَبِي دَاوُدَ امام ابو داؤد سليمان بن اشعث متوفی ۵۷۲ھ دار احیاء التراث العربی
- (۱۰) الْمُصَحَّحُ الْكَبِيرُ امام سليمان بن احمد طبرانی متوفی ۳۶۰ھ دار احیاء التراث العربی
- (۱۱) الْمُصَحَّحُ الْأَوْسَطُ امام سليمان بن احمد طبرانی متوفی ۳۶۰ھ دار الکتب العلمیہ بیروت
- (۱۲) شُعَبُ الْإِيمَانِ امام احمد بن حنبل متوفی ۲۵۸ھ دار الکتب العلمیہ بیروت
- (۱۳) الجامع الصغير امام عبد الرحمن جلال الدین السیوطی متوفی ۹۱۱ھ دار الکتب العلمیہ بیروت
- (۱۴) كُنُزُ الْعَمَلِ علامہ علاء الدین علی المتقی الہندی متوفی ۹۷۵ھ دار الکتب العلمیہ بیروت
- (۱۵) الْمُسْنَدُ لِلْإمامِ أَحْمَدَ امام احمد بن حنبل متوفی ۲۴۱ھ دار الفکر بیروت
- (۱۶) الْمُسْنَدُ لِأَبِي يَعْقَبِ الْمُوصِلِيِّ شَيْخُ الْإِسْلَامِ ابُو يَعْقَبِ أَحْمَدَ الْمُوصِلِيِّ متوفی ۳۰۷ھ دار الکتب العلمیہ بیروت
- (۱۷) المستدرک على الصحيحين امام ابو عبد اللہ محمد بن عبد اللہ بیضاوی متوفی ۴۰۵ھ دار المعرفہ بیروت
- (۱۸) مُصَنَّفُ ابْنِ أَبِي شَيْبَةَ ابوبکر عبد اللہ بن محمد بن ابی شیبہ الکوفی متوفی ۲۳۵ھ دار الفکر بیروت
- (۱۹) مَجْمَعُ الزَّوَادِ حَافِظُ نَوَازِ الدِّينِ عَلِيِّ بْنِ ابُو كَرِيْمٍ صَاحِبِ صُحُفِ متوفی ۸۰۷ھ دار الفکر بیروت
- (۲۰) الزُّهْدُ امام احمد بن حنبل متوفی ۲۴۱ھ دار الفکر بیروت
- (۲۱) حِلْيَةُ الْأَوْلِيَاءِ امام ابو نعیم احمد بن عبد اللہ محمدي متوفی ۴۳۰ھ المکتبۃ العصریہ بیروت
- (۲۲) أَلْوَاَجِرُ عَنْ اقْتِرَافِ الْكِبَائِرِ امام الشيخ ابن حجر مکی متوفی ۹۷۴ھ دار الیثاق قاہرہ
- (۲۳) شرح صحيح البخاري لابن بطال ابوالحسن علی بن خلف بن بطال القرطبی متوفی ۸۵۵ھ مکتبۃ الرشد عرب شریف
- (۲۴) فيض القدير علامہ عبد الرؤف المناوی متوفی ۱۰۳۱ھ دار الکتب العلمیہ بیروت
- (۲۵) مِرْقَاةُ الْمَفَاتِيحِ علامہ ملا علی قاری متوفی ۱۰۱۳ھ دار الفکر بیروت
- (۲۶) مِرْآةُ الْمُنَاجِيحِ مفتی احمد یار خان نعیمی متوفی ۱۳۹۱ھ ضیاء القرآن مرکز الاولیاء لاہور
- (۲۷) تاریخ بغداد الحافظ احمد بن علی الخطیب متوفی ۴۶۳ھ دار الکتب العلمیہ بیروت

تاریخ دمشق	(۲۸)	امام ابی القاسم علی ابن مساکر متوفی ۵۷۱ھ	دار الفکر بیروت
تاریخ الخلفاء	(۲۹)	امام عبدالرحمن جلال الدین السیوطی متوفی ۹۱۱ھ	باب المدینہ کراچی
احیاء العلوم	(۳۰)	امام محمد غزالی متوفی ۵۰۵ھ	دار صادر بیروت
الحدیث النذیة	(۳۱)	علامہ عبدالغنی نابلسی متوفی ۱۱۲۳ھ	پشاور
تذکرۃ الاولیاء	(۳۲)	شیخ فرید الدین عطار متوفی ۶۶۱/۶۶۲ھ	انتشارات تجنیہ ایران
مثنوی مولانا روم	(۳۳)	مولانا جلال الدین رومی متوفی ۶۷۲ھ	خدیجہ پبلی کیشنز مرکز الاولیاء لاہور
حیات اعلیٰ حضرت	(۳۴)	مولانا ظفر الدین قادری متوفی ۱۳۸۲ھ	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
حیات محمد شافعی	(۳۵)	حافظ محمد عطاء الرحمن قادری	رضا فاؤنڈیشن مرکز الاولیاء لاہور
جامع العلوم والحکم	(۳۶)	ڈاکٹر محمد کبراسامیل متوفی ۷۹۵ھ	الفصلیہ مکہ مکرمہ
روحانی ذکایات	(۳۷)	علامہ عبدالصطفی اعظمی متوفی ۱۳۰۶ھ	مکتبہ نوٹیس باب المدینہ کراچی
منہاج العابدین	(۳۸)	امام محمد غزالی متوفی ۵۰۵ھ	دار الکتب العلمیہ بیروت
الرسالة القشیریة	(۳۹)	امام ابوالقاسم عبدالکریم القشیری متوفی ۳۶۵ھ	دار الکتب العلمیہ بیروت
الابرار	(۴۰)	علامہ عبدالعزیز الدباغ متوفی ۱۱۳۲ھ
القول البلیغ	(۴۱)	علامہ امام حافظ محمد بن عبدالرحمن السقاوی متوفی ۹۰۲ھ	مؤسسۃ الیران بیروت
رد المحتار	(۴۲)	علامہ سید محمد امین بن علی متوفی ۱۲۵۲ھ	دار المعرفہ بیروت
فتاویٰ ہندیہ	(۴۳)	علامہ ملا نظام الدین متوفی ۱۱۱۶ھ	کونبہ
فتاویٰ رضویہ	(۴۴)	علی حضرت امام احمد رضا متوفی ۱۳۳۰ھ	رضا فاؤنڈیشن مرکز الاولیاء لاہور
بہار شریعت	(۴۵)	صدر اشرفیہ مفتی امجد علی اعظمی متوفی ۱۳۷۶ھ	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
ملفوظات اعلیٰ حضرت	(۴۶)	اعلیٰ حضرت امام احمد رضا	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
کفریہ کلمات کے بارے میں سوال جواب	(۴۷)	علامہ محمد الیاس عطار قادری دامت برکاتہم العالیہ	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
غیبت کی تباہ کاریاں	(۴۸)	علامہ محمد الیاس عطار قادری دامت برکاتہم العالیہ	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
101 مدنی پھول	(۴۹)	علامہ محمد الیاس عطار قادری دامت برکاتہم العالیہ	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
وظیفۃ الحریمۃ	(۵۰)	علی حضرت امام احمد رضا خان	ادارہ تحقیقات باب المدینہ کراچی
فیضان سنت	(۵۱)	علامہ محمد الیاس عطار قادری دامت برکاتہم العالیہ	مکتبہ المدینہ باب المدینہ کراچی
ماہنامہ اشرفیہ	(۵۲)	علمائے اہلسنت	مبارک پور یونی انڈیا
المفردات للزاعب	(۵۳)	علامہ راغب الاصفہانی متوفی ۲۰۵ھ	دار الشامیہ بیروت

યાદ દાશત

ઘૌરાને મુતા-લઆ ઝરતન અન્ડર લાઈન કીજિયે, ઇશારાત લિખ કર સફલા નમ્બર નોટ ફરમા લીજિયે. إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ઇલ્મ મેં તરક્કી હોગી.

[illegible]

મજલિસે અલ મદી-નતુલ ઇલ્મિયા કી તરફ સે પેશ કર્દા કાબિલે મુતા-લઆ કુતુબ

(شَوْ'બْ اِیْ کُتُوْبْ اِیْ'لَا اَلْاَزَرْتْ عَلَیْهِ عَلَیْهِ تَعَالٰی)

- (1) કરન્સી નોટ કે મસાઈલ (કિફલુલ ફકીહિલ ફાહિમ ફી અહકામિલ ફિરતાસિદરાહિમ) (કુલ સ-ફહાત : 199)
- (2) વિલાયત કા આસાન રાસ્તા (તસવ્વુરે શૈખ) (અલ યાફૂ-તતુલ વાસિતા) (કુલ સ-ફહાત : 60)
- (3) ઈમાન કી પહચાન (હાશિયા તમ્હીદે ઈમાન) (કુલ સ-ફહાત : 74)
- (4) મઆશી તરકકી કા રાઝ (હાશિયા વ તશરીહ તદબીરે ફલાહ વ નજાત વ ઈસ્લાહ) (કુલ સ-ફહાત : 41)
- (5) શરીઅત વ તરીકત (મકાલુલ ઉ-રફા-ઈ બિ ઈ'ઝાઝિ શર-ઈ વ ઉ-લમા) (કુલ સ-ફહાત : 57)
- (6) સુબૂતે હિલાલ કે તરીકે (તુરુકુ ઈસ્બાતે હિલાલ) (કુલ સ-ફહાત : 63)
- (7) આ'લા અઝરત સે સુવાલ જવાબ (ઈઝહારુલ હકિકલ જલી) (કુલ સ-ફહાત : 100)
- (8) ઈદેન મેં ગલે મિલના કેસા ? (વિશાહુલ જુદ ફી તહલીલી મુઆ-ન-કતિલ ઈદ) (કુલ સ-ફહાત : 55)
- (9) રાહે ખુદા جَزَاء مِّنْ بِرٍّ કરને કે ફઝાઈલ (રફુલ કહ્ફતિ વલ વબા-ઈ બિ દા'વતિલ જરાનિ વ મુવાસાતિલ ફુ-કરાઅ) (કુલ સ-ફહાત : 40)
- (10) વાલિદૈન, ઝૈજૈન ઔર અસાતિઝા કે હુકૂક (અલ હુકૂક લિ તાર્હિલ ઉકૂક) (કુલ સ-ફહાત : 125)
- (11) દુઆ કે ફઝાઈલ (અહસનુલ વિઆઅ લિ આદાબિદુઆ મઅહૂઝૈલુલ મુદ્દઆ લિ અહસનિલ વિઆઅ) (કુલ સ-ફહાત : 140)

(શાએઅ હોને વાલી અ-રબી કુતુબ)

અઝ ઈમામે અહલે સુન્નત મુજદિદે દીનો મિલ્લત મૌલાના અહમદ રઝા ખાન غفرلہ تعالیٰ

- (12) કિફલુલ ફકીહિલ ફાહિમ (કુલ સ-ફહાત : 74)
- (13) તમ્હીદે ઈમાન (કુલ સ-ફહાત : 77)
- (14) અલ ઈજાઅતુલ મતીનહ (કુલ સ-ફહાત : 62)
- (15) ઈકા-મતુલ કિયામહ (કુલ સ-ફહાત : 60)
- (16) અલ ફદલુલ મૌહબી (કુલ સ-ફહાત : 46)
- (17) અજલલ ઈ'લામ (કુલ સ-ફહાત : 70)
- (18) અઝઝમ-ઝ-મતુલ ક-મરિયહ (કુલ સ-ફહાત : 93)
- (19,20) જહુલ મુન્તાર અલા રદિલ મુહતાર (અલ મુજલ્લદ અલ અવ્વલ વસ્સાની વસ્સાલિસ) (કુલ સ-ફહાત : 570,672)

(શો'બ'એ ઈસ્લાહી કુતુબ)

- (21) ખૌફે ખુદા جَزَاء مِّنْ بِرٍّ (કુલ સ-ફહાત : 160)
- (22) ઈન્ફિરાદી કોશિશ (કુલ સ-ફહાત : 200)
- (23) તંગદસ્તી કે અરબાબ (કુલ સ-ફહાત : 33)
- (24) ફિકે મદીના (કુલ સ-ફહાત : 164)
- (25) ઈમ્તિહાન કી તય્યારી કેસે કરે ? (કુલ સ-ફહાત : 32)
- (26) નમાઝ મેં લુકમા કે મસાઈલ (કુલ સ-ફહાત : 39)
- (27) જન્મત કી દો ચાબિયાં (કુલ સ-ફહાત : 152)
- (28) કામ્યાબ ઉસ્તાઝ કૌન ? (કુલ સ-ફહાત : 43)
- (29) નિસાબે મ-દની કાફિલા (કુલ સ-ફહાત : 196)
- (30) કામ્યાબ તાલિબે ઈલ્મ કૌન ? (કુલ સ-ફહાત : તકરીબન 63)
- (31) ફૈઝાને એહયાઈલ ઉલૂમ (કુલ સ-ફહાત : 325)
- (32) મુફિતપે દા'વતે ઈસ્લામી (કુલ સ-ફહાત : 96)

- (33) હક્કો બાતિલ કા ફર્ક (કુલ સ-ફહાત : 50) (34) તહકીકાત (કુલ સ-ફહાત : 142)
- (35) અરબઈને હ-નફિયા (કુલ સ-ફહાત : 112) (36) અત્તારી જિન્ન કા ગુસ્લે મયિત (કુલ સ-ફહાત : 24)
- (37) તલાક કે આસાન મસાઈલ (કુલ સ-ફહાત : 30) (38) તૌબા કી રિવાયાત વ હિકાયાત (કુલ સ-ફહાત : 124)
- (39) કબ્ર ખુલ ગઈ (કુલ સ-ફહાત : 48) (40) આદાબે મુશિદ કામિલ (મુકમ્મલ પાંચ હિસ્સે) (કુલ સ-ફહાત : 275)
- (41) ટીવી ઓર મૂવી (કુલ સ-ફહાત : 32) (42) 48 ફતાવા અહલે સુન્નાત (સાત હિસ્સે)
- (49) કબ્રિસ્તાન કી ચુકૈલ (કુલ સ-ફહાત : 24) (50) ગૌસે પાક ﷺ કે હાલાત (કુલ સ-ફહાત : 106)
- (51) તઆરફે અમીર અહલે સુન્નાત (કુલ સ-ફહાત : 100) (52) રહુમાએ જદવલ બરાએ મ-દની કાફિલા (કુલ સ-ફહાત : 255)
- (53) દા'વતે ઈસ્લામી કી જેલખાના જાત મેં ખિદમાત (કુલ સ-ફહાત : 24)
- (54) મ-દની કામોં કી તક્સીમ (કુલ સ-ફહાત : 68) (55) દા'વતે ઈસ્લામી કી મ-દની બહારે (કુલ સ-ફહાત : 220)
- (56) તરબિયતે ઔલાદ (કુલ સ-ફહાત : 187) (57) આયાતે કુરઆન કી અન્વાર (કુલ સ-ફહાત : 62)
- (58) અહાદીસે મુબારકા કે અન્વાર (કુલ સ-ફહાત : 66) (59) ફૈઝાને ચહલ અહાદીસ (કુલ સ-ફહાત : 120)
- (60) બદ ગુમાની (કુલ સ-ફહાત : 57)

(શો'બએ તરાજિમે કુતુબ)

- (61) જન્મત મેં લે જાને વાલે આ'માલ (અલ મુજરરબિહ ફી સવાબિલ અ-મલિસ્સાલેહ) (કુલ સ-ફહાત : 743)
- (62) શાહરાહે ઔલિયા (મિન્હાજુલ આરિફીન) (કુલ સ-ફહાત : 36)
- (63) હુસ્ને અખ્લાક (મકારિમુલ અખ્લાક) (કુલ સ-ફહાત : 74)
- (64) રાહે ઈલ્મ (તા'લીમુલ મુ-તઅલ્લિમ તરીકતઅલ્લુમ) (કુલ સ-ફહાત : 102)
- (65) બેટે કો નસીહત (અય્યુહલ વલદ) (કુલ સ-ફહાત : 64)
- (66) અદા'વતિ ઈલલ ફિક (કુલ સ-ફહાત : 148) (67) આંસૂઓ કા દરિયા (બહરુદ્દુમૂમ) (કુલ સ-ફહાત : 300)

(શો'બએ દર્સી કુતુબ)

- (68) તા'રીફતે નહવિયા (કુલ સ-ફહાત : 45) (69) કિતાબુલ અકાઈદ (કુલ સ-ફહાત : 64)
- (70) નુરુલ્લુગ્મ શહેનશાહુલ ફિક (કુલ સ-ફહાત : 175) (71) અર-બઈતુન્ન-વવિયા (કુલ સ-ફહાત : 121)
- (72) નિસાબુતજવીદ (કુલ સ-ફહાત : 79) (73) ગુલ દસ્તએ અકાઈદો આ'માલ (કુલ સ-ફહાત : 180)
- (74) વકા-યતુન્નહુવ ફી શહે હિદા-યતુન્નહુવ

(શો'બએ તખરીજ)

- (75) અજાઈબુલ કુરઆન મઅ ગરાઈબુલ કુરઆન (કુલ સ-ફહાત : 422) (76) જન્મતી જેવર (કુલ સ-ફહાત : 679)
- (77) તા 82) બહારે શરીઅત (પાંચ હિસ્સે, હિસ્સા 16) (83) ઈસ્લામી ઝિન્દગી (કુલ સ-ફહાત : 170)
- (84) આઈનએ કિયામત (કુલ સ-ફહાત : 108)
- (85) સહાબએ કિરામ ﷺ કા ઈશકે રસૂલ ﷺ (કુલ સ-ફહાત : 274)
- (86) ઉમ્મહાતુલ મુઅમિનીન (કુલ સ-ફહાત : 59)

सुन्द की जहारें

﴿اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ مُرَرَّ﴾ तब्दीगे कुरआनो सुन्नत की आखमगीर गैर सियासी तहरीक द्वा'वते ईस्लामी के मइके मइके म-दनी मासोव में अ कसरत सुन्नतों सीपी और सिप्पाई ज़ती हँ, हर जुमा'रात ईशा की नमाज़ के बाद आप के शहर में होने वाले द्वा'वते ईस्लामी के हफ़तावार सुन्नतों परे एजतिमाअ में रिज़ाअे एल्लाही के विये अख़ी अख़ी निय्यतों के साथ सारी रात गुज़ारने की म-दनी इस्तिज़ा है. आशिकाने रसूल के म-दनी काफ़िलों में अ निय्यते सवाब सुन्नतों की तरबिय्यत के विये सफ़र और रोज़ाना फ़िके मदीना के ज़रीअे म-दनी ई-आमात का रिसावा पुर कर के हर म-दनी मास के इब्तिदाई हस दिन के अन्दर अन्दर अपने यहाँ के ज़िम्मेदार को जम्अ करवाने का मा'मूल बना लीजिये, ﴿اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ﴾ ईस की अ-र-क़त से पाबन्दे सुन्नत बनने, गुनाहों से नफ़रत करने और ईमान की छिफ़ाज़त के विये कुठने का ज़ेहून बनेगा.

हर ईस्लामी भाई अपना येह ज़ेहून बनाअे के “मुजे अपनी और सारी दुन्या के लोगों की ईस्वाह की कोशिश करनी है. ﴿اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ﴾” अपनी ईस्वाह की कोशिश के विये “म-दनी ई-आमात” पर अमल और सारी दुन्या के लोगों की ईस्वाह की कोशिश के विये “म-दनी काफ़िलों” में सफ़र करना है. ﴿اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ﴾

मक-त-अतुल मदीना की शांभें

सूरत : वलियाभाई मस्जिद, ज्वाज़ दाना दरगाह के पास, 9898615071

जमनगर : पांच छाटड़ी, 9327977293

भोडासा : सुका भज्ज, 9725824820

गांधीधाम : सपना नगर, मदीना मस्जिद के पास, 8141474279

धोलका : ताजदारे मदीना मस्जिद के सामने, टावर बाज़र, 9374915797

मक-त-अतुल मदीना®

द्वा'वते ईस्लामी

مكتبة الدّین

हैजाने मदीना, श्री डोबिया जगीये के सामने, मिराज़पूर, राहमेराबाए, गुज़रात, इन्डिया
Mo.091 93271 68200 E-mail : maktabaahmedabad@gmail.com www.dawateislami.net